

Euroopa Liidu Teataja

C 70 E

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

52. aastakäik

24. märts 2009

Teatis nr

Sisukord

Lehekülg

III Ettevalmistavad aktid

NÕUKOGU

2009/C 70 E/01	Nõukogu ühine seisukoht (EÜ) nr 8/2009, 9. jaanuar 2009, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 251, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ ⁽¹⁾	1
2009/C 70 E/02	Nõukogu ühine seisukoht (EÜ) nr 9/2009, 9. jaanuar 2009, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 251, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ ⁽¹⁾	37

ET

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

III

(Ettevalmistavad aktid)

NÕUKOGU

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 8/2009,

9. jaanuar 2009,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv 2009/.../EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/C 70 E/01)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 47 lõiget 2 ning artikleid 55 ja 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ühenduses alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda kõigile Euroopa Liidu tarbijatele — nii kodanikele kui ka ettevõtjatele — tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad, kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ⁽⁴⁾, on andnud sellise elektrienergia siseturu loomisse olulise panuse.

(3) Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused — kaupade vaba liikumine, teenuste osutamise vabadus ja asutamisevabadus — on saavutatavad üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.

(4) Praegu on aga takistatud elektrienergia müük ühenduses võrdsel tingimustel ning ilma diskrimineerimise ja ebasoodsate teguriteta. Eelkõige ei eksisteeri mittediskrimineeriv võrgule juurdepääs ja võrdselt tõhus õigusala järelevalve kõigis liikmesriikides.

(5) Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistes pealkirjaga „Euroopa energiapoliitika” rõhutati, et oluline on viia lõpule elektrienergia siseturu loomine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele ühenduse elektriettevõtjatele. Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistest pealkirjadega „Gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta” ning „Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 kohase Euroopa gaasi- ja elektrisektoreid käsitleva uurimise kohta (lõpparuanne)” ilmnes, et olemasolevad eeskirjad ja meetmed ei moodusta hästi toimiva siseturu saavutamiseks vajalikku raamistikku.

(6) Kui võrke tootmis- ja tarnetegevusest tegelikult ei eraldata („tegelik eraldamine”), on oht, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud äriühingutel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.

(7) Olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseeskirjad, mis on sätestatud direktiivis 2003/54/EÜ, ei ole aga tegelikkuses viinud põhivõrguettevõtjate eraldamiseni. Seetõttu kutsus Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsil 2007 Brüsselis toimunud kohtumisel komisjoni üles välja

⁽¹⁾ ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.

⁽²⁾ ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 18. juuni 2008. aasta aramus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata), nõukogu 9. jaanuari 2009. aasta ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi ... seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ ELT L 176, 15.7.2003, lk 37.

- töötama õigusaktide eelnõusid, et tagada tarne- ja tootmistegevuse tegelik eraldamine võrguga seotud tegevusest.
- (8) Tegelik eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtete motivatsioon diskrimineerida konkurente võrgule juurdepääsul ja investeerimisel. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguhalduriks, kes on täielikult sõltumatu tarne- ja tootmishuvidest, on lihtne ja selge viis lahendada huvide konflikti ja tagada varustuskindlus. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta, et ülekande omandisuhete eraldamine on kõige tõhusam vahend, et edendada investeringuid infrastruktuuridesse mittediskrimineerival viisil, uute turule sisenejate õiglast juurdepääsu võrgule ning turu läbipaistvust. Omandisuhete eraldamise tingimustes peaksid liikmesriigid seoses sellega tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei ole õigust kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid ning kontrollida samal ajal mõnd põhivõrgu-ettevõtjat või põhivõrku või teostada selle suhtes mis tahes õigusi. Põhivõrgu või põhivõrguettevõtja kontrollimise õigus peaks, vastupidi, välistama võimaluse kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Nendes piirides peaks tootmise või tarnimisega tegeleva ettevõtjal olema võimalik omada vähemusosalust põhivõrguettevõtjas või põhivõrgus.
- (9) „Kontrolli” mõiste määratlus peaks käesoleva direktiivi tähenduses olema sama kui nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruses (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) ⁽¹⁾.
- (10) Kuna omandisuhete eraldamine nõuab mõnel juhul ettevõtjate ümberstruktureerimist, tuleks liikmesriikidele anda asjakohaste sätete ülevõtmiseks lisaaega. Võttes arvesse vertikaalseid seoseid elektri- ja gaasisektori vahel, tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlema sektori suhtes.
- (11) Omandisuhete eraldamise tingimustes ei tohiks võrguga seotud tegevuse täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvidest ning mis tahes konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks sama isik olla ühel ajal nii põhivõrguettevõtja või põhivõrgu kui ka mis tahes tootmis- või tarnefunktsiooni täitva ettevõtja juhatuse liige. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse põhivõrguettevõtja või põhivõrgu juhatuste liikmeid ja kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevat ettevõtjat või teostada tema suhtes mis tahes õigusi.
- (12) Tarne- ja tootmishuvidest sõltumatute süsteemihaldurite või põhivõrguettevõtjate loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud äriühingutel säilitada võrguvarade omandi ja tagada samal ajal tegelik huvide eraldamine, tingimusel et sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu põhivõrguettevõtja täidab kõiki võrguettevõtja ülesandeid ning kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid.
- (13) Seepärast tuleks juhul, kui põhivõrku omav ettevõtja on ... (*) vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, anda liikmesriikidele võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või luua tarne- ja tootmishuvidest sõltumatud süsteemihaldurid või põhivõrguettevõtjad.
- (14) Vertikaalselt integreeritud äriühingute aktsionäride huvide täielikuks tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas teostada omandisuhete eraldamine otsese loovutamise teel või jagada integreeritud äriühingu aktsiad võrgu omaniku aktsiateks ja allesjääva tarne- ja tootmisettevõtja aktsiateks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.
- (15) Sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute põhivõrguettevõtjate asutamise täielik tõhusus tuleks tagada konkreetsete lisaeeskirjadega. Muu hulgas tuleks põhivõrguettevõtja sõltumatus tagada, rakendades teatavaid „järelmõtlemisaegu”, mille jooksul vertikaalselt integreeritud ettevõttes ei täideta ühtegi juhtimis- või muud olulist funktsiooni, mis võimaldab juurdepääsu samale teabele, millele oleks juurdepääs juhtival ametikohal.
- (16) Liikmesriigil on õigus valida omandisuhete täielik eraldamine oma territooriumil. Kui liikmesriik on seda õigust kasutanud, ei ole ettevõtjal õigust valida sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu põhivõrguettevõtja loomist. Lisaks ei tohi tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvad ettevõtjad otseselt ega kaudselt kontrollida täieliku omandisuhete eraldamise valinud liikmesriigi põhivõrguettevõtjat ega teostada tema üle mingeid õigusi.
- (17) Käesoleva direktiivi alusel hakkab energia siseturul esinema erinevaid turukorralduse liike. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võrdsete võimaluste tagamiseks võtta, peaksid põhinema üldistest huvidest tulenevatel esmatähtsatel nõuetel. Komisjoniga tuleks konsulteerida seoses meetmete kooskõla tagamisega asutamislepingu ja ühenduse õigusaktidega.

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.

^(*) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

- (18) Tegelikult eraldamise käigus tuleks järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seetõttu ei tohiks samal isikul olla võimalik üksi või koos teistega kontrollida nii põhivõrguettevõtjate või põhivõrkude kui ka tootmise või tarnimisega tegelevate ettevõtjate organite koosseisu, hääletamist ega otsuseid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi, rikkudes eeskirju, mis käsitlevad omandisuhete eraldamist või sõltumatu süsteemihalduri olemasolu. Seoses omandisuhete eraldamisega peaks kahel eraldiseisval riigiasutusel olema võimalik kontrollida ühelt poolt tootmis- ja tarnetegevust ning teiselt poolt edastustegevust, tingimusel et liikmesriik suudab tõendada selle nõude täitmist.
- (19) Võrguga seotud tegevus tuleks kogu ühenduses tarne- ja tootmistevõimega tegelikult eraldada, nii et see kehtiks nii ühenduse äriühingute kui ka ühenduse väliste äriühingute suhtes. Selle tagamiseks, et võrguga seotud tegevus ning tootmis- ja tarnetegevused oleksid kogu ühenduses üksteisest sõltumatud, tuleks anda reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamiseeskirjadele mittevastavate põhivõrguettevõtjate sertifitseerimisest. Omandisuhete eraldamise eeskirjade järjekindla täitmise tagamiseks kogu ühenduses peaksid reguleerivad asutused sertifitseerimistsüsteemide langetamisel võtma komisjoni arvamust täiel määral arvesse. Et tagada samuti ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmine, peaks komisjonil olema õigus esitada arvamus kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitava põhivõrgu omaniku või põhivõrguettevõtja suhtes tehtud sertifitseerimisotsuste kohta.
- (20) Energiatarnete kaitsmine on avaliku julgeoleku oluline osa ning seega tihedalt seotud elektrienergia siseturu tõhusa toimimisega. Elektrienergia võib liidu kodanikeni jõuda üksnes võrgu kaudu. Toimivad elektriturud ning eelkõige elektrivõrgud ning muud elektrienergiaga varustamisega seotud varad on avaliku julgeoleku, majanduse konkurentsivõime ja liidu kodanike heaolu seisukohalt võtmetähtsusega. Seetõttu tuleks kolmandatest riikidest pärit isikutel lubada omada kontrolli põhivõrgu või põhivõrguettevõtja üle üksnes siis, kui nad täidavad ühenduses kohaldatavaid tegelikult eristamise nõudeid. Ilma et see piiraks ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmist, leiab ühendus, et elektrienergia põhivõrkude sektor on ühenduse jaoks väga oluline ning seepärast on vaja täiendavaid kaitsemeetmeid seoses energiavarustuse kindluse tagamisega ühendusele, et hoida ära ohtu avalikule korrale ja julgeolekule ühenduses ning liidu kodanike heaolule. Energiavarustuse kindluse tagamine ühendusele nõuab eelkõige võrgu haldamise sõltumatuse hindamist, ühenduse ja üksikute liikmesriikide sõltuvuse hindamist kolmandatest riikidest pärit energiatarne ning konkreetse kolmanda riigi sise- ja väliskaubanduse ning energiaspektori investeeringute käsitlemist.
- Seetõttu tuleks varustuskindlust hinnata vastavalt iga konkreetse juhtumi tegelikele asjaoludele ning samuti rahvusvahelisest õigusest, eelkõige ühenduse ja asjaomase kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevatele õigustele ja kohustustele. Vajaduse korral julgustatakse komisjoni esitama ühenduse energiavarustuse kindlust puudutavaid soovitusi kolmandate riikidega läbirääkimiste pidamiseks asjaomaste kokkulepete üle või lisama vajalikud küsimused kõnealuste kolmandate riikidega peetavate muude läbirääkimiste päevakorda.
- (21) Diskrimineerimiseta juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi juurdepääsu tarbijatele jaemüügi tasandil. Kolmandate isikute juurdepääsu ja investeeringutega seotud diskrimineerimise ulatus on aga jaotusvõrgutasandil vähemoluline kui põhivõrgutasandil, kus ülekoormusega seotud probleemide ja tootmis- või tarnehuvid mõju on enamasti suurem kui jaotusvõrgu tasandil. Veelgi enam, jaotusvõrguettevõtjate juriidilise ja funktsioonide eraldamise kohustus jõustus vastavalt direktiivile 2003/54/EÜ alates 1. juulist 2007 ning eraldamise mõjud elektrienergia siseturule vajavad veel hindamist. Seega võivad olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseeskirjad viia tegelikult eraldamiseni, kui need selgemalt määratleda, neid nõuetekohaselt rakendada ja nende üle ranget järelevalvet teostada. Et luua jaemüügi tasandil võrdsed tingimused, tuleks jaotusvõrguettevõtjate tegevust jälgida, et takistada neid ära kasutamast nende vertikaalset integratsiooni seoses nende konkurentsiseisundiga turul, eelkõige väikeste kodu- ja mittekodutarbijate suhtes.
- (22) Väikeste võrkude puhul võib olla vaja, et lisateenuste osutamise tagaksid väikeste võrkudega vastastikku seotud põhivõrguettevõtjad.
- (23) Et vältida väikeste jaotusettevõtete liigset rahalist ja halduskoormust, peaksid liikmesriigid vajalikel juhtudel suutma vabastada sellised ettevõtted juriidilisest eraldatusnõudest.
- (24) Loaprotseduurid ei tohiks põhjustada halduskoormust, mis ei ole proportsionaalne elektritootja suuruse ja potentsiaalse mõjuga.
- (25) Tuleks võtta täiendavaid meetmeid, et tagada läbipaistvad ja mittediskrimineerivad võrkupääsu tariifid. Neid tariife tuleks võrdsetel alustel kohaldada kõikide kasutajate suhtes.

- (26) Direktiiviga 2003/54/EÜ kehtestati liikmesriikidele nõue asutada eripädevusega reguleerivad asutused. Kogemus näitab aga, et sageli takistab reguleerimise tõhusust reguleerivate asutuste sõltuvus valitsusest ning ebapiisavad volitused ja otsustusõigus. Seepärast kutsus Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsi 2007. aasta Brüsseli kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, milles sätestatakse energeetikasektori riiklike reguleerivate asutuste volituste edasine ühtlustamine ja nende sõltumatuse tugevdamine. Nimetatud riiklikel reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik hõlmata nii elektri kui ka gaasi sektorit.
- (27) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik teha otsuseid kõikides elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimisega seonduvates reguleerimisküsimustes ning nad peaksid olema muudest avalikest ja erahuvideist täiesti sõltumatud. See ei takista kohtuliku läbivaatamist ega parlamentaarse järelevalve teostamist liikmesriikide riigiõiguse kohaselt. Lisaks sellele ei takista reguleeriva asutuse eelarve heakskiitmine siseriiklike seadusandjate eelarveautonoomiat.
- (28) Et tagada tegelik turulepääs kõikidele turul tegutsejatele, sealhulgas uutele tulijatele, on vaja mittediskrimineerivaid ja kulupõhiseid tasakaalustusmehhanisme. Niipea kui elektriturg on piisavalt likviidne, tuleks selle saavutamiseks kehtestada tasakaalustusnõuetega seoses vajalikud läbipaistvad turupõhised elektrienergia tarnimise ja ostmise mehhanismid. Kõnealuse likviidse turu puudumisel peaksid riiklikud reguleerivad asutused aktiivselt tagama, et tasakaalustavad tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised. Samal ajal tuleks luua sobivad stiimulid, et võrku ohustamata tasakaalustada elektrienergia sisse- ja väljavoolu.
- (29) Riiklikud reguleerivad asutused peaksid saama määrata ja heaks kiita tariife või tariifide arvestamise aluseks olevat metoodikat kas põhivõrguettevõtja(te) või jaotusvõrguettevõtja(te) ettepaneku alusel või nende ettevõtjate ja võrgu kasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nimetatud ülesannete täitmisel peaksid riiklikud reguleerivad asutused tagama, et edastus- ja jaotustariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised, ning võtma arvesse jaotatud tootmise ning nõudluse juhtimise abil säästetud pikaajalisi vähetähtsaid võrgukulusid.
- (30) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema õigus teha elektriettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida, või taotleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. Samuti peaks energeetikasektori reguleerivatele asutustele konkurentsieeskirjade kohaldamisest olenemata andma õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega tõhustatakse elektrienergia siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikku konkurentsi. Üks võimalik meede, millega edendada tõhusat konkurentsi ja tagada turu nõuetekohane toimimine, on virtuaalsete elektrijaamade loomine (elektrituru vabastamisprogramm, mille raames elektrit tootev ettevõtja on kohustatud huvitatud tarnijale teatud aja jooksul kas müüma või tegema kättesaadavaks kindla elektrienergia hulga või võimaldama juurdepääsu osale oma tootmisvõimsusest). Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused aidata tagada avaliku ja universaalteenuse kõrge tase vastavalt turu avamisele, et kaitsta kaitsetumate tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Need sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsieeskirjade kohaldamisel, sealhulgas ühenduse mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturu käsitlevate eeskirjade kohaldamisel, nagu näiteks kapitali vaba liikumine.
- Sõltumatu asutus, kellele riikliku reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osapool võib otsuse edasi kaevata, võiks olla kohus või muu kohtuliku läbivaatamise volitustega asutus.
- (31) Elektrienergia siseturu iseloomustab likviidsuse ja läbi-paistvuse puudulikkus, mis omakorda takistab vahendite tõhusat jaotamist, riskide hajutamist ja turule sisenemist. Tuleks suurendada konkurentsi ja parandada varustuskindlust uute elektrijaamade hõlpsama elektrivõrku integreerimise abil kõigis liikmesriikides, julgustades eelkõige uusi turule sisenejaid. Turu usaldusväärsust, likviidsust ja turul osalejate arvu on vaja suurendada ning seepärast on vaja tõhustada ka regulatiivset järelevalvet elektrienergia tarnimisega tegelevate ettevõtjate üle. Sellised nõuded ei tohiks piirata finantsturge käsitlevate kehtivate ühenduse õigusaktide kohaldamist, vaid peaksid olema nendega kooskõlas. Asjaomastel turgudel toimuvast parema ülevaate saamiseks on vajalik energeetikasektori ja finantsturgude reguleerivate asutuste koostöö.
- (32) Enne kui komisjon võtab vastu suunised, milles määratletakse täpsemalt raamatupidamisnõuded, peaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr .../2009 ⁽¹⁾ loodud energeetikasektori reguleerivate asutuste koostööamet (edaspidi „amet“) ja Euroopa väärtpaperituru reguleerijate komitee tegema koostööd, et uurida kõnealuste suuniste sisu ja nõustada komisjoni selles küsimuses. Samuti peaksid amet ja Euroopa väärtpaperituru reguleerijate komitee tegema koostööd seoses täpsema uurimise ja nõustamisega küsimuses, kas elektrivarustuslepingute alusel ja elektrienergia tuletisinstrumentidega tehtud tehingute suhtes tuleks kohaldada kauplemiseelseid ja/või -järgseid läbipaistvusnõudeid ning missugused peaksid need nõuded kohaldamise korral olema.

⁽¹⁾ ELT L ...

- (33) Kõikidele ühenduse tööstus- ja kaubandusettevõtetele, sealhulgas väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, ning kõikidele liidu kodanikele, kes saavad majanduslikku kasu siseturust, peaks laienema ka kõrgetasemeline tarbijakaitse. Eelkõige peaks õiglust, konkurentsivõimet ja kaudselt ka töökohtade loomist silmas pidades olema kodumajapidamistele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele avalikud teenused garanteeritud, eriti varustuskindluse ja mõistlike tariifide osas.
- (34) Peaaegu kõik liikmesriigid on otsustanud tagada konkurentsi elektritootmises läbipaistva loaprotseduuri kaudu. Liikmesriikidele tuleks siiski tagada võimalus toetada varustuskindlust pakkumismenetluse või samaväärse menetluse abil, kui loaprotseduuri kaudu ei õnnestu piisavat elektritootmisvõimsust luua. Liikmesriikidel peaks keskkonnakaitse huvides ning algjärgus uute tehnoloogiate edendamiseks olema võimalik korraldada uute võimsuste alaseid pakkumismenetlusi eelnevalt avaldatud kriteeriumide alusel. Uuteks võimsusteks on muu hulgas taastuvenergia ning soojust ja elektri koostootmine.
- (35) Varustuskindluse huvides tuleks jälgida eri liikmesriikide pakkumise ja nõudluse tasakaalu ning koostada selle põhjal aruanne olukorrast ühenduse tasandil, võttes arvesse piirkondade elektrivõrkude vastastikuse sidumise võimalusi. Nimetatud jälgimist tuleks korraldada piisavalt aegsasti, et oleks võimalik võtta asjakohaseid meetmeid, kui varustuskindlus on ohus. Vajaliku võrguinfrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas võrkude vastastikuse sidumise võimaluste osas, peaks aitama tagada stabiilse elektrivarustuse. Vajaliku võrguinfrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas võrkude vastastikuse sidumise võimaluste ja detsentraliseeritud elektritootmise osas, etendab stabiilse elektrivarustuse tagamisel olulist osa.
- (36) Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele oleks tagatud elektri tarnimine kindlaksmääratud kvaliteediga ja selgelt võrreldavate, läbipaistvate ning mõistlike hindadega. Ühenduses kõrgete avalike teenuste standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenustega seotud eesmärkide saavutamiseks riiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi meetmete osas, mida riiklikul tasandil tuleks võtta avalike teenuste kõrge taseme saavutamiseks. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta elektrienergia siseturul kaitsetumaid tarbijaid. Kõnealused meetmed võivad varieeruda olenevalt liikmesriikides valitsevast konkreetsest olukorrast ning hõlmata elektriarvete tasumisega seotud konkreetseid meetmeid või sotsiaalkindlustussüsteemi piires võetavaid üldisemaid meetmeid. Väikestele ettevõtetele universaalteenuse pakkumise puhul võivad universaalteenuse pakkumist tagavad meetmed erineda vastavalt sellele, kas need on mõeldud kodutarbijatele või väikestele ettevõtjatele.
- (37) Käesoleva direktiivi põhiolemus on arvestamine avalike teenuste osutamise nõuetega ning seetõttu on tähtis, et käesolevas direktiivis käsitletakse kõigis liikmesriikides järgitavaid ühiseid miinimumstandardeid, milles arvestatakse üldise kaitse, varustuskindluse, keskkonnakaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmärgi kõigis liikmesriikides. On oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada riiklikul tasandil, võttes arvesse riiklikke tingimusi ja järgides ühenduse õigusakte.
- (38) Liikmesriigid võivad määrata viimasena vastutava tarnija. Kõnealuseks tarnijaks võib olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja müügi- ja jaotusosakond, mis täidab ka jaotusülesandeid, tingimusel et see vastab käesoleva direktiivi eraldatusnõuetele.
- (39) Liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavad meetmed võivad eelkõige sisaldada piisavate majanduslike stiimulite tagamist, mille puhul vajaduse korral kasutatakse kõiki olemasolevaid riiklikke ja ühenduse vahendeid. Need vahendid võivad hõlmata vastutusmehhanisme, mis tagavad vajaliku investeeringu.
- (40) Kui liikmesriikide võetavad meetmed avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks on asutamiselepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt tõlgendatavad riigiabina, siis tuleb vastavalt asutamiselepingu artiklil 88 lõikele 3 teavitada neist komisjoni.
- (41) Avaliku teenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid on vaja veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele võimalus konkurentsist kasu saada. Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs tarbimisandmetele ning tarbijatel peab olema juurdepääs oma andmetele, et nad saaksid kutsuda konkurentide nende andmete alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma energiatarbimise kohta. Korrapäraselt esitatavad andmed energiakulude kohta motiveerivad energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatarbimise teatud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta.
- (42) Elektrienergia siseturu loomiseks peaksid liikmesriigid toetama oma riiklike turgude integratsiooni ning võrguettevõtjate vahelist ühenduse tasandi ja piirkondliku tasandi koostööd.

(43) Reguleerivad asutused peaksid teavitama turgu ka selleks, et komisjon saaks täita oma ülesannet jälgida ja kontrollida elektrienergia siseturgu ning selle lühikese, keskmise ja pika aja arengut, sealhulgas selliseid aspekte nagu tootmisvõimsus, eri elektritootmisallikad, edastamise ja jaotamise infrastruktuurid, piiriülene kauplemine, investeringud, hulgimüük ja tarbijahinnad, turu likviidsus ning edusammud keskkonnakaitse ja tõhususe alal.

(44) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hästitoimiva elektrienergiaturu loomist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seetõttu on seda parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(45) Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määruse (EÜ) nr .../2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriülese elektrikaubanduses⁽¹⁾ alusel võib komisjon vastu võtta suuniseid vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised, mis on siduvad rakendusmeetmed, kujutavad endast ka käesoleva direktiivi teatavate sätete puhul kasulikku vahendit, kuna neid saab vajaduse korral kiiresti kohendada.

(46) Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused⁽²⁾.

(47) Komisjonile tuleks eelkõige anda volitus vastu võtta vajalikud suunised, et tagada käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. Kuna need on üldmeetmed ja nende eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda uute vähemoluliste sätetega, tuleb need vastu võtta vastavalt otsuse 1999/468/EÜ artiklis 5a sätestatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

(48) Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽³⁾ punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.

(49) Lähtuvalt direktiivi 2003/54/EÜ muudatuste kohaldamisalast on selguse ja otstarbekohasuse huvides soovitatav asjaomased sätted uuesti sõnastada esitades nad ühtse tekstina uues direktiivis.

(50) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Sisu, reguleerimisala ja mõisted

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad. Selles sätestatakse elektrisektori korraldamise ja toimimise, turulepääsu, pakkumismenetluste kriteeriumide ja protseduuride ning lubade andmise ja võrkude haldamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „elektritootmine” — elektrienergia tootmine;
- 2) „tootja” — elektrienergiat tootev füüsiline või juriidiline isik;
- 3) „edastamine” — elektrienergia transport vastastikku seotud ülikõrgepinge- ja kõrgepingevõrkudes, mille eesmärk on edastada see lõpptarbijatele või jaotajatele, kuid mitte tarnimine;
- 4) „põhivõrguettevõtja” — füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab põhivõrgu kasutamise, hoolduse ja vajadusel arendamise eest teatud piirkonnas, ja vajaduse korral põhivõrgu sidumise eest teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia edastamise järele;
- 5) „jaotamine” — elektrienergia transport kõrgepinge-, keskpinge- ja madalpinge jaotusvõrkudes, mille eesmärk on edastada see tarbijatele, kuid mitte tarnimine;
- 6) „jaotusvõrguettevõtja” — füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab jaotusvõrgu kasutamise, hoolduse ja vajadusel arendamise eest teatud piirkonnas, ja vajaduse korral jaotusvõrgu sidumise eest teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia jaotamise järele;
- 7) „tarbijad” — elektrienergia hulgimüüjad ja lõpptarbijad;
- 8) „hulgimüüjad” — füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad elektrienergiat edasimüümiseks võrgus, kuhu nad kuuluvad, või väljaspool seda;

⁽¹⁾ ELT L ...

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

⁽³⁾ ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

- 9) „lõpptarbijad” — tarbijad, kes ostavad elektrienergiat oma tarbeks;
- 10) „kodutarbijad” — tarbijad, kes ostavad elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks, mille hulka ei kuulu kaubanduslik või kutsetegevus;
- 11) „mitte-kodutarbijad” — füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad elektrienergiat muuks otstarbeks kui oma majapidamises tarbimine, sealhulgas tootjad ja hulgimüüjad;
- 12) „vabatarbijad” — tarbijad, kes saavad vabalt osta elektrienergiat oma valitud tarnijate artikli 32 tähenduses;
- 13) „võrkudevahelised ühendused” — seadmed, mida kasutatakse elektrivõrkude ühendamiseks;
- 14) „ühendatud süsteem” — mitu põhi- ja jaotusvõrku, mis on omavahel ühendatud ühe või mitme võrkudevahelise ühendusega;
- 15) „otseliin” — elektriliin, mis ühendab eraldiasetsevat tootmiskohta eraldiasetseva tarbijaga või elektriliin, mis ühendab elektritootjat ja elektrivarustusettevõtet, kes varustab otse oma valdusi, tütarettevõtteid ja vabatarbijaid;
- 16) „majanduslik tähtsustajärjestus” — elektrivarustuse allikate järjestus lähtuvalt majanduslikest kriteeriumidest;
- 17) „abiteenused” — kõik teenused, mis on vajalikud põhi- või jaotusvõrgu käitamiseks;
- 18) „võrgukasutajad” — füüsilised või juriidilised isikud, kes tarnivad elektrit põhi- või jaotusvõrku või kellele põhi- või jaotusvõrgust elektrit tarnitakse;
- 19) „tarnimine” — elektrienergia müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijatele;
- 20) „integreeritud elektriettevõtja” — vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;
- 21) „vertikaalselt integreeritud ettevõtja” — elektriettevõtja või elektriettevõtjate rühm, mille üle samal isikul või samadel isikutel on otsene või kaudne kontroll, ja kus asjaomase ettevõtja või ettevõtjate rühma vähemalt üks ülesanne on elektrienergia edastamine või jaotamine ning teine ülesanne elektrienergia tootmine või tarnimine;
- 22) „sidusettevõtja” — sidusettevõtja nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ (mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g (*) ja käsitleb konsolideeritud aastaaruandeid) (1) artikli 41 tähenduses ja/või sidusettevõtjad selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses ja/või samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõtted;
- 23) „horisontaalselt integreeritud ettevõtja” — ettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on elektrienergia tootmine, edastamine, jaotamine või tarnimine ja teine ülesanne väljaspool elektrisektorit;
- 24) „pakkumismenetlus” — menetlus, mille kaudu kavandatud täiendavad vajadused ja asendusmahud kaetakse tarnetega uue või olemasoleva tootmisvõimsuse arvelt;
- 25) „pikaajaline planeerimine” — investeerimisvajaduse pikaajaline planeerimine elektri tootmise, edastamise ja jaotamise valdkonnas, et rahuldada nõudlust elektri järele võrgus ja tagada tarded tarbijatele;
- 26) „väike eraldatud võrk” — võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles vähem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega;
- 27) „üliväike eraldatud võrk” — võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 500 GWh ja millel puuduvad ühendused teiste võrkudega;
- 28) „turvalisus” — elektrienergia varustuse kindlus ning tehniline töökindlus;
- 29) „energiatõhusust edendav nõudluse juhtimine” — üldine või integreeritud lähenemisviis, mille eesmärk on mõjutada elektritarbimise mahtu ja ajalist jaotust, et vähendada esmast elektritarbimist ja tippkoormusi, eelistades tootmis- mahu suurendamiseks tehtavatele investeeringutele energia- tõhusatesse meetmetesse investeerimist või muid meetmeid, nagu katkestatavad tarnelepingud, kui viimatinimetatud on kõige tõhusamaks ja majanduslikult kasulikumaks võimaluseks, pidades silmas väiksema energiatarbimise positiivset mõju keskkonnale ja asjaomaseid varustuskindluse ning jaotuskuludega seotud aspekte;
- 30) „taastuvad energiaallikad” — taastuvad mittefossiilsed energiaallikad (tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, loodeteenergia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhasti gaas ja biogaasid);
- 31) „jaotatud tootmine” — elektrijaamad, mis on ühendatud jaotusvõrku;
- 32) „elektrivarustusleping” — elektrivarustust käsitlev leping, kuid mitte elektrienergia tuletisinstrument;
- 33) „elektrienergia tuletisinstrument” — finantsinstrument, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ (finantsinstrumentide turgude kohta) (2) C jao punktis 5, 6 või 7, kui kõnealune instrument on seotud elektrienergiaga;
- 34) „kontroll” — õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või ühiselt ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt;

(*) Direktiivi 83/349/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdamis lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

(1) EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1.

a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;

(2) ELT L 145, 30.4.2004, lk 1.

- b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustaval mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid;
- 35) „elektriettevõtja” — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vähemalt üht järgmistest ülesannetest: elektrienergia tootmine, edastamine, jaotamine, tarnimine või ostmine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste ja/või hooldusküsimuste eest, välja arvatud lõpptarbijaid.

II PEATÜKK

Sektori korralduse üldeeskirjad

Artikkel 3

Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et elektriettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva elektrituru loomise nimel ning et ettevõtjaid õiguste ja kohustuste osas ei diskrimineeritaks.

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektrisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ühenduse elektriettevõtjatele võrdse juurepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.

3. Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele (st ettevõtteid, millel on kuni 50 töötajat ja mille aastakäive või bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot) osutataks universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud mahus elektritarneid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva hinnaga. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimasena vastutava tarnija. Liikmesriigid kehtestavad jaotusettevõtetele kohustuse ühendada tarbijad võrku sellistel tingimustel ja selliste tariifidega, mis on kehtestatud artikli 36 lõikes 6 sätestatud korras. Ükski käesoleva direktiivi säte ei takista liikmesriike tugevdamast kodutarbijate, väikeste ja keskmise suurusega tarbijate turupositsiooni, edendades kõnealuse tarbijaliigi esindajate vabatahtlikku koostööd.

Esimest lõiku tõlgendatakse läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ning see ei tohi takistada turu avamist, mis on sätestatud artiklis 32.

4. Kui liikmesriik annab tasuks lõigetes 2 ja 3 sätestatud kohustuste täitmise eest rahalist hüvitist, muud liiki hüvitisi ja ainuõigusi, tehakse seda mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt.

5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid ja tagada tarbijakaitse kõrge tase ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse, sealhulgas kohased meetmed nende võrgust väljajäämise vältimiseks. Selleks võivad liikmesriigid võtta meetmeid kaugetes piirkondades asuvate lõpptarbijate kaitsmiseks. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. Liikmesriigid tagavad vabatarbijatele reaalse võimaluse tarnijat vahetada. Vähemalt kodutarbijate osas peaksid need meetmed hõlmama I lisas sätestatud meetmeid.

6. Liikmesriigid tagavad, et elektritarbijad esitaksid arvetel või koos arvetega ning lõpptarbijatele pakutavates reklaammaterjalides järgmised andmed:

a) iga energiaallika osakaal tarnija eelmise aasta kogu kütuse tarbes;

b) vähemalt viide olemasolevatele allikatele, näiteks veebilehtedele, kus on avalikkusele kättesaadavad andmed vähemalt elektritarbija eelmise aasta kütusetarbest elektrienergia tootmisel tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete kohta.

Elektrikaubanduse teel saadud või väljaspool ühendust asuva ettevõtja käest ostetud elektrienergia puhul võib kasutada kaubanduse teel või kõnealust ettevõtjalt eelmise aastal saadud kogumahte.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada tarnijate poolt käesoleva artikli alusel tarbijatele esitatava teabe usaldusväärsus.

7. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ning keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid, mis võivad hõlmata energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise meetmeid ning kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu- ja infrastruktuuri, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse hooldamiseks ja ehitamiseks.

8. Liikmesriigid võivad otsustada, et artiklite 7, 8, 31 ja/või 33 sätteid ei kohaldata, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt elektriettevõtjatele pandud üldist majandushuvi esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et see otsus ei mõjuta elektrikaubanduse arengut sellisel määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega. Kooskõlas käesoleva direktiiviga ja asutamislepingu

artikliga 86 hõlmavad ühenduse huvid muu hulgas ka konkurentsivabatarbijate leidmiseks.

9. Käesoleva direktiivi jõustumisel teavitavad liikmesriigid komisjoni kõigist universaalteenuse ja avalike teenuste osutamise kohustuste täitmisega seoses võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja keskkonnakaitse meetmetest, ning nende võimalikust mõjust siseriiklikule ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas need meetmed nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist. Seejärel teavitavad nad komisjoni iga kahe aasta järel kõigist nende meetmete muudatustest, olenemata sellest, kas need nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist.

Artikkel 4

Varustuskindluse järelevalve

Liikmesriigid tagavad järelevalve varustuskindluse küsimuste üle. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, võivad nad selle ülesande delegeerida artiklis 34 osutatud reguleerivatele asutustele. Selline järelevalve peab eelkõige hõlmama pakkumise ja nõudluse tasakaalu siseriiklikul turul, eeldatavat tulevikunõudlust ja olemasolevaid tarnevõimalusi, kavandatavaid või ehitatavaid lisavõimsusi ning võrkude kvaliteeti ja hooldustaset, kuid ka tippnõudluse rahuldamise meetmeid ja tegevuskava ühe või mitme tarnija väljalangemise korral. Pädevad asutused avaldavad iga kahe aasta järel 31. juuliks aruande, milles käsitletakse nende küsimuste üle teostatava järelevalve tulemusi ja samuti võetud või kavandatavaid meetmeid nendega tegelemiseks, ning edastavad selle aruande seejärel komisjonile.

Artikkel 5

Tehnilised eeskirjad

Liikmesriigid tagavad, et määratletakse tehnilised ohutusnõuded ning koostatakse ja tehakse üldsusele kättesaadavaks tehnilised eeskirjad, millega nähakse ette tootmisrajatiste, jaotusvõrkude, otseühenduses tarbijate seadmete, ühendusahelate ja otseliinide süsteemiga ühendamise projekteerimise ja kasutamise tehnilised miinimumnõuded. Need tehnilised eeskirjad peavad tagama võrkude koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad. Eeskirjadest teatatakse komisjonile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord) ⁽¹⁾ artiklile 8.

Artikkel 6

Piirkondliku koostöö edendamine

1. Liikmesriigid teevad omavahel koostööd, et integreerida oma siseriiklikud turud vähemalt piirkondlikul tasandil. Eelkõige edendavad liikmesriigid põhivõrguettevõtjate piirkondliku

tasandi koostööd ning tugevdavad oma õigusliku ja reguleeriva raamistiku järjepidevust. Sellise piirkondliku koostööga hõlmatud geograafilised piirkonnad sisaldavad koostööd geograafilistes piirkondades, mis on määratletud vastavalt määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 12 lõikele 3. Selline koostöö võib hõlmata teisi geograafilisi piirkondi.

2. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi rakendamisega, et põhivõrguettevõtjatel on võimsuse jaotamiseks ja võrgu turvalisuse juhtimiseks/kontrollimiseks piirkondlikul tasandil üks või mitu integreeritud süsteemi, mis hõlmavad kahte või rohkemat liikmesriiki.

3. Kui vertikaalselt integreeritud põhivõrguettevõtjad osalevad sellise koostöö rakendamiseks loodud ühissettevõttes, siis kehtestab ja rakendab nimetatud ühissettevõtte nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimiseks. Kõnealuses nõuetele vastavuse programmis sätestatakse tööandjate konkreetset kohustused diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimise eesmärgi saavutamiseks. Programm esitatakse heakskiitmiseks ametile. Programmi nõuetele vastavust jälgivad sõltumatult vertikaalselt integreeritud põhivõrguettevõtjate järelevalveametnikud.

III PEATÜKK

Elektritootmine

Artikkel 7

Uute võimsuste arendamise loaprotseduur

1. Uute elektritootmisvõimsuste ehitamiseks võtavad liikmesriigid vastu lubade väljastamise korra, mis peab olema objektiivne, läbipaistev ja mittediskrimineeriv.

2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil elektritootmisvõimsuse ehitamise lubade andmiseks. Need kriteeriumid võivad seonduda:

- a) elektrisüsteemi, rajatiste ja seonduvate seadmete ohutuse ja turvalisusega;
- b) tervisekaitse ja turvalisusega;
- c) keskkonnakaitsega;
- d) maakasutuse ja paigutamisega;
- e) riigimaa kasutamisega;
- f) energiatõhususega;
- g) primaarenergia allikate liigiga;
- h) taotlejat iseloomustavate asjaoludega, nagu tehniline, majanduslik ja finantsvõimekus;
- i) artikli 3 alusel vastuvõetud meetmetele vastavusega.

⁽¹⁾ EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37.

3. Liikmesriigid tagavad, et väikesemahulise ja/või jaotatud elektritootmisega seotud loaprotseduuride puhul võetakse arvesse nende piiratud suurust ja potentsiaalset mõju.

4. Loaprotseduurid ja kriteeriumid avalikustatakse. Taotlejaid teavitatakse loa andmisest keeldumise põhjustest. Põhjused peavad olema objektiivsed, mittediskrimineerivad, kaalukad ja nõuetekohaselt põhjendatud. Taotlejale antakse edasikaebamisvõimalus.

Artikkel 8

Pakkumismenetlus uute võimsuste leidmiseks

1. Tarnekindluse huvides tagavad liikmesriigid võimaluse pakkuda uusi võimsusi või energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid avalikustatud kriteeriumide alusel toimuva pakkumismenetluse või sellise menetluse raames, mis läbipaistvust ja mittediskrimineerimist silmas pidades on samaväärne. Menetlust võib siiski alustada üksnes juhul, kui tarnekindluse tagamiseks piisavaid tootmisvõimsusi või energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid ei ole leitud loaprotseduuris raames.

2. Liikmesriigid võivad keskkonnakaitse huvides ning algjärgus uute tehnoloogiate edendamiseks tagada võimaluse korraldada uute võimsuste pakkumismenetlusi avalikustatud kriteeriumide alusel. Pakkumise objektiks võivad olla uued võimsused või energiatõhusust edendavad nõudluse juhtimise meetmed. Menetlust võib siiski alustada üksnes juhul, kui kõnealuste eesmärkide saavutamiseks ei piisa loaprotseduuris raames rajatavatest tootmisvõimsustest või võetavatest energiatõhusust edendavatest nõudluse juhtimise meetmetest.

3. Tootmisvõimsuse ja energiatõhusust edendavate nõudluse juhtimise meetmete leidmiseks korraldatava pakkumismenetluse üksikasjalikud andmed avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* vähemalt kuus kuud enne pakkumiste esitamise tähtpäeva.

Pakkumistingimused tehakse kõikidele mõne liikmesriigi territooriumil asuvatele huvitatud ettevõtjatele kättesaadavaks selliselt, et ettevõtjatel oleks piisavalt aega pakkumist esitada.

Läbipaistvuse tagamiseks ja diskrimineerimise vältimiseks peavad pakkumistingimused sisaldama lepingutingimuste ning kõikide pakkujate suhtes kohustusliku protseduuri üksikasjalikku kirjeldust ning ammendavat loendit kriteeriumidest, mida pakkujate valimisel ja lepingu sõlmimisel arvesse võetakse, sealhulgas andmeid pakkumisega seotud soodustuste, näiteks toetuste kohta. Spetsifikatsioon võib hõlmata ka artikli 7 lõikes 2 viidatud valdkondi.

4. Vajaliku tootmisvõimsuse pakkumismenetlustes tuleb arvesse võtta ka olemasolevate tootmisüksuste pikaajalise tagatisega elektritarnepakumisi, kui täiendavaid vajadusi on võimalik nende abil rahuldada.

5. Liikmesriigid määravad lõigetes 1 kuni 4 kirjeldatud pakkumismenetluse korraldajaks, järelevalvajaks ja kontrollijaks asutuse või avalik-õigusliku või eraõigusliku isiku, kes ei ole sõltuv elektri tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimisega seotud tegevustest, kusjuures tegemist võib olla artikli 34 lõikes 1 osutatud reguleeriva asutusega. Kui põhivõrguettevõtja on omandisuhetest lähtuvalt muudest jaotamisega mitteseotud tegevustest täielikult sõltumatu, võib pakkumismenetluse korraldamise, järelevalve ja kontrollimise eest vastutavaks määrata põhivõrguettevõtja. Asjaomane asutus või isik võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada pakkumistes sisalduva teabe konfidentsiaalsus.

IV PEATÜKK

Põhivõrgu kasutamine

Artikkel 9

Põhivõrkude ja põhivõrguettevõtjate eristamine

1. Liikmesriigid tagavad, et alates ... (*):
 - a) tegutsevad kõik põhivõrku omavad ettevõtjad põhivõrguettevõtjana;
 - b) sama isik või samad isikud ei või:
 - i) otseselt ega kaudselt kontrollida elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega kaudset kontrollida põhivõrguettevõtjat või põhivõrku, või teostada nende üle mis tahes õigusi, või
 - ii) otseselt ega kaudselt kontrollida põhivõrguettevõtjat või põhivõrku ning otseselt või kaudset kontrollida elektri tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, või teostada selle üle mis tahes õigusi;
 - c) ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla samaaegselt õigust määrata elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja või põhivõrgu nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat või teostada selle üle mis tahes õigusi ning
 - d) ei tohi sama isik olla samaaegselt nii elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja või põhivõrgu nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liige.

(*) Käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev pluss üks aasta, s.t 30 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva.

2. Lõike 1 punktides b ja c osutatud õigused on eelkõige järgmised:

a) hääleõigus või

b) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel hõlmab mõiste „elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja” tähendus mõistet „tootmise ja tarnimise eest vastutav ettevõtja” Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiivi 2009/.../EÜ (maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta) ⁽¹⁾ tähenduses ning mõisted „põhivõrguettevõtja” ja „põhivõrk” hõlmavad mõisteid „edastusvõrgu haldur” ja „edastusvõrk” direktiivi 2009/.../EÜ tähenduses.

4. Liikmesriikidel on lubatud teha lõike 1 punktide b ja c erandeid kuni ... (*), tingimusel, et põhivõrguettevõtjad ei moodusta osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast.

5. Lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui kaks või rohkem põhivõrku omavat ettevõtjat on loonud ühisettevõtte, mis tegutseb asjaomaste põhivõrkude põhivõrguettevõtjana kahes või rohkemas liikmesriigis. Ühisettevõttes ei tohi osaleda üksi teine ettevõtja, välja arvatud juhul, kui osalejaks on artikli 13 alusel tunnustatud sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu võrguettevõtja V peatüki tähenduses.

6. Käesoleva artikli rakendamisel, juhul kui lõike 1 punktis b, c ja d osutatud isik on liikmesriik või avalik-õiguslik asutus, ei tohi kaks erinevat avalik-õiguslikku asutust, kes teostavad kontrolli ühelt poolt põhivõrguettevõtja või põhivõrgu üle ja teiselt poolt elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja üle, olla sama isik või samad isikud.

7. Liikmesriigid tagavad, et nii vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks oleva põhivõrguettevõtja kui ka sellise põhivõrguettevõtja töötajate käsutuses olevat artiklis 16 nimetatud tundlikku äriteavet ei edastata tootmis- ja tarnimisülesandeid täitvatele ettevõtjatele.

8. Kui ... (**) kuulub põhivõrk vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas

a) määrab sõltumatu süsteemihalduri vastavalt artiklile 13 või

b) järgib V peatüki sätteid.

⁽¹⁾ ELTL ...

(*) Käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev pluss kaks aastat, s.t 42 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(**) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

9. Kui ... (**) kuulub põhivõrk vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning kui on olemas kord, mis tagab põhivõrguettevõtjatele suurema sõltumatuse kui V peatüki sätted, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

10. Enne ettevõtja heakskiitmist ja põhivõrguettevõtjaks määramist lõike 9 kohaselt, peab ta olema sertifitseeritud käesoleva direktiivi artikli 10 lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud korras, mille kohaselt komisjon kontrollib, et olemasolev kord tagab põhivõrguettevõtjatele selgelt suurema sõltumatuse kui V peatüki sätted.

11. Igal juhul ei tohi takistada vertikaalselt integreeritud ettevõtjat, kes omab põhivõrku, võtmast lõikes 1 sätestatud nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.

12. Tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatel ettevõtjatel ei tohi mingil juhul olla võimalik otseselt või kaudselt kontrollida eraldatud põhivõrguettevõtjaid või teostada nende üle mis tahes kontrolli lõiget 1 kohaldavates liikmesriikides.

Artikkel 10

Põhivõrguettevõtjate määramine ja sertifitseerimine

1. Enne ettevõtja heakskiitmist ja põhivõrguettevõtjaks määramist, peab ta olema sertifitseeritud vastavalt käesoleva artikli lõigetes 4, 5 ja 6 ning a määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud korrale.

2. Liikmesriigid tunnistavad ja määravad põhivõrguettevõtjateks ettevõtjad, kes omavad põhivõrke ja kelle riiklik reguleeriv asutus on kooskõlas sertifitseerimismenetlusega artiklis 9 sätestatud nõuetele vastavana sertifitseerinud. Põhivõrguettevõtjad tehakse teatavaks Euroopa Komisjonile ning avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. Põhivõrguettevõtjad teavitavad reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus üle vaadata selle ettevõtja vastavus artiklis 9 sätestatud nõuetele.

4. Reguleerivad asutused jälgivad pidevalt põhivõrguettevõtjate vastavust artiklis 9 sätestatud nõuetele. Nad algatavad põhivõrguettevõtja sellise vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluse:

a) põhivõrguettevõtja vastava teatise alusel vastavalt lõikele 3;

b) omal algatusel, kui neile on saanud teatavaks, et põhivõrgu omaniku või põhivõrguettevõtja õiguste või mõju kavandatav muudatus võib kaasa tuua artikli 9 rikkumise või kui neil on alust arvata, et selline rikkumine on juba toimunud, või

c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.

5. Reguleerivad asutused võtavad põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtja teatise või komisjoni vastava taotluse saamise kuupäevast. Pärast selle perioodi möödumist loetakse sertifikaat väljaantuks. Reguleeriva asutuse otsene või kaudne otsus jõustub alles pärast lõikes 6 sätestatud menetluse lõpetamist.

6. Põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsesest või kaudsest otsusest teatab reguleeriv asutus viivitamata komisjonile, lisades kogu nimetatud otsusega seotud asjakohase teabe. Komisjon tegutseb määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud korra kohaselt.

7. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad põhivõrguettevõtjatelt ja tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt taotleda mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.

8. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Artikkel 11

Sertifitseerimine seoses kolmandate riikidega

1. Kui kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitav põhivõrgu omanik või põhivõrguettevõtja taotleb sertifitseerimist, teavitab reguleeriv asutus sellest komisjoni.

Reguleeriv asutus teavitab samuti viivitamatult komisjoni mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli põhivõrgu või põhivõrguettevõtja üle.

2. Põhivõrguettevõtjad teavitavad reguleerivat asutust mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli põhivõrgu või põhivõrguettevõtja üle.

3. Reguleeriv asutus võtab põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse eelnõu vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtja teatise kuupäevast. Reguleeriv asutus keeldub sertifitseerimisest, kui ei ole tõendatud:

a) et asjaomane isik täidab artiklis 9 sätestatud nõudeid ning

b) reguleerivale asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale asutusele, et sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu liikmesriigi ja ühenduse energiavarustuse kindlust. Kõnealuse

küsimuse kaalumisel võtab reguleeriv asutus või muu määratud pädev asutus arvesse:

i) neid õigusi ja kohustusi, mis ühendusel on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud kokkuleppest, mille osaline on ühendus ning mis puudutab energiavarustuse kindluse küsimust;

ii) neid õigusi ja kohustusi, mis liikmesriigil on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad kõnealuste kolmandate riikidega sõlmitud kokkulepetest, niivõrd kui need on kooskõlas ühenduse õigusega, ning

iii) muid konkreetse juhtumi või asjaomase kolmanda riigiga seotud fakte ja asjaolusid.

4. Reguleeriv asutus teavitab otsusest viivitamata komisjoni, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe.

5. Liikmesriigid näevad ette, et reguleeriv asutus ja/või lõike 3 punktis b osutatud määratud pädev asutus esitab enne reguleeriva asutuse poolt sertifitseerimisotsuse vastuvõtmist taotluse komisjoni arvamuse saamiseks seoses järgnevaga, kas:

a) asjaomane isik täidab artiklis 9 sätestatud nõudeid ning

b) sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu ühenduse energiavarustuse kindlust.

6. Komisjon vaatab lõikes 5 osutatud taotluse läbi kohe pärast selle kättesaamist. Komisjon esitab oma arvamuse kahe kuu jooksul taotluse kättesaamisest riiklikule reguleerivale asutusele või määratud pädevale asutusele, kui taotluse esitas kõnealune asutus.

Arvamuse koostamisel võib komisjon taotleda ameti, asjaomase liikmesriigi ja huvitatud poolte seisukohti. Juhul kui komisjon teeb sellise taotluse, pikendatakse kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

7. Selle hindamisel, kas kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolne kontroll seab ohtu ühenduse energiavarustuse kindluse, võtab komisjon arvesse:

a) konkreetseid asjaolusid ja asjaomast kolmandat riiki või kolmandaid riike ning

b) kõnealuse kolmanda riigiga või kõnealuste kolmandate riikidega seotud ühenduse õigusi ja kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud kokkuleppest, mille osaline on ühendus ning mis puudutab varustuskindluse küsimust.

8. Riiklik reguleeriv asutus võtab kahe kuu jooksul pärast lõikes 6 osutatud ajavahemiku lõppu vastu oma lõpliku otsuse sertifitseerimise kohta. Riiklik reguleeriv asutus arvestab oma lõpliku otsuse vastuvõtmisel võimalikult suurel määral komisjoni arvamusega. Igal juhul jääb liikmesriikidele õigus sertifitseerimisest keelduda, kui sertifitseerimise võimaldamine seab ohtu liikmesriigi energiavarustuse kindluse. Kui liikmesriik on määranud muu pädeva asutuse teostama hindamist lõike 3 punkti b kohaselt, võib ta taotleda, et riiklik reguleeriv asutus võtaks oma lõpliku otsuse vastu vastavalt kõnealuse pädeva asutuse hinnangule. Riikliku reguleeriva asutuse lõplik otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.

9. Käesolev artikkel ei mõjuta kuidagi liikmesriikide õigust teostada vastavalt ühenduse õigusele siseriiklikke seaduslikke kontrolle, et kaitsta avaliku julgeoleku õigustatud huve.

10. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

11. Käesolevat artiklit, v.a lõike 3 punkti a, kohaldatakse ka nende liikmesriikide suhtes, kellele kohaldatakse erandit vastavalt artiklile 44.

Artikkel 12

Põhivõrguettevõtjate ülesanded

Põhivõrguettevõtja kohustuseks on:

- a) tagada võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikke nõudmisi elektrienergia edastamise järele ning antud majanduslikes tingimustes ja keskkonnanõuetele vastavate turvaliste, töökindlate ja tõhusate põhivõrkude toimimine, hooldus ja arendamine;
- b) toetada tarnekindlust nõuetekohase edastusvõimsuse ja võrgu töökindluse kaudu;
- c) korraldada elektrivõoge võrgus, võttes arvesse elektrikaubandust teiste ühendatud võrkudega. Seepärast on põhivõrguettevõtjal kohustus tagada elektrisüsteemi turvalisus, usaldusväärsus ja tõhusus, ning sellega seoses tuleb tagada kõikide vajalike abiteenuste kättesaadavus, kuivõrd see kättesaadavus ei sõltu teistest põhivõrkudest, millega võrk on ühendatud;
- d) anda võrguga ühendatud kõikide teiste võrkude võrguettevõtjatele piisavat teavet, et tagada ohutu ja tõhus toimimine, kooskõlastatud areng ning ühendatud süsteemi koostalitlusvõime;
- e) vältida vahetegemist võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ja eriti oma sidusettevõtjate eelistamist;
- f) anda võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet.

Artikkel 13

Sõltumatud süsteemihaldurid

1. Kui põhivõrk kuulub ... (*) vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võivad liikmesriigid otsustada artikli 9 lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata põhivõrgu omaniku ettepaneku alusel sõltumatu süsteemihalduri. Komisjon peab kõnealuse määramise heaks kiitma.

2. Liikmesriik võib sõltumatu süsteemihalduri heaks kiita ja määrata ainult järgmistel juhtudel:

- a) haldurikandidaat on tõendanud, et ta vastab artikli 9 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetele;
- b) haldurikandidaat on tõendanud, et tema käsutuses on artiklis 12 sätestatud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid;
- c) haldurikandidaat kohustub järgima kümneaastast võrkude arengukava, mille üle reguleeriv asutus teostab järelevalvet;
- d) põhivõrgu omanik on tõendanud, et ta suudab täita lõikes 5 sätestatud kohustusi. Selleks esitab ta kõik kandidateeriva ettevõtja ning teiste asjaomaste isikutega sõlmitavate kokkulepete projektid;
- e) haldurikandidaat on tõendanud, et ta suudab täita määrusest (EÜ) nr .../2009 tulenevaid kohustusi, sealhulgas kohustusi seoses põhivõrguettevõtjate koostööga Euroopas ja piirkondlikul tasandil.

3. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad sõltumatuteks süsteemihalduriteks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud artiklis 11 ja artikli 13 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 10 ja määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

4. Iga sõltumatu süsteemihaldur vastutab vastavalt määruse (EÜ) nr .../2009 artiklile 13 kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise eest, sealhulgas juurdepääsutasude ja ülekoormustasude kogumise ning põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamiskorra kohaste maksete eest, põhivõrgu haldamise, hoolduse ja arendamise eest ning selle eest, et investeerimiskavade abil tagatakse süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust. Sõltumatu süsteemihaldur vastutab ülekandesüsteemi arendamisel uute infrastruktuuride kavandamise (sh vastavate lubade väljastamise korra väljatöötamise), väljaehitamise ja kasutuselevõtmise eest. Selleks tegutseb sõltumatu süsteemihaldur käesoleva peatüki kohaselt põhivõrguettevõtjana. Põhivõrgu omanik ei vastuta kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise ega investeringute kavandamise eest.

(*) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

5. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peab põhivõrgu omanik täitma järgmisi ülesandeid:

- a) pakkuma sõltumatule süsteemihaldurile tema ülesannete täitmiseks vajalikku koostööd ja tuge, sealhulgas eelkõige kogu vajalikku teavet;
 - b) rahastama investeeringuid, mille tegemise on otsustanud sõltumatu süsteemihaldur ja heaks kiitnud reguleeriv asutus, või andma nõusoleku nende rahastamiseks mõne huvitatud isiku poolt, kelleks võib olla ka sõltumatu süsteemihaldur. Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus. Reguleeriv asutus konsulteerib enne heakskiitmist põhivõrgu omaniku ja teiste huvitatud isikutega;
 - c) tagama katte võrgu varadega seotud kohustustele, välja arvatud sellele osale kohustustest, mis on seotud sõltumatu süsteemihalduri ülesannetega;
 - d) tagama, et lihtsustatakse võrgu laiendamise rahastamist, v.a need investeeringud, mille puhul ta on vastavalt punktile b andnud nõusoleku rahastamise kohta huvitatud isiku, sealhulgas sõltumatu süsteemihalduri poolt.
6. Asjakohase liikmesriigi konkurentsiasutusele antakse tihedas koostöös reguleeriva asutusega kõik vajalikud volitused, et ta saaks tõhusalt jälgida lõikes 5 sätestatud kohustuste täitmist põhivõrgu omaniku poolt.

Artikkel 14

Põhivõrgu omaniku eristamine

1. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peab põhivõrgu omanik, kes moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, olema vähemalt juriidiliselt staatusest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust edastusega mitte-seotud tegevusest.
2. Lõike 1 kohane põhivõrgu omaniku sõltumatus peab vastama järgmistele miinimumkriteeriumidele:
 - a) põhivõrgu omaniku juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad otseselt ega kaudselt elektri toomise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;
 - b) võetakse vajalikud meetmed põhivõrgu omaniku juhtimise eest vastutavate inimeste kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt;
 - c) põhivõrgu omanik kehtestab nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisa-

valt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus esitab võetud meetmete aastaaruande reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

3. Komisjon võib vastu võtta suuniseid, et tagada käesoleva artikli lõike 2 täielik ja tõhus täitmine põhivõrgu omaniku poolt. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 15

Võrgujärjekord ja tasakaalustamine

1. Ilma et see mõjutaks elektrienergia tarnimist lepinguliste kohustuste alusel, sealhulgas pakkumistingimustest tulenevad kohustused, vastutab põhivõrguettevõtja, kui see on tema ülesanne, oma piirkonnas asuvate elektrijaamade võrgujärjekorra ning teistesse võrkudesse suunduvate ühenduste kasutamise korra eest.

2. Elektrijaamade võrgujärjekord ja ühenduste kasutamine määratakse kindlaks kriteeriumide alusel, mille võib heaks kiita liikmesriik ning mis peavad olema objektiivsed, avaldatud ning mida tuleb kohaldada mittediskrimineerivalt, tagades elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Kriteeriumide osas võetakse arvesse olemasolevatest elektrijaamadest või võrkudevaheliste ühenduste kaudu saadava elektrienergia majanduslikku tähtsust järjekorras ning süsteemi tehnilisi piiranguid.

3. Liikmesriik võib võrguettevõtjalt nõuda, et elektrijaamade võrgujärjekorra koostamisel eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse taastuvenergia allikaid või jäätmeid või kus toimub elektrienergia ja soojuste koostootmine.

4. Liikmesriik võib tarnekindluse huvides nõuda, et võrgujärjekorras eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse kohalikke primaarenergia allikaid, igas kalendriaastas kuni 15 % ulatuses kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomases liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks.

5. Liikmesriigid võivad nõuda põhivõrguettevõtjalt põhivõrgu hooldamise ja arendamise, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumnõuete järgimist.

6. Põhivõrguettevõtjad soetavad oma võrgus energiakadude ja reservvõimsuse katmiseks kasutatava energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise menetluse abil, kui neil kõnealune funktsioon on.

7. Põhivõrguettevõtjate vastuvõetavad elektrivõrgu tasakaalustamise eeskirjad peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad nende võrkude kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Põhivõrguettevõtjate teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 36 lõike 6 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

Artikkel 16

Põhivõrgu omanike ja põhivõrguettevõtjate konfidentsiaalsus

1. Ilma, et see piiraks artikli 29 kohaldamist või teabe avaldamisega seotud mis tahes õiguslikku kohustust, tagavad kõik põhivõrguettevõtjad ja põhivõrgu omanikud äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ning teevad kõik selleks, et takistada oma tegevuse kohta sellise teabe diskrimineerival viisil avaldamist, mis võib olla äriiselt kasulik, ning tagavad eelkõige, et ei avalda tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osadele, välja arvatud juhtudel, kui sellise teabe avaldamine on vajalik äritehingu sooritamiseks. Teabeeristuseeskirjade täieliku täitmise tagamiseks tagavad liikmesriigid, et põhivõrgu omanik ja äriühingu ülejäänud osad ei kasutaks ühisteenuseid, nt ühiseid õigusteenuseid, välja arvatud haldus- ja IT-teenused.

2. Põhivõrguettevõtjad ei tohi seostuvate ettevõtjate elektrienergia müügi- või ostutehinguteks kuritarvitada kolmandatelt isikutelt võrgujuurdepääsu tagamise ja selleks vajalike läbirääkimiste käigus saadud tundlikku äriteavet.

V PEATÜKK

Sõltumatu põhivõrguettevõtja

Artikkel 17

Varad, seadmed, töötajad ja identiteet

1. Põhivõrguettevõtjatel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks ja elektrienergia edastamisega seotud äritegevuseks vajalikud rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid, eelkõige:

- a) elektrienergia edastamisega seotud äritegevuseks vajalikud varad, sh ülekandevõrk, kuuluvad põhivõrguettevõtjale;
- b) elektrienergia edastamisega seotud äritegevuseks, sh organisatsiooniliste ülesannete täitmiseks vajalikud töötajad on põhivõrguettevõtja teenistuses;

c) töötajate rentimine ning teenuste osutamine ja tarbimine vertikaalselt integreeritud ettevõtja mõnelt muult osalt või mõnele muule osale on keelatud. Põhivõrguettevõtja võib siiski osutada teenuseid vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, kui

i) kõnealuste teenuste osutamisel ei tehta süsteemi kasutajatel vahet, teenuste osutamine on kättesaadav kõigile süsteemi kasutajatele samadel tingimustel ning sellega ei piirata, moonutata ega takistata konkurentsi elektrienergia tootmisel ja tarnimisel, ning

ii) kõnealuste teenuste osutamise tingimused on kiitnud heaks reguleeriv asutus;

d) ilma et see piiraks artikli 20 kohaselt nõukogul otsuste tegemist, tehakse rahalised ressursid tulevaste investimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks põhivõrguettevõtjale vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt põhivõrguettevõtja asjakohase taotluse alusel õigeaegselt kättesaadavaks.

2. Elektrienergia edastamisega seotud äritegevus hõlmab lisaks artiklis 12 loetletud ülesannetele vähemalt järgmist:

- a) põhivõrguettevõtja esindamine ning kolmandate osaliste ja reguleerivate asutustega ühenduse pidamine;
- b) põhivõrguettevõtja esindamine Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikus;
- c) kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamine ja haldamine tegemata vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel;
- d) põhivõrguga seotud kõikide tasude kogumine, sh juurdepääsutasud, kõrvalteenuste eest võetavad tasakaalustavad tasud, näiteks teenuste ostmise (tasakaalustuskulud, kadude energia);
- e) turvalise, tõhusa ja ökonoomse põhivõrgu haldamine, hooldamine ja arendamine;
- f) investeeringute planeerimine, et tagada süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust ja tagada tarnekindlus;
- g) asjakohaste ühisettevõtete loomine, sh koos ühe või mitme põhivõrguettevõtjaga, elektribörsiga ning muud asjakohased näitajad, et saavutada eesmärgid toetada piirkondlike turgude loomist või hõlbustada liberaliseerimise protsessi, ja
- h) kõik korporatiivteenused, sh õigusabi-, raamatupidamis- ja IT-teenused.

3. Põhivõrguettevõtjate õiguslik vorm on aktsiaselts, nagu on märgitud nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ artiklis 1 (¹).

(¹) Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta direktiivi 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT L 65, 14.3.1968, lk 8).

4. Põhivõrguettevõtja ei tohi oma äriidentiteedi, suhtlemise, kaubamärkide ja ruumidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja või mis tahes selle osa eraldi seisvusega.

5. Põhivõrguettevõtja ei jaga IT süsteeme ega seadmeid, hooneid ja turvasüsteeme ühegi vertikaalselt integreeritud ettevõtte osaga ega kasuta samu konsultante ega välistöövõtjaid IT süsteemide või seadmete ning turvasüsteemide jaoks.

6. Põhivõrguettevõtja aruandeid auditeerib audiitor, kes ei auditeeri vertikaalselt integreeritud ettevõtjat ega tema ükskõik millist osa.

Artikkel 18

Põhivõrguettevõtja sõltumatus

1. Ilma et see piiraks järelevalveasutuse liikmete otsuseid vastavalt artiklile 20 on põhivõrguettevõtjal:

a) tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud vertikaalselt integreeritud ettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka ülekandesüsteemi arendamise osas;

b) volitused hankida raha kapitaliturult, eelkõige laenamise ja kapitali suurendamise teel.

2. Põhivõrguettevõtja peab tegutsema kogu aeg selliselt, et ta tagab selliste vahendite olemasolu, mida ta vajab, et teostada ülekandeid nõuetekohaselt ja tõhusalt ning arendada ja hooldada tõhusat, turvalist ja ökonoomset põhivõrku.

3. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja tütarettevõtetel, mis täidavad elektri tootmise või edastamise funktsioone, ei tohi olla otseseid ega kaudseid osalusi põhivõrguettevõtja aktsiakapitalis. Põhivõrguettevõtjal ei tohi olla ühtki otsest ega kaudset osalust vertikaalselt integreeritud ettevõtja ühegi sellise tütarettevõtte aktsiakapitalis, mis täidab elektri tootmise või edastamise funktsioone, ning ta ei saa selliselt tütarettevõttelt dividende ega mingit rahalist kasu.

4. Põhivõrguettevõtja üldine juhtimisstruktuur ja organisatsiooniline kord tagab põhivõrguettevõtja tõhusa sõltumatuse kooskõlas käesoleva peatükiga. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei määra otseselt ega kaudselt põhivõrguettevõtja konkurentsikäitumist seoses põhivõrguettevõtja igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ega seoses artikli 22 kohaselt arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.

5. Põhivõrguettevõtjad ei tee oma artikli 12 ja käesoleva direktiivi artikli 17 lõike 2 kohaste ülesannete täitmisel ning määruse (EÜ) nr .../2009 artiklite 14–16 järgimisel vahet eri isikutel ja üksustel ning ei piira, moonuta ega takista konkurentsi elektrienergia tootmisel ja tarnimisel.

6. Kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelised äri- ja rahandussuhted, sh põhivõrguettevõtja

laenuid vertikaalselt integreeritud ettevõtjale peavad vastama turutingimustele. Põhivõrguettevõtja peab üksikasjalikku dokumentatsiooni selliste äri- ja rahandussuhte kohta ja teeb selle reguleerivale asutusele taotluse korral kättesaadavaks.

7. Põhivõrguettevõtja esitab reguleerivale asutusele heakskiitmiseks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtjaga tehtud kaubandus- ja rahanduslepingud.

8. Põhivõrguettevõtja teatab reguleerivale asutusele artikli 17 lõike 1 punktis d osutatud rahalised vahendid, mis on kättesaadavad tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks.

9. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja hoidub mis tahes tegevusest, mis tõkestaks või takistaks põhivõrguettevõtetel oma käesoleva peatüki kohaste kohustuste täitmist, ning ei nõua, et põhivõrguettevõtja taotleks kõnealuste kohustuste täitmiseks luba vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt.

10. Asjaomane liikmesriik kiidab heaks ja määrab põhivõrguettevõtjaks ettevõtja, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud käesoleva peatüki nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 10 ja määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

Artikkel 19

Põhivõrguettevõtja töötajate ja juhtkonna sõltumatus

1. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametisse nimetamist ja selle pikendamist, töötingimusi, sh ette nähtud tasu ja ametist vabastamist käsitlevad otsused teeb põhivõrguettevõtja nõukogu, mis nimetatakse ametisse kooskõlas artikliga 20.

2. Põhivõrguettevõtja tegevjuhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametisse nimetamise ja selle pikendamise eest vastutava nõukogu poolt ametisse nimetatud isikute nimed ja nende ametiajal kehtivad tingimused, ametiaja kestus ja ametist vabastamine ning iga sellise kavandatava ametist vabastamise põhjused teatatakse reguleerivale asutusele. Lõikes 1 nimetatud tingimused ja otsused on siduvad ainult siis, kui reguleeriv asutus ei ole kolme nädala jooksul pärast teavitamist vastuväiteid esitanud.

Reguleeriv asutus võib esitada vastuväited lõikes 1 osutatud otsustele, kui:

a) ametisse nimetatud juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametialane sõltumatus tekitab kahtlusi või

b) ennetähtaegse ametist vabastamise puhul on kahtlusi selle õigustatuseks.

3. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed, kelle suhtes käesolevat lõiku kohaldatakse, ei tohi kolme aasta jooksul enne ametisse nimetamist omada ametikohta või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle osas või seda kontrollivas aktsionäris, välja arvatud nimetatud põhivõrguettevõtjas.

Esimest lõiku kohaldatakse enamike põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete suhtes.

Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed, kelle suhtes ei kohaldata esimese lõigu sätteid, ei tohi vähemalt kuue kuu jooksul enne nende nimetamist täita juhtimisfunktsiooni või muud olulist funktsiooni vertikaalselt integreeritud ettevõtjas.

4. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid muid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja muus osas või seda kontrollivas aktsionäris.

5. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid huvisid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas, va nimetatud põhivõrguettevõtjas, või saada sellest rahalist kasu. Nende töötasu ei sõltu vertikaalselt integreeritud ettevõtja (va põhivõrguettevõtja) tegevusest ja tulemustest.

6. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete kaebuste suhtes, mis käsitlevad nende ennetähtaegset ametist vabastamist, tagatakse tõhus reguleerivale asutusele kaebamise õigus.

7. Pärast ametist vabastamist ei tohi põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed vähemalt nelja aasta jooksul omada mingeid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas, va põhivõrguettevõtjas, või seda kontrollivas aktsionäris.

8. Lõike 3 lõiku 2 ja lõiget 7 kohaldatakse kõikide tegevjuhtkonda kuuluvate isikute ning neile otseselt alluvate selliste isikute suhtes, kes vastutavad võrgu haldamise, hooldamise ja arendamise eest.

Artikkel 20

Nõukogu

1. Põhivõrguettevõtjal on nõukogu, mis vastutab otsuste eest, millel on oluline mõju põhivõrguettevõtja aktsionäride varade väärtusele, eriti otsuste eest, mis käsitlevad iga-aastaste ja pike-

maajaliste rahastamiskavade heakskiitmist, põhivõrguettevõtja võlgnevuse taset ja aktsionäridele jaotatavat dividendisummat. Nõukogu pädevusse kuuluvate otsuste hulka ei kuulu need, mis on seotud põhivõrguettevõtja igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega või artikli 22 kohaselt arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.

2. Nõukogu koosneb vertikaalselt integreeritud ettevõtja esindavatest liikmetest, kolmanda poole aktsionäre esindavatest liikmetest, ja juhul kui liikmesriigi õigusaktides on sätestatud, teisi huvitatud pooli, näiteks põhivõrguettevõtja töötajaid esindavatest liikmetest.

3. Artikli 19 lõike 2 esimest lõiku, artikli 19 lõike 3 esimest lõiku ning artikli 19 lõikeid 4 kuni 7 kohaldatakse vähemalt poolte nõukogu liikmete, miinus üks, suhtes.

Artikli 19 lõike 2 teise lõigu punkti a kohaldatakse kõigi nõukogu liikmete suhtes.

Artikkel 21

Nõuetele vastavuse programm ja järelevalveametnik

1. Liikmesriigid tagavad, et põhivõrguettevõtjad kehtestavad ja rakendavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ja tagatakse, et järelevalve selle programmi üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. See esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Ilma et see piiraks riikliku reguleeriva asutuse volitusi, jälgib järelevalveametnik programmi nõuetele vastavust sõltumatult.

2. Järelevalveametniku nimetab ametisse nõukogu. Järelevalveametnik võib olla füüsiline või juriidiline isik. Järelevalveametniku suhtes kohaldatakse artikli 19 lõikeid 2 kuni 7. Reguleeriv asutus võib järelevalveametniku ametisse nimetamise suhtes esitada vastuväite sõltumatuse või kutsealase suutlikkuse puudumise tõttu.

3. Järelevalveametnik vastutab

a) nõuetele vastavuse programmi järelevalve eest;

b) aastaaruande, milles esitatakse nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetud meetmed, koostamise ja esitamise eest reguleerivale asutusele;

c) nõukogule aruandmise eest ja nõuetele vastavuse programmi ja selle rakendamise kohta soovitude andmise eest;

d) reguleeriva asutuse teavitamine nõuetele vastavuse programmi rakendamisega seotud olulistest rikkumistest ja

e) reguleeriva asutuse teavitamise eest kõikidest vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelistest äri- ja rahalistest suhetest.

4. Järelevalveametnik esitab reguleerivale asutusele kavandatavad otsused võrkudesse tehtavate investeeringute kava või üksikinvesteeringute kohta. See toimub hiljemalt siis, kui põhivõrguettevõtja juhatus ja/või pädev haldusorgan esitab need nõukogule.

5. Kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja üldkoosolekul või selle poolt ametisse nimetatud nõukogu liikmete hääletusel takistatakse otsuse vastuvõtmist, mille tulemusena takistatakse või lükatakse edasi võrkudesse investeerimist, teatab järelevalveametnik sellest reguleerivale asutusele.

6. Järelevalveametniku volitusi või teenistustingimusi reguleerivad tingimused kiidab heaks reguleeriv asutus ja need tagavad järelevalveametniku sõltumatuse.

7. Järelevalveametnik annab korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru reguleerivale asutusele ning tal on õigus anda korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru põhivõrguettevõtja nõukogule.

8. Järelevalveametnik võib osaleda põhivõrguettevõtja juhatuse või haldusorganite kõikidel koosolekutel, nõukogu koosolekutel ja üldkoosolekul. Järelevalveametnik võib osaleda kõikidel koosolekutel, millel käsitletakse järgmisi küsimusi:

- a) võrkudele juurdepääsu tingimused, nagu on määratletud määruses (EÜ) nr .../2009, eelkõige seoses tariifide, kolmandatele isikutele juurdepääsu teenuste, võimsuse jaotamise, ülekooormuse juhtimise, läbipaistvuse, tasakaalustamise ja järelturuga;
- b) ülekandesüsteemi, sh võrkudevaheliste ühenduste ja ühenduste investeeringute haldamise, hooldamise ja arendamise eesmärgil algatatud projektid;
- c) põhivõrgu juhtimiseks vajalikud elektrienergia müügi- või ostutehingud.

9. Järelevalveametnik jälgib põhivõrguettevõtja vastavust artiklis 16 esitatud nõuetele.

10. Järelevalveametnikul on juurdepääs põhivõrguettevõtja kogu asjakohasele teabele ja ruumidele ja kogu teabele, mis on vajalik oma ülesannete täitmiseks.

11. Pärast reguleeriva asutuse eelnevat heakskiitu võib nõukogu järelevalveametniku ametist vabastada.

12. Järelevalveametniku juurdepääs põhivõrguettevõtja ametiruumidele tagatakse etteteatamiseta.

Artikkel 22

Võrkude arendamine ja volitused teha investeerimisotsuseid

1. Pärast konsulteerimist kõikide asjaomaste sidusrühmadega esitavad põhivõrguettevõtjad igal aastal reguleerivale asutusele 10-aastase võrgu arengukava, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel. Kava sisaldab tõhusaid meetmeid, et tagada süsteemi piisav võimsus ja tarnekindlus.

2. 10-aastane võrgu arengukava eelkõige:

- a) näitab turuosalistele peamised ülekandefrakstruktuurid, mida tuleb järgmise kümne aasta jooksul ehitada või uuendada;
- b) sisaldab kõik otsustatud investeeringud ja määrab kindlaks uued investeeringud, mida tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul;
- c) esitab investeerimisprojektide ajakava.

3. 10-aastase võrgu arengukava väljatöötamisel kasutab põhivõrguettevõtja mõistlikke prognoose elektritootmise, -tarnimise, -tarbimise kohta ja elektri kaubanduse kohta teiste riikidega, võttes arvesse piirkondlikke ja ühenduseüleseid investeerimiskavu.

4. Reguleeriv asutus konsulteerib 10-aastase võrgu arengukava suhtes selgel ja läbipaistval viisil kõikide tegelike või võimalike võrgu kasutajatega. Isikutelt või ettevõtetelt, kes väidavad enda olevat võimalikud võrgu kasutajad, võib nõuda oma väite põhjendamist. Reguleeriv asutus avaldab konsulteerimise tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

5. Reguleeriv asutus analüüsib, kas 10-aastane võrgu arengukava hõlmab kõiki konsulteerimisel kindlaks määratud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas 10-aastase mittesiduva ühenduseülese võrgu arengukavaga, millele viidatakse määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 8 lõike 3 punktis b. Kui tekib kahtlus kooskõla suhtes 10-aastase mittesiduva ühenduseülese võrgu arengukavaga, konsulteerib reguleeriv asutus ametiga. Reguleeriv asutus või nõuda põhivõrguettevõtjalt kava muutmist.

6. Reguleeriv asutus jälgib ja hindab 10-aastase võrgu arengukava rakendamist.

7. Kui põhivõrguettevõtja ei tee 10-aastases võrgu arengukavas ettenähtud investeeringut, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, muudel kui väljaspool tema kontrolli olevatel ülekaalukatel põhjustel, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et tagada kõnealuse investeeringu tegemine, kui kõnealune investeering on endiselt oluline viimase 10-aastase võrgu arengukava kohaselt:

- a) nõudma põhivõrguettevõtjalt kõnealuse investeeringu tegemist;

- b) korraldama kõnealuse investeeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetlusevõi
- c) kohustama põhivõrguettevõtjat suurendama kapitali vajaliku investeeringu rahastamiseks ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.

Kui reguleeriv asutus on oma volitusi esimese lõigu punkti b alusel kasutanud, võib ta kohustada põhivõrguettevõtjat nõustuma ühe või mitme järgnevaga:

- a) rahastajaks on kolmas osapool;
- b) ehitajaks on kolmas osapool;
- c) vastavad uued varad hangitakse ise;
- d) vastavat uut vara kasutatakse ise.

Põhivõrguettevõtja annab investoritele kogu vajaliku teabe investeeringu tegemiseks, ühendab uued varad ülekandevõrku ja teeb oma prima investimisprojekti elluviimise hõlbustamiseks.

Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus.

8. Kui reguleeriv asutus on oma volitusi lõike 7 esimese lõigu alusel kasutanud, katab asjaomane tariifikorraldus kõnealuse investeeringu kulud.

Artikkel 23

Volitused teha otsuseid uute elektrijaamade ülekandevõrku ühendamise kohta

1. Põhivõrguettevõtja koostab ja avaldab selged ja tõhusad menetlused uute elektrijaamade mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ühendamiseks. Nimetatud menetlused esitatakse heakskiitmiseks riiklikele reguleerivatele asutustele.
2. Põhivõrguettevõtja ei tohi keelduda uue elektrijaama võrku ühendamisest põhjendusega, et tulevikus on võimalikud piirangud kättesaadavate võrgumahtude osas, nt ülekoormus ülekandevõrgu eemalasetsevates osades. Põhivõrguettevõtja esitab vajaliku teabe.
3. Põhivõrguettevõtja ei tohi keelduda uuest ühenduspunktist põhjendusega, et see tekitab lisakulusid seoses ühenduspunkti läheduses olevate võrgu osade vajaliku võimsuse suurendamisega.

VI PEATÜKK

Jaotusvõrgu kasutamine

Artikkel 24

Jaotusvõrguettevõtjate määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et ettevõtjad, kellele kuuluvad jaotusvõrgud, määraksid kas ühe või mitu jaotusvõr-

guettevõtjat ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest. Liikmesriigid tagavad jaotusvõrguettevõtjate tegevuse vastavuse artiklitele 25, 26 ja 27.

Artikkel 25

Jaotusvõrguettevõtjate ülesanded

1. Jaotusvõrguettevõtja tagab oma piirkonnas kindla, usaldusväärse ja tõhusa elektrijaotussüsteemi, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnaküsimusi.
2. Jaotusvõrguettevõtja ei tohi vahet teha võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel, eriti oma sidusettevõtjate kasuks.
3. Jaotusvõrguettevõtja annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks vajalikku teavet.
4. Liikmesriik võib jaotusvõrguettevõtjalt nõuda, et elektrijaamade võrgujärjekorra koostamisel eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse taastuvenergia allikaid või jäätmeid või kus toimub elektrienergia ja soojuste koostootmine.
5. Iga jaotusvõrguettevõtja soetab oma võrgus energiakadude ja reservvõimsuse katmiseks kasutatava energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel, kui tal on kõnealune funktsioon. See nõue ei piira enne 1. jaanuari 2002 sõlmitud lepingute alusel ostetava elektrienergia kasutamist.
6. Kui jaotusvõrguettevõtja vastutab jaotusvõrgu tasakaalustamise eest, peavad tema poolt vastuvõetud sellealased eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, millega maksustatakse võrgu kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Jaotusvõrguettevõtjate teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse vastavalt artikli 36 lõikele 6 mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.
7. Jaotusvõrgu arengu planeerimisel võtab jaotusvõrguettevõtja arvesse energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid ja/või jaotatud tootmist, mis võivad kõrvaldada vajaduse elektrivõimsust suurendada või asendada.

Artikkel 26

Jaotusvõrguettevõtjate eristamine

1. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peab ta olema vähemalt juriidiliselt staatusest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust jaotusega mitteseotud tegevusest. See ettekirjutus ei too kaasa kohustust eristada jaotusvõrguettevõtja vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.

2. Lisaks lõikes 1 nimetatud nõuetele, peab vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olev jaotusvõrguettevõtja olema sõltumatu nii organisatsiooniliselt kui ka otsuste tegemises muust jaotusega mitteseotud tegevusest. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumnõuetele:

a) jaotusvõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad otseselt või kaudselt elektri toomise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;

b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotusvõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute kutseühvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult;

c) jaotusvõrguettevõtjal peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud elektriettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotusvõrguettevõtja käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid. See ei tohiks takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad emaettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 36 lõikele 6. Eelkõige peab see võimaldama emaettevõtjal kiita heaks jaotusvõrguettevõtja iga-aastast rahastamiskava või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada emaettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse jaotusliinide ehitamise ega uuendamise seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi;

d) jaotusvõrguettevõtja peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus, jaotusvõrguettevõtja järelevalveametnik, esitab võetud meetmete aastaaruande artikli 34 lõikes 1 osutatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse. Jaotusvõrguettevõtja järelevalveametnik peab olema täiesti sõltumatu ning tal peab olema juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotusvõrguettevõtja ja, kui neid on, tema sidusettevõtete andmetele.

3. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peavad liikmesriigid tagama järelevalve jaotusvõrguettevõtja tegevuste üle, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige ei tohi vertikaalselt integreeritud jaotusvõrguettevõtjad suhtlemisel ja kaubamärkidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.

4. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata integreeritud elektriettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat või väikesi eraldatud süsteeme.

Artikkel 27

Jaotusvõrguettevõtjate konfidentsiaalsusnõuded

Ilma et see piiraks artikli 29 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga jaotusvõrguettevõtja säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja vältima oma tegevusega seotud äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avaldamist.

Artikkel 28

Ühendatud ettevõtja

Artikli 26 lõige 1 ei takista põhi- ja jaotusvõrgu ühendatud ettevõtja tegevust tingimusel, et kõnealune ettevõtja vastab artikli 9 lõikes 1 või artiklites 13 ja 14 või V peatükis sätestatud nõuetele või tema suhtes kohaldatakse artikli 44 lõiget 2.

VII PEATÜKK

Eristamine ja raamatupidamise läbipaistvus

Artikkel 29

Raamatupidamisele juurdepääsu õigus

1. Liikmesriikidel või nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artiklis 34 osutatud reguleerivatel asutustel on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda elektriettevõtjate raamatupidamisega, nagu on sätestatud artiklis 30.

2. Liikmesriigid ja määratud pädevad asutused, sealhulgas reguleerivad asutused säilitavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad sätestada erandeid nimetatud teabe avalikustamiseks, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 30

Raamatupidamisarvestuste eristamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada elektriettevõtjate raamatupidamise vastavus lõigetele 2 ja 3.

2. Elektriettevõtjad, olenemata nende omandivormist või juriidilisest staatusest, koostavad, esitavad auditeerimiseks ja avaldavad oma raamatupidamise aastaaruanded vastavalt siseriiklikele õigusnormidele piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g (*) ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid (¹).

Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust oma raamatupidamise aastaaruandeid avaldada, hoiavad aruande ühe eksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. Elektriettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust oma iga edastamis- ja jaotamistegevuse kohta, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust, mis võib olla konsolideeritud, ka teiste elektrialaste tegevuste kohta, mis ei ole seotud edastamise või jaotamisega. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta vabatarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele. Põhi- või jaotusvõrgu olemisest saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi välja toodud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust elektriga mitteseotud muu tegevuse kohta. Sisemine raamatupidamine peab sisaldama kõigi tegevuste bilanssi ja kasumiaruannet.

4. Lõikes 2 nimetatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kontrollida, kas lõikes 3 nimetatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.

VIII PEATÜKK

Võrgule juurdepääsu korraldamine

Artikkel 31

Kolmandate isikute juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse kolmandate isikute põhi- ja jaotusvõrkudele juurdepääsu süsteemi, mis põhineb avaldatud, kõikide vabatarbijate suhtes kohaldatavatel tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks olev metoodika kiidetakse enne nende jõustumist heaks vastavalt artiklile 36 ning et need tariifid ja see metoodika (kui heaks kiidetakse üksnes metoodika) avaldatakse enne nende jõustumist.

(*) Direktiivi 78/660/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

(¹) EÜT L 222, 14.8.1978, lk 11.

2. Põhi- või jaotusvõrguettevõtja võib keelduda juurdepääsu võimaldamast, kui tal puudub vajalik võimsus. Keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada, pidades eelkõige silmas artiklit 3. Vajadusel ning juurdepääsu võimaldamisest keeldumise korral tagavad liikmesriigid, et põhi- või jaotusvõrguettevõtja annab asjakohast teavet meetmete kohta, mida oleks vaja võrgu tugevdamiseks. Isikult, kes teavet nõuab, võib võtta mõistlikku tasu, mis peegeldab teabe andmise kulusid.

Artikkel 32

Turu avanemine ja vastastikkus

1. Liikmesriigid tagavad, et vabatarbijad on:

- a) kuni 1. juulini 2004, vabatarbijad direktiivi 96/92/EÜ artikli 19 lõigete 1–3 tähenduses. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks vabatarbija määratluse kriteeriumid;
- b) alates 1. juulist 2004 kõik mitte-kodutarbijad;
- c) alates 1. juulist 2007 kõik tarbijad.

2. Et vältida elektriturgude avamisel tasakaalustamatust:

- a) ei tohi keelata elektritarnelepinguid teise liikmesriigi vabatarbijaga, kui tarbija vastab mõlema asjaomase võrgu tingimustele;
- b) juhul kui lõikes a kirjeldatud tehingust keeldutakse selletõttu, et tarbija vastab vaid ühe võrgu tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes ning tingimustele vastava tarbija asukohaliikmesriigi palvel keelduvat poolt kohustada soovitud tarnet täitma.

Artikkel 33

Otseliinid

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et:

- a) kõik nende territooriumil asuvad elektritootjad ja elektrivarustusettevõtjad saaksid tarnida oma rajatistele, tütarettevõtjatele ja vabatarbijatele otseliine pidi;
- b) kõik nende territooriumil asuvad vabatarbijad saaksid tootjalt ja varustusettevõtjatelt tarneid vastu võtta otseliini kaudu.

2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil otseliinide ehitamise lubade andmiseks. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

3. Võimalus tarnida elektrit otseliini pidi, nagu sätestatakse käesoleva artikli lõikes 1, ei mõjuta võimalust osta elektrit vastavalt artiklile 31.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et otseliini ehitusloa andmine eeldab kas võrgule juurdepääsust keeldumist artikli 31 alusel või vaidluste lahendamise menetluse algatamist vastavalt artiklile 36.

5. Liikmesriigid võivad keelduda otseliini ehitamiseks luba andmast, kui luba oleks vastuolus artikli 3 sätetega. Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

IX PEATÜKK

Riiklikud reguleerivad asutused

Artikkel 34

Reguleerivate asutuste nimetamine ja sõltumatus

1. Iga liikmesriik nimetab siseriiklikul tasandil ühe riikliku reguleeriva asutuse.

2. Käesoleva artikli lõige 1 ei piira mõnes liikmesriigis teiste reguleerivate asutuste nimetamist piirkondlikul tasandil, tingimusel et on olemas üks staažikas esindaja esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse tasandil ühenduse pidamiseks reguleerivate asutuste nõukogus vastavalt määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 13 lõikega 1.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võib liikmesriik määrata reguleerivad asutused väikeste elektrivõrkude jaoks, mis paiknevad geograafiliselt eraldi aladel, mille tarbimine moodustab 2008. aastal alla 3 % asjaomase liikmesriigi kogu tarbimisest. Nimetatud erand ei piira ühe staažika esindaja nimetamist esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse pidamiseks ühenduse tasandil reguleerivate asutuste nõukogus vastavalt määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 13 lõikele 1.

4. Liikmesriigid tagavad reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta teostab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et reguleeriv asutus, täites käesoleva direktiiviga ja sellega seotud õigusaktidega talle määratud reguleerimisülesandeid,

a) on õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest,

b) tagab, et tema töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud

i) tegutsevad turuhuvidest sõltumatult ning

ii) neile määratud reguleerimisülesandeid täites ei küsi ega võta vastu otseseid juhiseid üheltki riigiasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult isikult. Nimetatud nõue ei piira vajadusel tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike asutustega ega valitsuse poliitilisi üldsundi, mis ei ole seotud artikli 36 kohaste regulatiivvolitustega ja -kohustustega.

5. Reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et:

a) reguleeriv asutus saab vastu võtta kõikidest poliitilistest organitest sõltumatuid otsuseid ja tal on iseseisvus eelarve täitmisel ning oma ülesannete täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid,

b) reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse vähemalt viieks aastaks ning teda tohib selle aja jooksul ametist vabastada ainult juhul, kui ta enam ei vasta käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või on vastavalt siseriiklikule õigusele süüdi tõsises üleastumises.

Artikkel 35

Reguleeriva asutuse üldeesmärgid

Kõnealuses direktiivis täpsustatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning piiramata nende pädevust, saavutada artiklis 36 sätestatud kohustute ja volituste raames järgmised eesmärgid:

a) edendada tihedas koostöös ameti, teiste liikmesriikide reguleerivate asutuste ning komisjoniga konkurentsivõimelist, turvalist ja keskkonnasäästlikku elektrienergia siseturgu ühenduses ning turu tõhusat avamist kõikidele ühenduse tarbijatele ja tarnijatele;

b) arendada ühenduses konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid piirkondlikke turge, et saavutada punktis a sätestatud eesmärgid;

c) kaotada liikmesriikidevahelised elektrienergiaga kauplemise piirangud, sealhulgas arendada nõudluse rahuldamiseks ja siseriiklike turgude integratsiooni tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid edastus võimsusi, mis võib hõlbustada elektrivõrgude kulgemist kogu ühenduses;

d) edendada turvaliste, usaldusväärsete ja tõhusate mittediskrimineerivate võrkude arendamist ja võrgu sobivust;

e) soodustada uute tootmisvõimsuste juurdepääsu võrgule, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis takistavad uusi turulesisenejaid;

f) tagada, et võrguettevõtjatele ja võrgu kasutajatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaseid stiimuleid võrgu jõudluse tõhustamiseks ja turgude integreerimise soodustamiseks;

g) tagada oma riigi turu tõhus toimimine ning tõhusa konkurentsi ja tarbijakaitse edendamine;

h) aidata kaasa sellele, et tagada universaalsete ja avalike elektrienergiateenuste kõrge tase, kaitsetumate tarbijate kaitse ja I lisas sätestatud tarbijakaitsemeetmete tõhusus.

Artikkel 36

Reguleeriva asutuse kohustused ja volitused

1. Reguleerival asutusel on järgmised kohustused:

- a) tagada põhi- ja jaotusvõrguettevõtjate ning vajadusel nii võrguomanike kui ka mis tahes elektriettevõtja vastavus käesolevas direktiivis ja muudes ühenduse asjakohastes õigusaktides, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevates õigusaktides sätestatud kohustustele;
- b) teha piiriülestes küsimustes koostööd asjaomase liikmesriigi reguleeriva asutuse või reguleerivate asutustega;
- c) täita ja rakendada ameti ja komisjoni kõiki asjakohaseid õiguslikult siduvaid otsuseid;
- d) esitada igal aastal aruanne oma tegevuse ja ülesannete täitmise kohta liikmesriikide pädevatele asutustele, ametile ning komisjonile. Sellised aruande hõlmavad iga käesolevas artiklis loetletud ülesande osas võetud meetmeid ja saavutatud tulemusi;
- e) tagada, et ei toimuks ristsubsideerimist ülekande-, jaotus- ja tarnetegevuse vahel;
- f) jälgida põhivõrguettevõtjate investeerimiskavasid ning esitada oma aastaaruandes põhivõrguettevõtjate investeerimiskavade hinnang, pidades silmas nende vastavust 10-aastasele mittesiduvale ühenduseülesele võrgu arengukavale, millele viidatakse määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 8 lõike 3 punktis b;
- g) jälgida võrgu turvalisust ja usaldusväärsust käsitlevate eeskirjade täitmist ning jälgida teenuse kvaliteedi standardeid ja nõudeid;
- h) jälgida läbipaistvuse taset ning tagada läbipaistvuskohustuste täitmine elektriettevõtjate poolt;
- i) jälgida turu avamise ja konkurentsi taset hulgi- ja jaemüügitasandil, sealhulgas elektribörse, hindu kodutarbijatele, liitumis- ja eraldustasusid ning kodutarbijate kaebusi, ning mis tahes konkurentsimoonutusi või -piiranguid, andes muu hulgas kogu vajaliku teabe ja edastades asjaomased juhtumid asjakohastele konkurentsiasutustele;
- j) jälgida aega, mis põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatel kulub ühenduste rajamiseks ja parandustöödeks;
- k) avaldada vähemalt kord aastas soovitusi seoses tarnetariifide vastavusega artiklile 3;
- l) tagada juurdepääs tarbijate tarbimisandmetele, siseriiklikul tasandil vabatahtlikuks kasutamiseks tarbimisandmete ühtlustatud vormi sätestamine ning juurdepääs andmetele I lisa punkti h kohaselt;
- m) jälgida põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, tarnijate ja tarbijate ning teiste turuosaliste osatähtsuse ja vastutusega

seotud eeskirjade rakendamist vastavalt määrusele (EÜ) nr .../2009;

n) jälgida investeringuid tootmisvõimsustesse, pidades silmas varustuskindlust;

o) jälgida kaitsemeetmete rakendamist artiklis 41 sätestatud korras.

2. Juhul kui liikmesriigis nii ette nähakse, võivad lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused, kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.

Säilitades oma iseseisvust, ilma et see piiraks tema endi eripädevust ning kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõttega, konsulteerib reguleeriv asutus lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmisel vajaduse korral põhivõrguettevõtjatega ja teeb vajaduse korral tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega.

Mis tahes heakskiit, mille reguleeriv asutus või amet annab käesoleva direktiivi kohaselt, ei piira reguleeriva asutuse nõuetekohaselt põhjendatud volituste kasutamist tulevikus vastavalt käesolevale artiklile või karistuste määramist teiste asjaomaste asutuste või komisjoni poolt.

3. Kui artikli 13 alusel on määratud sõltumatu süsteemihaldur, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõikes 1 ette nähtud kohustustele:

a) jälgima käesolevas artiklis sätestatud kohustuste täitmist põhivõrgu omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri poolt ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike 4 punktile d;

b) jälgima sõltumatu süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vahelisi suhteid ja teabevahetust tagamaks, et sõltumatu süsteemihaldur täidab oma ülesandeid, ning eelkõige heaks kiitma lepinguid ja tegutsema sõltumatu süsteemihalduri ja põhivõrgu omaniku vaheliste lõike 9 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana, kui kaebuse esitab üks pooltest;

c) ilma et see piiraks artikli 13 lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma esimese kümneaastase võrkude arengukava puhul heaks investeerimiskava ning mitmeaastase võrkude arengukava, mille sõltumatu süsteemihaldur iga aastal esitab;

d) tagama, et sõltumatute süsteemihaldurite kogutavad võrgule juurdepääsu tariifid sisaldavad võrgu omanikule või omanikele ette nähtud tasu, mille suurus on piisav võrguvarade eest ning neisse tehtud võimalike uute investeringute eest tasumiseks, tingimusel, et need tariifid on majanduslikult põhjendatud ja tõhusalt koostatud;

- e) omama volitusi teostada kontrolli, sealhulgas ette teatamata kontrolli põhivõrgu omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri valdustes;
- f) jälgima, et sõltumatu süsteemihalduri poolt kogutud ülekoormustasusid kasutatakse vastavalt määruse nr .../2009 artikli 16 lõikele 6.
4. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõigetes 1, 3 ja 6 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:
- a) teha otsuseid, mis on elektriettevõtjatele siduvad;
- b) uurida elektrienergiaturu toimimist ja otsustada, milliseid vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja turu nõuetekohase toimimise tagamiseks ning kõnealuseid meetmeid kehtestada. Vajaduse korral on reguleerival asutusel samuti volitus teha konkurentsioigusega seotud uurimisel koostööd riikliku konkurentsiasutusega või komisjoniga;
- c) nõuda elektriettevõtjalt mis tahes andmeid, mis on talle tema ülesannete täitmiseks vajalikud;
- d) määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist ega reguleeriva asutuse või ameti asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, või taotleda pädevalt kohtult selliste karistuste määramist. See hõlmab volitust määrata käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste mittetäitmise eest põhivõrguettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % põhivõrguettevõtja aastakäibest, või vertikaalselt integreeritud ettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % vertikaalselt integreeritud ettevõtja aastakäibest, või taotleda selliste karistuste määramist;
- e) omada kohaseid uurimisõigusi ning asjaomaseid volitusi vaidluste lahendamiseks vastavalt lõigetele 9 ja 10.
5. Lisaks käesoleva artikli lõigete 1 ja 4 alusel antud kohustustele ja volitustele, kui põhivõrguettevõtja on nimetatud kooskõlas V peatükiga, antakse reguleerivale asutusele vähemalt järgmised kohustused ja volitused:
- a) määrata karistusi kooskõlas lõike 4 punktiga d diskrimineeriva käitumise eest vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides;
- b) jälgida põhivõrguettevõtja ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja vahelist teabevahetust tagamaks, et põhivõrguettevõtja täidab oma kohustusi;
- c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vaheliste lõike 9 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana;
- d) jälgida vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelisi äri- ja rahandussuhteid;
- e) kiita heaks vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelised kaubandus- ja rahanduslepingud tingimusel, et need on kooskõlas turutingimustega;
- f) taotleda vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt põhjendust, kui järelevalveametnik on seda märkinud kooskõlas artikli 21 lõikega 4. Nimetatud põhjendus sisaldab eelkõige tõendeid, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides ei ole toimunud diskrimineerivat käitumist;
- g) teha kontrolle, sealhulgas ette teatamata vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja ruumides;
- h) määrata põhivõrguettevõtja kõik või konkreetsed ülesanded artikli 13 kohaselt nimetatud sõltumatule süsteemihaldurile, kui põhivõrguettevõtja ei täida süstemaatilisel temale käesoleva direktiiviga antud kohustusi, eelkõige diskrimineeriva käitumise korral vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides.
6. Reguleerivad asutused vastutavad tingimuste määramise või vähemalt nende arvestamise aluseks oleva meetoodika heakskiitmise eest enne tingimuste jõustumist järgmistel juhtudel:
- a) riiklike võrkudega ühendamine ja neile juurdepääs, sealhulgas edastus- ja jaotustariifid või nende arvestamise meetoodika. Need tariifid või meetoodikad peavad võimaldama teha võrkudesse vajalikke investeeringuid viisil, mis võimaldab tagada võrkude elujõulisuse;
- b) tasakaalustusteenuste osutamine.
7. Tariife või meetoodikat kehtestades või heaks kiites tagavad reguleerivad asutused, et põhivõrguettevõtjaid ja jaotusvõrguettevõtjaid stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaselt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgude integreerimist ja varustuskindlust ning toetada seonduvaid teadusuuringuid.
8. Reguleerivatel asutustel on õigus nõuda põhi- ja jaotusvõrguettevõtjalt tingimuste, sealhulgas käesolevas artiklis osutatud tariifide või meetoodika muutmist, kui see on vajalik nende tingimuste proportsionaalsuse ja mittediskrimineeriva kohaldamise tagamiseks.
9. Mis tahes isikul, kellel on põhi- või jaotusvõrguettevõtja suhtes kaebusi seoses lõigetes 1 kuni 8 nimetatud küsimustega, on õigus esitada kaebus reguleerivale asutusele, kes tegutseb vaidlusi lahendava asutusena ja teeb otsuse kahe kuu jooksul alates kaebuse kättesaamisest. Seda tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab täiendavat teavet. Seda pikendatud ajavahemikku võib pikendada kaebuse esitaja nõusolekul. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, välja arvatud edasikaebamise tõttu tühistamise korral või kuni selleni.

10. Kõik mõjutatud isikud ja isikud, kellel on õigus esitada kaebusi käesoleva artikli alusel rakendatud meetoditega seotud otsuse kohta, või kui reguleerival asutusel on kohustus tutvustada soovitatavaid meetodeid, võivad kahe kuu või liikmesriikide sätestatud lühema aja jooksul alates otsuse või otsuseettepaneku avaldamisest esitada läbivaatamiseks kaebuse. Sellisel kaebusel ei ole tühistavat mõju.

11. Liikmesriigid peavad looma kohased ja tõhusad reguleerimis-, kontrolli- ja läbipaistvusmehhanismid, et vältida turgu valitseva seisundi ärakasutamist ja eelkõige sellest tulenevat klientide huvide kahjustamist, ning igasugust turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide rakendamisel arvestatakse asutamislepingu ja eeskätt selle artikli 82 sätteid.

12. Liikmesriigid tagavad kohaste meetmete võtmise, sealhulgas liikmesriikide õigusaktides sätestatud haldus- või kriminaalmenetluse algatamise füüsilise või juriidilise isiku suhtes, kes on vastutav käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusreeglite rikkumise eest.

13. Lõigetes 9 ja 10 osutatud kaebused ei tohi piirata ühenduse ja/või liikmesriikide õigusaktides sätestatud õigust esitada kaebusi.

14. Reguleerivate asutuste otsused peavad olema põhjendatud ja õigustatud, mis võimaldab rakendada kohtulikku läbivaatamist.

15. Liikmesriigid tagavad sellised sobivad mehhanismid riigi tasandil, mille kohaselt reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osalisel on õigus otsus edasi kaevata asjaomastest osalistest sõltumatule isikule.

Artikkel 37

Piiriüleste küsimuste reguleerimise kord

1. Reguleerivad asutused peavad üksteisega tihedaid läbirääkimisi ja teevad omavahel koostööd ning esitavad üksteisele ja ametile kogu teabe, mis on neile vajalik käesoleva direktiiviga ette nähtud ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teabe vastu võtnud asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.

2. Reguleerivad asutused teevad koostööd vähemalt piirkondlikul tasandil, et toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis võimaldab võrgu optimaalse haldamise, edendab ühiseid elektribörse ja piiriüleste võimsuste jaotamist ning võimaldab saavutada piirkonnas ja piirkondade vahel vastastikuse ühendamise võimsuse minimaalse taseme, sealhulgas võrkude uute vastastikuste ühendamiste abil, et võimaldada tõhusa konkurentsi arengut ja varustuskindluse paranemist.

3. Lõikes 2 nimetatud tegevus toimub vajaduse korral tihe dates läbirääkimistes teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.

4. Komisjon võib võtta vastu suunised reguleerivate asutuste kohustuste ulatuse kohta seoses nende omavahelise ja ametiga tehtava koostööga. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 38

Kookõla suunistega

1. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad küsida ametilt arvamust reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsuse vastavuse kohta käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr .../2009 osutatud suunistele.

2. Amet esitab oma arvamuse vastavalt arvamust küsinud reguleerivale asutusele või komisjonile ja kõnealuse otsuse vastu võtnud reguleerivale asutusele nelja kuu jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.

3. Kui otsuse teinud reguleeriv asutus ei täida ameti ettekirjutusi nelja kuu jooksul alates nimetatud arvamuse kättesaamisest, teavitab amet sellest komisjoni.

4. Kui reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsus piiriülese kaubanduse suhtes ei vasta käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr .../2009 osutatud suunistele, on mis tahes reguleerival asutusel õigus teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest.

5. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses reguleeriva asutuse otsuse vastavusega käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr .../2009 sätestatud suunistele, on komisjonil õigus teha otsus juhtumit täiendavalt uurida ametilt lõike 3 alusel või reguleerivalt asutuselt lõike 4 alusel saadud teabe kättesaamisest kahe kuu ning omal algatusel kolme kuu jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Sel juhul palub komisjon reguleerival asutusel ja reguleerivale asutusele esitatud menetluse osalistel esitada omapoolsed märkused.

6. Kui komisjon teeb otsuse juhtumit täiendavalt uurida, teeb komisjon nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse:

a) mitte esitada vastuväiteid reguleeriva asutuse otsuse kohta või

b) kui otsus ei vasta suunistele, nõuda asjaomaselt reguleerivalt asutuselt otsuse tühistamist.

7. Kui komisjon ei ole otsustanud juhtumit täiendavalt uurida või teinud lõppotsust vastavalt lõigetes 5 ja 6 sätestatud tähtaja jooksul, siis loetakse, et komisjon pole reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.

8. Reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude otsuse tühistamise kohta kahe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

9. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 39

Arvestuse pidamine

1. Liikmesriigid nõuavad tarneettevõtjalt, et nad säilitaksid riiklike ametiasutuste, sh riikliku reguleeriva asutuse, riikliku konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks nende ülesannete täitmise eesmärgil vähemalt viis aastat asjakohaseid andmeid nii hulgiostjate kui ka põhivõrguettevõtjatega elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide aluselt tehtud kõikide tehingute kohta.

2. Need andmed hõlmavad asjakohaste tehingute üksikasju, nagu vastavate tehingute tähtaeg ning tarne- ja arveldustingimused, tehingu maht, täitmise kuupäevad ja kellaajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgiostja andmed, ning täpsustatud üksikasju kõikide lõpuleviimata elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide kohta.

3. Reguleeriv asutus võib otsustada need andmed osaliselt turuosalistele kättesaadavaks teha, kui ei avaldata konkreetsete turuosaliste või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet. Käesolevat lõiget ei kohaldata direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvaid finantsinstrumente käsitleva teabe suhtes.

4. Et tagada käesoleva artikli ühetaoline kohaldamine, võib komisjon vastu võtta suuniseid, milles määratletakse tehingute üle arvestuse pidamise meetodika ja kord ning säilitatavate andmete vorm ja sisu. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 46 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

5. Tarneettevõtja ning hulgiarbijate ja põhivõrguettevõtjate vaheliste tehingute puhul elektrienergia tuletisinstrumentidega kohaldatakse käesolevat artiklit ainult pärast seda, kui komisjon on vastu võtnud lõikes 4 osutatud suunised.

6. Käesoleva artikli sätetega ei seata direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvatele üksustele täiendavaid kohustusi lõikes 1 nimetatud asutuste suhtes.

7. Kui lõikes 1 nimetatud asutustel on vaja pääseda ligi direktiivi 2004/39/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate üksuste säilitatavatele andmetele, esitavad kõnealuse direktiivi kohaselt vastutavad asutused nendele asutustele nõutavad andmed.

X PEATÜKK

Jaemüügiturud

Artikkel 40

Jaemüügiturud

Et soodustada hästi toimivate ja läbipaistvate jaemüügiturgude teket ühenduses, tagavad liikmesriigid, et põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, tarneettevõtjate ja tarbijate ning vajaduse korral ka teiste turuosaliste rollid ja kohustused oleksid määratletud seoses lepinguliste suhetega, kohustusega tarbijate ees, andmevahetusega ja arvelduseeskirjadega, andmete omandiõigusega ja mõõtmiskohustusega.

Need eeskirjad avalikustatakse, koostatakse eesmärgiga hõlbustada tarbijatele ja tarnijatele juurdepääsu võrkudele, ning vaadatakse läbi reguleerivate asutuste või teiste asjaomaste riiklike ametiasutuste poolt.

XI PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 41

Kaitsemeetmed

Kui energiaturul tekib ootamatu kriis või kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste füüsiline turvalisus või võrgu puutumatuse, võib liikmesriik võtta asjakohaseid ajutisi kaitsemeetmeid.

Niisugused meetmed võivad põhjustada siseturu toimimises võimalikult väikesi häireid ega tohi olla ulatuslikumad, kui on hädavajalik ootamatult tekkinud raskustest ülesaamiseks.

Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust ühishuve kahjustaval viisil.

Artikkel 42

Võrdsed võimalused

1. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võtta käesoleva direktiivi kohaselt võrdsete võimaluste tagamiseks, peavad olema kooskõlas EÜ asutamislepinguga, eelkõige selle artikliga 30, ning ühenduse õigusega.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad. Kõnealuseid meetmeid võib jõustada üksnes pärast komisjoni teavitamist ja komisjoni nõusolekul.

3. Komisjon reageerib lõikes 2 osutatud teavitamisele kahe kuu jooksul alates kõnealuse teate kättesaamisest. Nimetatud ajavahemik algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Kui komisjon ei ole kõnealuse kahe kuu jooksul reageerinud, siis loetakse, et komisjon ei ole teada antud meetmete kohta vastuväiteid esitanud.

Artikkel 43

Elektriimpordi järelevalve

Liikmesriigid teavitavad komisjoni iga kolme kuu järel elektriimpordist, tehes teatavaks füüsilised elektrivood, mis on viimase kolme kuu jooksul saabunud kolmandatest riikidest.

Artikkel 44

Erandid

1. Liikmesriigid, kes pärast direktiivi jõustamist tõendavad, et nende väikeste eraldatud võrkude toimimises on olulisi probleeme, võivad olemasoleva võimsuse ümberkorraldamise, suurendamise ja laiendamisega seoses taotleda ja komisjon võib neile teha erandeid IV, VI, VII ja VIII peatüki asjaomastest sätetest ning, üliväikeste eraldatud võrkude puhul, ka III peatüki sätetest. Enne otsuse tegemist teavitab komisjon neist taotlustest liikmesriike, pidades seejuures silmas konfidentsiaalsusnõudeid. Kõnealune otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Artiklit 9 lõike 1 punkti b ei kohaldata Küprose, Luksemburgi ja/või Malta suhtes. Peale selle ei kohaldata Malta suhtes ka artikleid 26, 31 ja 32.

Artikli 9 lõike 1 punkti b kohaldamisel ei hõlma mõiste „elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja” tähendus lõpptarbijaid, kes täidavad mõnda elektrienergia tootmise ja/või tarnimisega seotud ülesannet kas otseselt või tema kontrolli all oleva ettevõtte kaudu üksikult või kollektiivselt tingimusel, et lõpptarbijaid, arvestades nende toodetud elektrienergia osa kontrolli all olevates ettevõtetes, on aasta lõikes elektrienergia netotarbijaid ja tingimusel, et nende poolt kolmandatele isikutele müüdava elektrienergia majanduslik väärtus on nende muu äritegevusega võrreldes ebaoluline.

Artikkel 45

Läbivaatamise kord

Kui komisjon jõuab artikli 47 lõikes 6 nimetatud aruandes järeldusele, et arvestades võrkudele juurdepääsu läbiviimise tulemuslikkust liikmesriigis, mis on võrkudele täieliku, mittediskrimineeriva ja takistusteta juurdepääsu aluseks, ei ole teatavad käesoleva direktiiviga ettevõtjatele pandavad kohustused (sealhulgas jaotusvõrguettevõtjate juriidilise eristamisega seonduv) püstitatud

eesmärgiga kooskõlas, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile taotluse kõnealusest kohustusest vabastuse saamiseks.

Taotlusest teatab liikmesriik viivitamata komisjonile, lisades kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tõestamiseks, et aruande järelalus tulemuslikust võrgule juurdepääsu tagamisest kehtib ka edaspidi.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist võtab komisjon vastu otsuse asjaomase liikmesriigi taotluse kohta ning teeb vajadusel ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi vastavate sätete muutmiseks. Käesoleva direktiivi muutmise ettepanekute hulgas võib komisjon panna ette vabastada asjaomane liikmesriik teatavatest nõuetest, kui see liikmesriik rakendab vajadusel teisi sama tulemuslikke meetmeid.

Artikkel 46

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artiklit 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

Artikkel 47

Aruanded

1. Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab üldise eduaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule esmakordselt hiljemalt ... (*) ning seejärel igal aastal. Eduaruanne hõlmab vähemalt järgmist:

- a) saadud kogemused ja edasimineku täieliku ja hästtöötava elektrienergia siseturu loomisest ning sellega seotud ületamist nõudvad takistused, sealhulgas turu valitseva seisundi, turu koondumise, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid ning nende turgumoonutav mõju;
- b) käesolevas direktiivis sisalduvate eristamise ja tarifitseerimise nõuete tulemuslikkus ühenduse elektrivõrgule õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ja võrdväärse konkurentsi taseme tagamisel ning samuti elektrituru tarbijatele avamise majanduslikud, keskkonnavalased ja sotsiaalsed tagajärjed;
- c) ülevaade süsteemi võimsustega seotud küsimustest ning elektrienergia varustuse kindlusest ühenduses, eelkõige olemasolevast ja prognoositavast nõudluse ja pakkumise suhtest, võttes arvesse piirkondade vahelise elektrikaubanduse füüsiliselt võimalikke mahte;
- d) erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide meetmetele tippnõudluse rahuldamiseks ja ühe või mitme tarnija väljalangemise korvamiseks;

(*) Aasta pärast direktiivi 2003/54/EÜ jõustumise kuupäeva.

- e) artikli 26 lõikes 2 sätestatud erandi rakendamine, pidades silmas osaluskünnise võimalikku korrigeerimist;
- f) üldine hinnang kahepoolsete suhete arengule elektrienergiat eksportivate või transportivate kolmandate riikidega, sealhulgas turu integratsiooni areng ning kaubanduse ja võrkudele juurdepääsu sotsiaalne ja majanduslik mõju neile kolmandatele riikidele;
- g) vajadus võimalike ühtlustusnõuete järele, mis ei ole seotud käesoleva direktiivi sätetega;
- h) liikmesriikide lahendused artikli 3 lõikes 6 sätestatud elektrienergia märgistamise nõuete praktiliseks rakendamiseks ning selleteemaliste komisjoni soovitude arvessevõtmise viis.

Vajadusel võib eduaruanne sisaldada soovitusi, mis käsitlevad eelkõige märgistamissätete ulatust ja omadusi, sealhulgas näiteks olemasolevatele võrdlusallikatele viitamise viisi ja nende allikate sisu ning eelkõige viisi, kuidas oleks võimalik andmed vähemalt elektritarnija eelmise aasta kütusetarbest elektrienergia tootmisel tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete kohta teha läbipaistval, hõlpsasti kättesaadaval ja võrreldaval viisil kättesaadavaks kogu Euroopa Liidus, kuidas oleks võimalik ühtlustada liikmesriikides võetavaid meetmeid tarnijate poolt esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks ning turgu valitseva seisundi ja turu koondumise negatiivse mõju vastaseid meetmeid.

2. Iga kahe aasta järel peab lõikes 1 nimetatud eduaruanne sisaldama ka meetmete analüüsi, mida liikmesriigid võtavad avalike teenuste osutamise kohustuste täitmiseks, koos nende meetmete tulemuslikkuse vaatlusega eelkõige seoses nende mõjuga elektriturul esinevale konkurentsile. Aruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi meetmete kohta, mida tuleks võtta siseriiklikul tasandil avalike teenuste osutamise kõrge standardi saavutamiseks, või meetmete kohta, mis on mõeldud turu sulgumise vältimiseks.

3. Hiljemalt ... (*) esitab komisjon üldise läbivaatamise käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku eriaruande sellest, millises ulatuses on V peatüki kohaste eristamisnõuetega õnnestunud tagada põhivõrguettevõtja täielik ja tõhus sõltumatus, kasutades võrdlusalusena tõhusat ja toimivat eristamist.

4. Lõikes 3 nimetatud hindamisel võtab komisjon arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume: õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs, tõhus reguleerimine, võrgu arendamine, et vastata turu vajadustele, moonutamata investeerimisstiimulid, võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, tõhus konkurents ELi energiaturgudel ja varustuskindluse olukord ühenduses.

(*) Kaks aastat pärast artikli 49 lõike 1 esimeses lõigus viidatud kuupäeva, s.t 42 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

5. Vajaduse korral ja eelkõige juhul, kui lõikes 3 nimetatud üksikasjalikus aruandes märgitakse, et lõikes 4 nimetatud tingimused ei ole tegelikkuses tagatud, esitab komisjon hiljemalt ... (**) ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et tagada täielikult põhivõrguettevõtja tõhus sõltumatus.

6. Komisjon esitab hiljemalt 1. jaanuariks 2006 Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku aruande elektrienergia siseturu loomise üldise arengu kohta. Eelkõige käsitletakse aruandes järgmist:

- võrgule mittediskrimineeriva juurdepääsu olemasolu;
- tõhus reguleerimine;
- võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine ja varustuskindluse seisund ühenduses;
- millisel määral saavad väikesed ettevõtjad ja kodumajapidamised kasu turu avanemisest, eriti seoses avalike teenuste ja universaalteenuse osutamise standarditega;
- millisel määral on turud tegelikult avatud tulemuslikule konkurentsile, kaasa arvatud turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid;
- tarbijapoolse tarnijate vahetamise ja tariifide üle peetavate läbirääkimiste tegelik ulatus;
- hinnasuundumused, sealhulgas tarnehinnad seoses turgude avanemise määraga;
- direktiivi kohaldamisel saadud kogemused, mis käsitlevad võrguettevõtjate tegelikku sõltumatust vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, ning tegevuslikust sõltumatusest ja raamatupidamisarvestuste eristamisest erinevate meetmete rakendamine, millel on juriidilise eristamisega võrdväärne mõju.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige avalike teenuste osutamise kõrgete standardite tagamiseks.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige selleks, et tagada jaotusvõrgu halduslik täielik ja tõhus sõltumatus enne 1. juulit 2007. Vajadusel ja kooskõlas konkurentsioigusega käsitlevad need ettepanekud ka turgu valitseva seisundi, turu koondumise ning turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise küsimustega tegelemise meetmeid.

(**) Kolm aastat pärast artikli 49 lõike 1 esimeses lõigus viidatud kuupäeva, s.t 54 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

Artikkel 48

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2003/54/EÜ tunnistatakse alates ... (*) kehtetuks, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nimetatud direktiivi siseriikliku õigusse ülevõtmise ja kohaldamise tähtaegadega. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetenähtena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt II lisa vastavustabelile.

Artikkel 49

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... (*). Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates ... (*), välja arvatud artiklit 11, mida hakatakse kohaldama alates ... (**) möödumisest direktiivi jõustumisest.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 50

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnenädal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 51

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

...

Euroopa Parlamendi nimel

president

...

Nõukogu nimel

eesistuja

...

(*) 18 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(**) 42 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

I LISA

TARBIJAKAITSEMEETMED

Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevaid ühenduse eeskirju, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ (tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral) ⁽¹⁾ ning nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) ⁽²⁾, võetakse artiklis 3 nimetatud meetmeid selleks, et tagada tarbijatele:

a) õigus sõlmida elektriteenuse osutajaga leping, milles tuuakse välja:

- tarnija nimi ja aadress;
- osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg;
- kui neid on, siis pakutavate hooldusteenuste liigid;
- ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tariifide ja hooldustasu liikide kohta;
- lepingu kestus, teenuste ja lepingu pikendamise ja lõpetamise tingimused, lepingust taganemise õiguse olemasolu;
- võimalikud hüvitised ja tagasimakse kord juhul, kui teenuse kvaliteet ei vasta kokkulepitule ning
- punkti f kohase vaidlusküsimuste lahendamise menetluse algatamise kord.

Tingimused peavad olema õiglased ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul peaks see teave olema tarbijale kättesaadav enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab teave käesolevas punktis sätestatud küsimuste kohta samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;

- b) õigeaegne teavitamine lepingutingimuste kõigist kavandatavatest muudatustest ning taganemisõiguse teatavakstegemine teate saamisel. Teenuse osutajad peavad nendega liitunud tarbijatele ise õigeaegselt teatama kõigist tasu suurendamistest hiljemalt ühe arve esitamise normaaltähtaja jooksul pärast suurenemise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel oleks vabadsus lepingutest taganeda, kui nad ei nõustu neile elektriteenuse osutaja poolt teatatud uute tingimustega;
- c) läbipaistva teabe saamine elektriteenuste juurdepääsu ja kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tariifide ja üldtingimuste kohta;
- d) tasumisviiside lai valik. Iga muudatus tingimustes peab kajastama erinevatest maksesüsteemidest tarnijale tulenevaid kulusid. Üldtingimused peavad olema õiglased ja läbipaistvad. Need peavad olema selged ja arusaadavad. Tarbijaid tuleb kaitsa ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest;
- e) tasuta tarnijavahetus;
- f) läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Need menetlused peavad võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist ning kui olukord seda tingib, rakendada kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni 30. märtsi 1998. aasta soovitus 98/257/EÜ (kohtuväliste tarbijakaitsevaidluste lahendamise eest vastutavate asutuste suhtes kohaldatavate põhimõtete kohta) ⁽³⁾ sätestatud põhimõtteid;
- g) kui neil on liikmesriikide poolt artikli 3 lõike 3 alusel vastuvõetud sätete kohaselt juurdepääs universaalteenusele, teave nende õiguste kohta seoses universaalteenusega.
- h) nende tarbimisandmete kättesaadavus ning võimalus anda igale tarnelitsentsiga ettevõtjale konkreetse kokkuleppe alusel tasuta juurdepääs oma mõõteandmetele. Andmehalduse eest vastutav isik on kohustatud need andmed kõnealusele ettevõtjale andma. Liikmesriigid määravad kindlaks andmete vormingu ning korra, mille alusel tarnijad ja tarbijad andmete juurde pääsevad. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;
- i) nõuetekohane teavitamine tegelikust elektritarbimisest ja kuludest, mis toimub piisava sagedusega, et võimaldada tarbijal oma elektritarbimist reguleerida. Teave peab olema esitatud piisavalt varakult, et võtta arvesse tarbija mõõteseadmete võimalusi ja asjaomast elektritoodet. Nõuetekohaselt tuleb arvesse võtta selliste meetmete kulutõhusust. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;
- j) võimalus vahetada asjaomase elektritoote raames tarnijat kogu aasta jooksul ning tarbijal on õigus saada lõpparve hiljemalt kolme kuu jooksul alates selle eelmise tarnija viimasest tarnest.

⁽¹⁾ EÜT L 144, 4.6.1997, lk 19.

⁽²⁾ EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29.

⁽³⁾ EÜT L 115, 17.4.1998, lk 31.

II LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2003/54/EÜ	Käesolev direktiiv
I peatükk	I peatükk
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
II peatükk	II peatükk
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
—	Artikkel 6
III peatükk	III peatükk
Artikkel 6	Artikkel 7
Artikkel 7	Artikkel 8
IV peatükk	IV peatükk
Artikkel 8	—
Artikkel 10	Artikkel 9
—	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikkel 9	Artikkel 12
—	Artikkel 13
—	Artikkel 14
Artikkel 11	Artikkel 15
Artikkel 12	Artikkel 16
—	V peatükk
—	Artikkel 17
—	Artikkel 18
—	Artikkel 19
—	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
V peatükk	VI peatükk
Artikkel 13	Artikkel 24
Artikkel 14	Artikkel 25
Artikkel 15	Artikkel 26

Direktiiv 2003/54/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 16	Artikkel 27
Artikkel 17	Artikkel 28
VI peatükk	VII peatükk
Artikkel 18	Artikkel 29
Artikkel 19	Artikkel 30
VII peatükk	VIII peatükk
Artikkel 20	Artikkel 31
Artikkel 21	Artikkel 32
Artikkel 22	Artikkel 33
—	IX peatükk
Artikli 23 lõige 1 (esimene ja teine lause)	Artikkel 34
—	Artikkel 35
Artikkel 23 (ülejäänud)	Artikkel 36
—	Artikkel 37
—	Artikkel 38
—	Artikkel 39
—	X peatükk
—	Artikkel 40
VIII peatükk	XI peatükk
Artikkel 24	Artikkel 41
—	Artikkel 42
Artikkel 25	Artikkel 43
Artikkel 26	Artikkel 44
Artikkel 27	Artikkel 45
—	Artikkel 46
Artikkel 28	Artikkel 47
Artikkel 29	Artikkel 48
Artikkel 30	Artikkel 49
Artikkel 31	Artikkel 50
Artikkel 32	Artikkel 51
A lisa	I lisa

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 19. septembril 2007 ettepaneku direktiivi vastuvõtmiseks, mis põhineb asutamislepingu artikli 47 lõikel 2 ning artiklitel 55 ja 95, millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ ning mis on osa paketest, mis koosneb veel neljast ettepanekust, mis käsitlevad energia siseturgu.
2. Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitasid oma arvamused kogu paketi kohta vastavalt 10. aprillil ⁽¹⁾ ja 22. aprillil 2008 ⁽²⁾.
3. Euroopa Parlament võttis oma arvamuse ⁽³⁾ vastu esimesel lugemisel 18. juunil 2008, millega kiideti heaks 156 muudatusettepanekut. Komisjon ei esitanud muudetud ettepanekut.
4. Nõukogu võttis 9. jaanuaril 2009 aastal vastu ühise seisukoha vastavalt asutamislepingu artiklile 251, tehes seda uuestisõnastatud direktiivi vormis.

II. ETTEPANEKU EESMÄRK

5. Ettepanek on osa energia siseturu kolmandast paketest ning seda koos määrusega, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses, direktiiviga maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta, määrusega maagaasiedastusvõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning määrusega, millega luuakse energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet. Ettepaneku eesmärk on viia lõpule elektrienergia siseturu loomine, kehtestades eelkõige:
 - sätted, mis käsitlevad tarne- ja tootmistegevuse tõhusat eraldamist põhivõrkudega seotud tegevusest ning ühenduse ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate sertifitseerimismenetlust;
 - sätted, mille eesmärk on tugevdada siseriiklike energeetikasektorit reguleerivate asutuste sõltumatust ning ühtlustada nende pädevust ühenduse tasandil;
 - sätted, mille eesmärk on parandada piirkondlikku koostööd;
 - sätted, mis tõhustavad energiaturu toimimist.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

6. Üldised märkused

- 6.1. Nõukogu seisukoht on, et direktiivi sätete uuestisõnastamine on vajalik, et saavutada suurem tõhusus, läbipaistvus ja kooskõla direktiiviga 2003/54/EÜ ning et muuta see lugejasõbralikumaks. Seda tehes on nõukogu siiski lähtunud üldpõhimõttest täielikult järgida komisjoni muutmissettepanekut, mis tähendab et nõukogu ei ole avanud ühtegi komisjoni ettepanekusse mittekuuluvat sätet, välja arvatud kui muudatused olid vajalikud, tulenevalt nõukogu poolt ettepanekusse tehtud muudatustest, artiklite numeratsiooni muutmise tulenevate viidete muutmise jne. Nõukogu on võimalikult suures ulatuses järginud komisjoni lähenemisviisi seoses elektri- ja gaasisektori võrdse kohtlemisega.

Komisjon on heaks kiitnud kõik nõukogu poolt ettepanekusse tehtud muudatused.

- 6.2. Mis puudutab *Euroopa Parlamendi vastuvõetud 156 muudatusettepanekut*, järgis nõukogu komisjoni:

- kiites heaks järgmised 21 muudatusettepanekut:

täielikult (mõnikord uue sõnastusega): 33, 50, 68, 119 ja 137;

osaliselt/põhimõtteliselt/sisuliselt: 5, 10, 35, 95, 97, 98, 101, 105, 111, 125, 127, 129, 130, 133, 135 ja 138;

ning

- lükates tagasi järgmised 38 muudatusettepanekut: 3, 7, 9, 13, 154, 168, 27, 28, 31, 32, 37, 156, 51–53, 62–64, 67, 69, 75, 76, 78, 81, 91, 96, 103, 104, 169, 116, 157 ning 139–145 sisu ja/või vormi tõttu.

⁽¹⁾ ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.

⁽²⁾ ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.

⁽³⁾ Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata.

6.3. Nõukogu kaldus komisjoni seisukohast kõrvale:

- kiites heaks ühe muudatusettepaneku: 90

ning

- lükates tagasi järgmised 106 muudatusettepanekut: 1, 2, 4, 6, 8, 11, 12, 14–26, 29, 30, 34, 36, 38, 39, 155, 41, 42, 44–48, 54–61, 65, 66, 70–74, 77, 79, 80, 82–89, 92–94, 99, 100, 102, 106–110, 112–115, 117, 118, 120–124, 126, 128, 131, 132, 134, 136, 146–153.

7. Erimärkused

7.1. Mis puudutab *Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid*, mille puhul nõukogu kaldus komisjoni seisukohast kõrvale:

- a) kiitis nõukogu heaks muudatusettepaneku 90, kuna ta jagab Euroopa Parlamendi seisukohta, et jaotusvõrguettevõtjate tegevuste ja sõltumatuse osas otsuste vastuvõtmisel ei ole asjakohane kasutada komiteemenetlust;

- b) lükkas nõukogu tagasi punktis 6.3 loetletud 106 muudatusettepanekut, tehes seda järgmistel põhjustel:

- i) muudatusettepanekud käsitlevad sätteid, mis ei ole komisjoni ettepaneku osaks; need muudatusettepanekud on tagasi lükatud põhimõtetelisel kaalutlustel (vt punkt 6.1): muudatusettepanekud 1, 2, 4, 8, 16, 17–19, 21, 24, 29, 30, 34, 36, 38, 39, 155, 41, 42, 44–48, 56–60, 71–74, 77, 79, 80, 83–88, 92–94, 146–149.
- ii) muudatusettepanekud ei anna lisandväärtust, peamiselt kuna küsimused on (osaliselt) piisavalt reguleeritud teksti teiste osadega: muudatusettepanek 14 on (osaliselt) hõlmatud põhjendustega 30 ja 31; muudatusettepanek 26 viitab põhjendusele, milles esitatakse näidete mittetäielik loetelu; muudatusettepanek 65: küsimus on piisavalt reguleeritud artikliga 9; muudatusettepanek 66: küsimus on reguleeritud artikliga 47, mis käsitleb aruandlust; muudatusettepanek 82: küsimus on piisavalt reguleeritud artikliga 16 ja 29; muudatusettepanek 99: küsimus on piisavalt reguleeritud artikli 36 lõigetega 6–8; muudatusettepanek 100: piiriülese koostöö üksikasjad on juba sätestatud artiklis 37; muudatusettepanek 102: esimene osa on piisavalt reguleeritud artikliga 10, mis käsitleb põhivõrguettevõtjate sertifitseerimist ning teine osa artikli 36 lõigetega 6–8; muudatusettepanek 110: reguleerivate asutuste pädevust määrata sanktsioone on juba kajastatud artikli 36 lõikes 4 — vt samuti allpool alapunkti vi; muudatusettepanekut 117 on juba reguleeritud artikli 36 lõikega 6; muudatusettepanek 124: küsimus on piisavalt reguleeritud artikli 36 lõike 1 punktiga h; muudatusettepanek 131: küsimus on üldiselt reguleeritud artikli 35 punktiga c ja elektrimääruse artikliga 16; muudatusettepanek 153 on reguleeritud lisa punktiga j.
- iii) muudatusettepanekutega lisatakse tekst, mis ei ole käesolevas direktiivis asjakohane ega vajalik või mis ei ole kooskõlas direktiivi reguleerimisalaga: 12, 61, 106–108, 109, 113, 114, 121, 134, 136, 150–152.
- iv) muudatusettepanekutega lisatakse põhjendus, millele ei vasta ükski artikkel: muudatusettepanekud 6, 15 ja 20.
- v) nõukogu on seisukohal, et ühise seisukoha artiklis 36 esitatud reguleerivate asutuste ülesannete ja volituste loetelu on piisav; järgmised muudatusettepanekud ületavad (osaliselt) ülesandeid, mida nõukogu on reguleerivatele asutustele seadnud: muudatusettepanekud 112, 115 (mis on samuti osaliselt reguleeritud artikliga 40, mis käsitleb jaemüügiturge ning toodud üle elektrimäärusest), 118 (mis on samuti osaliselt reguleeritud artikli 36 lõikega 4), 120–123, 128, 132.
- vi) muudatusettepanekutega lisatakse tekst, mis ei ole kooskõlas rolliga, mida nõukogu on koostööametile seadnud: 11, 23, 55, 110, 126.
- vii) muudatusettepanekuga lisatakse tekst, mis ei ole kooskõlas rolliga, mida nõukogu on põhivõrguettevõtjatele seadnud: muudatusettepanek 70.
- viii) nõukogu seisukoht on, et ühine seisukoht kajastab piisavalt piirkondliku koostöö eesmärki: muudatusettepanekud 22, 25 ja 54 ei ole seetõttu vajalikud.
- ix) nõukogu seisukoht on, et liikmesriikide pädevuses on otsustada, millisele asutusele nad delegeerivad jaotusvõrguettevõtjate tegevuste üle järelevalve teostamise ning seetõttu ei kiida nõukogu heaks muudatusettepanekut 89.

- 7.2 Mis puudutab komisjoni ettepanekut, tegi nõukogu teatud teisi (sisulisi ja/või vormilisi) muudatusi; peamised muudatused on esitatud allpool.

a) *Tarne- ja tootmistegevuse tõhus eraldamine võrguhaldusest*

Lisaks kahele komisjoni kavandatud võimalusele (omandisuhete eraldamine ja sõltumatu süsteemihaldur) leidis nõukogu kokkuleppel komisjoniga, et asjakohane on lisada kolmas võimalus, milleks on sõltumatu põhivõrguettevõtja, juhul kui direktiivi jõustumise ajal on põhivõrguettevõtja vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa (uus V peatükk artiklitega 17–23 ning vastavad põhjendused 15 ja 16). Kolm võimalust on võrdsetel alustel ning neid kohaldatakse nii elektri- kui ka gaasisektori suhtes.

Sõltumatu põhivõrguettevõtja sätetega tagatakse ettevõtja (artiklid 17 ja 18), selle juhtkonna (artikkel 19) ja nõukogu (artikkel 20) tegelik sõltumatus ning huvide konfliktide vältimine. Selle eesmärgi saavutamisele aitab samuti kaasa vastavuse programmi ja järelevalveametniku loomine (artikkel 21). Lisaks tagatakse moonutamata investeerimisstiimulid ja võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine (artikkel 22) ning õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs (artikkel 23).

Artikli 36 lõikega 5 on reguleerivatele asutustele antud täiendavad volitused ja ülesanded, et tagada V peatüki sätete järgimine. Lisaks on artiklile 6 lisatud kaks lõiget, mis käsitlevad piirkondlikku koostööd sõltumatute põhivõrguettevõtjate osalusel. Lõpetuseks sätestatakse aruandlust käsitleva artikli 47 lõigetes 3–5, et komisjon hindab kahe aasta möödumisel direktiivi ülevõtmise kuupäevast üldise läbivaatamise käigus sõltumatute põhivõrguettevõtjate võimaluse elluviimist, võttes aluseks teatud kriteeriumid.

Ühise seisukoha sõltumatute põhivõrguettevõtjate sätete eesmärk on tasakaalustada sõltumatute põhivõrguettevõtjate võimaluse ulatuse, tähtsuse ja rakendatavuse suhtes esitatud kahtlusi, tagades selle toimimise ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja finantshuvide kaitsmise. See on üheks põhjuseks, miks nõukogu ei pidanud asjakohaseks lisada usaldusisikut käsitlevaid sätteid.

Selliste juhtumite arvessevõtmiseks, kus olemasoleva korralduse kohaselt kuulub põhivõrk vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, mis tagab V peatüki sätetest tõhusamalt sõltumatuse põhivõrguettevõtjast, on artikli 9 lõikele 9 lisatud täiendavad sätted.

b) *Võrdsed võimalused*

Sellega, et tulevikus on ühenduse turul kolm erinevat eraldamise mudelit, on seotud ka nn võrdsete võimaluste klausli sätestamine artiklis 42 koos vastava põhjendusega 17. Kõnealuses klauslis esitatakse mitmed kriteeriumid seoses meetmetega, mida liikmesriigid võivad võtta võrdsete võimaluste tagamiseks.

c) *Ühenduse ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate sertifitseerimine*

Ühises seisukohas on kaks artiklit, mis käsitlevad põhivõrguettevõtjate sertifitseerimist: esimene neist on üldsäte (artikkel 10) ning teine käsitleb kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate sertifitseerimist (artikkel 11) ning millega on asendatud komisjoni ettepaneku artikkel 8a. Artikliga 11 tagatakse ühelt poolt, et kolmandate riikide põhivõrguettevõtjad peavad järgima ühenduse põhivõrguettevõtjatega samu eraldamiseskirju; teiselt poolt kehtestatakse sellega liikmesriikide ja ühenduse energia varustuskindluse kriteerium, mida tuleb sertifitseerimisel arvesse võtta.

Lisaks pidas nõukogu asjakohaseks viia selle osa sertifitseerimismenetlusest, milles sätestatakse komisjoni roll, üle elektrimääruse uude artiklisse 3. Lisaks jääb sertifitseerimise osas lõplik otsustusõigus riiklikele reguleerivatele asutustele ning komisjonil palutakse selles küsimuses esitada oma arvamus. Riiklikud reguleerivad asutused peavad kõnealust arvamust võimalikult suurel määral arvestama.

d) *Reguleerivad asutused*

Nõukogu on lisanud artiklile 34 kaks täiendavat lõiget, millega tagatakse, et põhimõtte riikliku taseme ühest reguleerivast asutusest, kes on ainuesindaja (nt koostööametis), on kooskõlas mõnede liikmesriikide olukorraga, kus praegu on olemas reguleerivad asutused piirkondlikul tasandil või nende territooriumi väikestes või eraldatud osades (artikli 34 lõiked 2 ja 3).

Tagades reguleerivate asutuste sõltumatuse, täpsustatakse ühise seisukoha tekstiga ühtlasi, et see ei tähenda, et reguleerivate asutuste suhtes ei kehti kohtulik kontroll või et parlamentaarne järelevalve (põhjendus 27) või et nad võiksid eirata laiemaid eesmärke, nagu keskkonnasäästlikkus või avaliku teenindamise kohustus (artikli 34 lõige 4).

Ühise seisukohaga on samuti tagatud, et oma kohustuste täitmisel on reguleerivatel asutustel võimalus teha vajaduse korral tihedat koostööd teiste ametiasutustega, näiteks konkurentsiasutustega, säilitades seejuures oma sõltumatuse ning dubleerimata tavaliselt muude asutuste poolt täidetavaid ülesandeid (nt seire) (artikli 36 lõige 2).

e) *Piiriüleste küsimuste reguleerimise kord*

Koostööameti rolli sätestavad lõiked (artikli 37 lõige 3 ja osaliselt lõige 4) on viidud õiguslikel põhjustel üle koostööameti määrusesse (uus artikkel 8). Koostööamet kaasatakse viimase võimalusena riiklike reguleerivate asutuste taotlusel või kui riiklikud reguleerivad asutused ei jõua teatud aja jooksul kokkuleppele.

f) *Jaemüügiturud*

Nõukogu pidas asjakohaseks sõnastada ümber jaemüügiturge käsitlev artikkel ja jätta muu hulgas välja viide piiriülestele turgudele ning viia see elektrimäärusest (komisjoni ettepaneku artikkel 7a) üle direktiivi teksti (uus artikkel 40).

g) *Erandid*

Võttes arvesse uuestisõnastamist pidas nõukogu asjakohaseks ajakohastada artikkel 44, eelkõige seoses erandiga, mis on väikestele liikmesriikidele kehtestatud eraldamist käsitlevate sätete osas.

Lisaks on artikli 44 lõikele 2 lisatud täpsustus seoses mõistega „elektrienergia tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja”, millega käsitletakse lõpptarbijaid, kes täidavad vähesel määral elektrienergia tootmise ja tarnimise ülesandeid.

h) *Muud küsimused*

- Nõukogu pidas asjakohaseks mitte välistada tootja või tarnija *vähemusosalust* eraldatud omandisuhetega põhivõrguettevõtjates tingimusel, et sellega ei kaasne ühe omaniku kontrolli ega mingit ühe omaniku mõju teise omaniku üle ning see ei too endaga kaasa huvide konflikti (artikli 9 lõige 2).
- Ühises seisukohas on *riikliku omandi* küsimuses esitatud võimalus saavutada omandisuhete eraldamine kahe erineva riikliku asutuse raames sätte abil, millega tunnistatakse, et kahte erinevat riiklikku asutust võiks omandisuhete eristamise korral lugeda kaheks isikuks (artikli 9 lõige 6).
- Tehtud on mõned tehnilised muudatused, et täpsustada sätet, mis käsitleb *ühendhaldureid* (artikkel 28). Käesoleva sättega võimaldatakse, et ühendhaldur võib tegutseda eraldatud omandisuhetega haldurina, sõltumatu süsteemihaldurina või sõltumatu põhivõrguettevõtjana.
- Põhjendusega 30 kehtestatakse ja selgitatakse *virtuaalsete elektriijaamade* mõistet, mis on üks võimalik meede, millega edendada tõhusat konkurentsi.
- Lõpetuseks on nõukogu kooskõlas uuestisõnastatud vormiga lisanud uue artikli, millega *tunnistatakse* kehtiv õigusakt *kehtetuks* (artikkel 48).

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 9/2009,

9. jaanuar 2009,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv 2009/.../EÜ mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/C 70 E/02)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 47 lõiget 2 ning artikleid 55 ja 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühenduses alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud maagaasi siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele Euroopa Liidu tarbijatele — nii kodanikele kui ka ettevõtjatele — tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad ja kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ⁽⁴⁾ on andnud sellise maagaasi siseturu loomisse olulise panuse.
- (3) Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused — kaupade vaba liikumine, teenuste osutamise vabadus ja asutamisevabadus — on saavutatavad üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.
- (4) Praegu on aga takistatud gaasi müük ühenduses võrdsetel tingimustel ning ilma diskrimineerimisega ja ebasoodsate teguriteta. Seni ei ole igas liikmesriigis veel eelkõige mitte-diskrimineerivat võrgule juurdepääsu ega võrdselt tõhusa tasemega ametlikku järelevalvet.

(5) Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatises pealkirjaga „Euroopa energiapoliitika“ rõhutati, et oluline on viia lõpule maagaasi siseturu loomine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele ühenduse maagaasiettevõtjatele. Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistest pealkirjadega „Gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta“ ning „Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 kohase Euroopa gaasi- ja elektrisektoreid käsitleva uurimise kohta (lõpparuanne)“ ilmnas, et olemasolevad eeskirjad ja meetmed ei moodusta hästi toimiva siseturu saavutamiseks vajalikku raamistikku.

(6) Kui võrke tootmis- ja tarnetegevustest tegelikult ei eraldata („tegelik eraldamine“), on oht, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.

(7) Olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseeskirjad, mis on sätestatud direktiivis 2003/54/EÜ, ei ole aga tegelikkuses viinud ülekandesüsteemi haldurite eraldamiseni. Seetõttu kutsus Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsil 2007 Brüsselis toimunud kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, et tagada tarne- ja tootmistevõrgu tegelik eraldamine võrguga seotud tegevusest.

(8) Tõhusa eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtjate motivatsioon diskrimineerida konkurente võrgule juurdepääsul ja investeerimisel. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguhalduriks, kes on täielikult sõltumatu tarne- ja tootmishuvidest, on tõhus ja kindel viis lahendada huvide konflikti ja tagada varustuskindlus. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta, et ülekande omandisuhete eraldamine on kõige tõhusam vahend, et edendada investeeeringuid infrastruktuuri mitte-diskrimineerival viisil, uute turule sisenejate õiglast juurdepääsu võrgule ning turu läbipaistvust. Omandisuhete eraldamise tingimustes peaksid liikmesriigid seoses sellega tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei ole õigust kontrollida tootmise või tarnimise tegevust ettevõtjaid ning kontrollida samal ajal mõnd ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi või teostada selle suhtes mis tahes õigusi. Ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi

⁽¹⁾ ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.

⁽²⁾ ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 9. juuli 2008. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata), nõukogu 9. jaanuari 2009. aasta ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi ... seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

⁽⁴⁾ ELT L 176, 15.7.2003, lk 57.

halduri kontrollimise õigus peaks, vastupidi, välistama võimaluse kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Nendes piirides peaks tootmise või tarnimisega tegeleval ettevõtjal olema võimalik omada vähemusosalust ülekandesüsteemi halduris või ülekandesüsteemis.

- (9) „Kontrolli” mõiste määratlus peaks käesoleva direktiivi tähenduses olema sama kui nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruses (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) ⁽¹⁾.
- (10) Kuna omandisuhete eraldamine nõuab mõnel juhul ettevõtjate ümberstruktureerimist, tuleks liikmesriikidele anda asjakohaste sätete ülevõtmiseks lisaaega. Võttes arvesse vertikaalseid seoseid elektri- ja gaasisektori vahel, tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlema sektori suhtes.
- (11) Omandisuhete eraldamise tingimustes ei tohiks võrguga seotud tegevuse täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvide ning mis tahes konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks sama isik olla ühel ajal nii ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi kui ka mis tahes tootmis- või tarnefunktsiooni täitva ettevõtja juhatuse liige. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi juhatuste liikmeid ja kontrollida tootmis- või tarneettevõtjat või teostada tema suhtes mis tahes õigusi.
- (12) Tarne- ja tootmishuvide sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel säilitada võrguvarade omandi ja tagada samal ajal tegelik huvide eraldamine, tingimusel et sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu ülekandesüsteemi haldur täidab kõiki süsteemihalduri ülesandeid ning et kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid.
- (13) Seepärast tuleks juhul, kui ... (*) on ülekandesüsteemi omav ettevõtja vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, anda liikmesriikidele võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või luua tarne- ja tootmishuvide sõltumatud süsteemihaldurid või ülekandesüsteemi haldurid.
- (14) Vertikaalselt integreeritud ettevõtjate aktsionäride huvide täielikuks tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas teostada omandisuhete eraldamine otsese loovutamise teel või jagada integreeritud äriühingu aktsiad võrgu omaniku aktsiateks ja allesjääva tarne- ja

tootmisettevõtja aktsiateks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.

- (15) Sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite asutamise täielik tõhusus tuleks tagada konkreetsete lisaeeskirjadega. Muu hulgas tuleks ülekandesüsteemi halduri sõltumatus tagada, rakendades teatavaid „järelemõtlemisaegu”, mille jooksul vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei täida ühtegi juhtimis- või muud olulist funktsiooni, mis võimaldab juurdepääsu samale teabele, millele oleks juurdepääs juhtival ametikohal.
- (16) Liikmesriigil on õigus valida omandisuhete täielik eraldamine oma territooriumil. Kui liikmesriik on seda õigust kasutanud, ei ole ettevõtjal õigust valida sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri loomist. Lisaks ei tohi tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvad ettevõtjad otseselt ega kaudselt kontrollida täieliku omandisuhete eraldamise valinud liikmesriigi ülekandesüsteemi haldurit ega teostada tema üle mingeid õigusi.
- (17) Käesoleva direktiivi alusel hakkab maagaasi siseturul esinema erinevaid turukorralduse liike. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võrdsete võimaluste tagamiseks võtta, peaksid põhinema üldistest huvidest tulenevatel esmatähtsatel nõuetel. Komisjoniga tuleks konsulteerida seoses meetmete kooskõla tagamisega asutamislepingu ja ühenduse õigusaktidega.
- (18) Tegeliku eraldamise käigus tuleks järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seetõttu ei tohiks samal isikul olla võimalik ükski või koos teistega kontrollida nii ülekandesüsteemi haldurite või ülekandesüsteemide kui ka tarne- või tootmisettevõtjate organite koosseisu, hääletamist ega otsuseid ega teostada nende suhtes mis tahes õigusi, rikkudes eeskirju, mis käsitlevad omandisuhete eraldamist või sõltumatu süsteemihalduri olemasolu. Tingimusel et asjaomane liikmesriik suudab tõendada käesolevas põhjenduses esitatud nõude täitmist, peaks kahel eraldiseisval riigiasutusel olema võimalik kontrollida ühelt poolt tootmis- ja tarnetegevust ning teiselt poolt ülekandeid.
- (19) Võrguga seotud tegevus tuleks kogu ühenduses tarne- ja tootmisetegevusest tegelikult eraldada, nii et see kehtiks nii ühenduse äriühingute kui ka ühenduse väliste äriühingute suhtes. Selle tagamiseks, et võrguga seotud tegevus ning tootmis- ja tarnetegevused oleksid kogu ühenduses üksteisest sõltumatud, tuleks anda reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamiseeskirjadele mittevastavate

⁽¹⁾ ELTL 24, 29.1.2004, lk 1.

(*) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimisest. Omandisuhete eraldamise eeskirjade järjekindla täitmise tagamiseks kogu ühenduses peaksid reguleerivad asutused sertifitseerimisotsuste langetamisel võtma komisjoni arvamust täiel määral arvesse. Et tagada samuti ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmine, peaks komisjonil olema õigus esitada arvamus kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitava ülekandesüsteemi omaniku või ülekandesüsteemi halduri suhtes tehtud sertifitseerimisotsuste kohta.

- (20) Energiatarnete kaitsmine on avaliku julgeoleku oluline osa ning seega tihedalt seotud gaasi siseturu tõhusa toimimisega. Gaas võib liidu kodanikeni jõuda üksnes võrgu kaudu. Toimivad gaasiturud ning eelkõige gaasivõrgud ning muud gaasiga varustamisega seotud varad on avaliku julgeoleku, majanduse konkurentsivõime ja liidu kodanike heaolu seisukohalt võtmetähtsusega. Seetõttu tuleks kolmandatest riikidest pärit isikutel lubada omada kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle üksnes siis, kui nad täidavad ühenduses kohaldatavaid tegelikult eristamise nõudeid. Ilma et see piiraks ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmist, leiab ühendus, et gaasi ülekandesüsteemide sektor on ühenduse jaoks väga oluline ning seepärast on vaja täiendavaid kaitsemeetmeid seoses energiavarustuse kindluse tagamisega ühendusele, et hoida ära ohtu ühenduse avalikule korrale ja julgeolekule ühenduses ning liidu kodanike heaolule. Energiavarustuse kindluse tagamine ühendusele nõuab eelkõige võrgu haldamise sõltumatus hindamist, ühenduse ja üksikute liikmesriikide sõltuvuse hindamist kolmandatest riikidest pärit energiatarne ning konkreetse kolmanda riigi sise- ja väliskaubanduse ning energiaspektori investeeringute käsitlemist.

Seetõttu tuleks varustuskindlust hinnata vastavalt iga konkreetse juhtumi tegelikele asjaoludele ning samuti rahvusvahelisest õigusest, eelkõige ühenduse ja asjaomase kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevatele õigustele ja kohustustele. Vajadus korraldada julgustatakse komisjoni esitada ühenduse energiavarustuse kindlust puudutavaid soovitusi kolmandate riikidega läbirääkimiste pidamiseks asjaomaste kokkulepete üle või lisama vajalikud küsimused kõnealuste kolmandate riikidega peetavate muude läbirääkimiste päevakorda.

- (21) Tuleks võtta täiendavad meetmed, et tagada läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tariifid juurdepääsul transpordile. Tariifid peaksid olema võrdsetel alustel kohaldatavad kõigile kasutajatele. Kui gaasihoidla, torujuhtmete pakett või abiteenus on saadaval piisavalt tiheda konkurentsiiga turul, võiks juurdepääs sellele olla rajatud läbipaistvale ja mittediskrimineerivale turupõhisele mehhanismile.

- (22) On vaja tagada hoidlatevõrgu haldurite sõltumatus, et parandada kolmandate isikute juurdepääsu gaasihoidlatele, mis on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et tagada tarbijate varustamiseks tõhus võrgule juurdepääs. Seepärast on vajalik, et gaasihoidlaid haldaksid eraldi juriidilised isikud, kellel on gaasihoidlate haldamiseks, kasutamiseks ja arendamiseks vajalike varade suhtes tegelik otsustusõigus. Tuleb tagada ka kolmandatele isikutele pakutavate hoiustamismahtude suurem läbipaistvus, seades liikmesriikidele kohustuse kehtestada ja avalikustada mittediskrimineeriv ja selge raamistik, mis määrab kindlaks gaasihoidlatele kohaldatava asjakohase reguleeriva korra.

Tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse nõuded on eriti olulised strateegiliste andmete puhul või siis, kui gaasihoidlal on üksnes üks kasutaja.

- (23) Mittediskrimineeriv juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi tarbijatele juurdepääsu jaemüügi tasandil. Kolmandate isikute juurdepääsu ja investeeeringutega seotud diskrimineerimise ulatus on aga jaotusvõrgu tasandil vähem oluline kui ülekandesüsteemi tasandil, kus ülekoormus ja tootmishuvide mõju on üldiselt suurem kui jaotusvõrgu tasandil. Lisaks sellele muutus jaotussüsteemi haldurite juriidiline ja funktsionaalne eraldamine vastavalt direktiivile 2003/55/EÜ kohustuslikuks alles alates 1. juulist 2007 ja selle mõju maagaasi siseturule tuleb veel hinnata. Seega võivad olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseskirjad viia tegeliku eraldamiseni, kui need selgemalt määratleda, neid nõuetekohaselt rakendada ja nende üle ranget järelevalvet teostada. Et luua jaemüügi tasandil võrdsed tingimused, tuleks jaotussüsteemi haldurite tegevust jälgida, et takistada neid ära kasutamast nende vertikaalset integratsiooni seoses nende konkurentsiseisundiga turul, eelkõige väikeste kodu- ja mittekodutarbijate suhtes.

- (24) Vältimaks väikeste jaotussüsteemi haldurite liigset rahalist ja halduskoormust, peaksid liikmesriigid vajalikel juhtudel suutma vabastada sellised ettevõtjad juriidilisest eraldamisnõudest.

- (25) Direktiiviga 2003/55/EÜ kehtestati liikmesriikidele nõue asutada eripädevusega reguleerivad asutused. Kogemus näitab aga, et sageli takistab reguleerimise tõhusust reguleerivate asutuste sõltuvus valitsusest ning ebapiisavad volitused ja otsustusõigus. Seepärast kutsus Euroopa Ülemkogu oma 8. ja 9. märtsi 2007. aasta Brüsseli kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, milles sätestatakse energetikasektori riiklike reguleerivate asutuste volituste edasine ühtlustamine ja nende sõltumatuse tugevdamine. Nimetatud riiklikel reguleerivate asutustel peaks olema võimalik hõlmata nii elektri kui ka gaasi sektorit.

- (26) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik teha otsuseid kõikides maagaasi siseturu nõuetekohase toimimisega seonduvates reguleerimisküsimustes ning nad peaksid olema muudest avalikest ja erahuvidest täiesti sõltumatud. See ei takista kohtulikku läbivaatamist ega parlamentaarse järelevalve teostamist liikmesriikide riigiõiguse kohaselt. Lisaks sellele ei takista reguleeriva asutuse eelarve heakskiitmine siseriiklike seadusandjate eelarveautonoomiat.
- (27) Selleks et tagada tegelik turulepääs kõigile turul tegutsejatele, sealhulgas uutele tulijatele, on vaja mittediskrimineerivaid ja kulusid kajastavaid tasakaalustusmehhanisme. Selle saavutamiseks tuleks kehtestada tasakaalustusnõuetega seoses vajalikud läbipaistvad turupõhised gaasi tarnimise ja ostmise mehhanismid. Riiklikud reguleerivad asutused peaksid aktiivselt tagama, et tasakaalustavad tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kajastaksid kulusid. Samal ajal tuleks tagada sobivad stiimulid, et süsteemi ohustamata tasakaalustada gaasi sisse- ja väljavoolu.
- (28) Riiklikud reguleerivad asutused peaksid saama määrata ja heaks kiita tariife või tariifide arvestamise aluseks olevat meetodikat kas ülekandesüsteemi halduri, jaotussüsteemi halduri(te) või maagaasi veeldusjaamade halduri ettepaneku alusel, või nende võrguhaldurite ja võrgu kasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nende ülesannete täitmisel peaksid riiklikud reguleerivad asutused tagama, et ülekande ja jaotamise tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kajastaksid kulusid, ning võtma arvesse nõudluse juhtimise abil säästetud pikaajalisi vähetähtsaid võrgukulusid.
- (29) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema õigus teha maagaasiettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata maagaasiettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida, tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või tootleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti konkurentsieskirjade kohaldamisest olenemata andma õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega tõhustatakse maagaasi siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikku konkurentsi. Gaasituru vabastamisprogrammide loomine on üheks võimalikuks meetmeks, millega edendada tõhusat konkurentsi ja tagada turu nõuetekohane toimimine. Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused aidata tagada avaliku teenuse kõrge tase vastavalt turu avamisele, et kaitsta kaitsetumaid tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Need sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsieskirjade kohaldamisel, sealhulgas ühenduse mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturgu käsitlevate eeskirjade kohaldamisel, nagu näiteks kapitali vaba liikumine.
- Sõltumatu asutus, kellele riikliku reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osapool võib otsuse edasi kaevata, võiks olla kohus või muu kohtuliku läbivaatamise volitustega asutus.
- (30) Tuleks tugevalt toetada investeringuid uude olulisse infrastruktuuri, tagades samas maagaasi siseturu nõuetekohase toimimise. Et tugevdada nõuete täitmisest vabastatud infrastruktuuriprojektide positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks kontrollida turu huvi projektide kavandamisetapil ning rakendada ülekoormuse juhtimise eeskirju. Kui infrastruktuur asub mitme liikmesriigi territooriumil, peaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr .../2009⁽¹⁾ loodud energeetikasektori reguleerivate asutuste koostööamet („amet”) menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta paremini arvesse selle piiriülest mõju ja hõlbusdada selle haldamist. Nende nõuete täitmisest vabastatud suurte infrastruktuuriprojektide ehitamise erandlikku riskiprofiili silmas pidades peaks olema võimalik tarne- ja tootmishuve omavatel ettevõtjatel nende projektide puhul lisaks ajutiselt kõrvale kalduda eraldamiseskirjadest. Seda tuleb varustuskindlusega seotud põhjustel võimaldada eelkõige ühenduses asuvate uute torujuhtmete puhul, millega transporditakse gaasi kolmandatest riikidest ühendusse.
- (31) Maagaasi siseturgu iseloomustab likviidsuse ja läbipaistvuse puudulikkus, mis omakorda takistab vahendite tõhusat jaotamist, riskide hajutamist ja turule sisenemist. Turu usaldusväarsust, selle likviidsust ja turuosaliste arvu on vaja suurendada ning seepärast tuleb tugevdada regulatiivset järelevalvet gaasivarustusega tegelevate ettevõtjate üle. Sellised nõuded ei tohiks piirata finantsturge käsitlevate kehtivate ühenduse õigusaktide kohaldamist, vaid peaksid olema nendega kooskõlas. Asjaomastel turgudel toimuvast parema ülevaate saamiseks on vajalik energeetikasektori ja finantsturgude reguleerivate asutuste koostöö.
- (32) Enne kui komisjon võtab vastu suunised, milles määratletakse täpsemalt raamatupidamisnõuded, peaksid amet ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee nõu pidama ja komisjoni selles osas nõustama. Samuti peaksid amet ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee tegema koostööd seoses täpsema uurimise ja nõustamisega küsimuses, kas gaasitarnelepingute alusel ja maagaasi tuletisinstrumentidega tehtud tehingute suhtes tuleks kohaldada kauplemiseelseid ja/või -järgseid läbipaistvusnõudeid ning missugused peaksid need nõuded kohaldamise korral olema.
- (33) Varustuskindluse huvides tuleks jälgida eri liikmesriikide pakumise ja nõudluse tasakaalu ning selle põhjal tuleks koostada aruanne olukorra kohta ühenduse tasandil, võttes arvesse piirkondade gaasivõrkude vastastikuse

⁽¹⁾ ELT L ...

ühendamise võimsust. Nimetatud jälgimist tuleks teostada piisavalt vara, et oleks võimalik võtta asjakohaseid meetmeid, kui varustuskindlus on ohustatud. Võrgu juurde vajaliku infrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, peaks aitama tagada stabiilse gaasivarustuse.

(34) Liikmesriigid peaksid tagama, et vajalikke kvaliteedinõudeid arvesse võttes oleks gaasivõrgule mittediskrimineeriv juurdepääs ka biogaasil, biomassist saadud gaasil ja teistel gaasiliikidel, tingimusel et see juurdepääs on jätkuvalt vastavuses tehniliste eeskirjade ja ohutusnõuetega. Need eeskirjad ja nõuded peaksid tagama, et nimetatud gaase saab tehniliselt ohutult sisestada maagaasivõrku ja transportida selle kaudu, ning et need käsitleks ka nimetatud gaaside keemilisi omadusi.

(35) Pikaajalised lepingud on jätkuvalt liikmesriikide gaasivarustuses olulisel kohal ning peaksid jääma gaasitarneettevõtjate ühe tarneviisina kasutusele, kui nad ei kahjusta käesoleva direktiivi eesmärke ning on kooskõlas asutamislepingu ja konkurentsieskirjadega. Seepärast tuleb pikaajalisi lepinguid arvestada maagaasiettevõtjate tarne- ja transpordimahu planeerimisel.

(36) Ühenduse avalike teenuste osutamise kõrgete standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenuste eesmärkide saavutamiseks siseriiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi siseriiklikul tasandil võetavate meetmete kohta saavutamaks avalike teenuste kõrgeid standardeid.

Liikmesriigid peaksid tagama, et tarbijate liitumisel gaasivõrguga teavitatakse neid õigustest saada kindla kvaliteediga maagaasi mõistliku hinna eest. Liikmesriikides lõpptarbijate kaitseks võetavad meetmed võivad erineda vastavalt sellele, kas need on mõeldud kodutarbijatele või väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele.

(37) Käesoleva direktiivi põhiolemus on arvestamine avalike teenuste osutamise nõuetega ning seetõttu on tähtis, et käesolevas direktiivis käsitletakse kõigis liikmesriikides järgitavaid ühiseid miinimumstandardeid, milles arvestatakse üldise kaitse, varustuskindluse, keskkonnakaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmärke kõigis liikmesriikides. On oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada siseriiklikul tasandil, võttes arvesse siseriiklike tingimusi ja järgides ühenduse õigusakte.

(38) Liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavad meetmed võivad eelkõige sisal-

dada piisavate majanduslike stiimulite tagamist, mille puhul vajaduse korral kasutatakse kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid. Need vahendid võivad hõlmata vastutusmehhanisme, mis tagaksid vajaliku investeringu.

(39) Kui liikmesriikide võetavad meetmed avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks on asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt tõlgendatavad riigiabina, siis tuleb vastavalt asutamislepingu artikli 88 lõikele 3 teavitada neist komisjoni.

(40) Avaliku teenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid on vaja veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele võimalus konkurentsist kasu saada. Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs tarbimisandmetele ning tarbijatel peab olema juurdepääs oma andmetele, et nad saaksid kutsuda konkurentide nende andmete alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma energiatarbimise kohta. Korrapäraselt esitatavad andmed energiakulude kohta motiveerivad energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatõhususse tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta.

(41) Et toetada varustuskindlust ja säilitada samal ajal liikmesriikidevahelist solidaarsust, eelkõige energiavarustuskriisi korral, on oluline sätestada piirkondliku koostöö raamistik, mis toimib solidaarsuse vaimus. Kui liikmesriigid nii otsustavad, võib kõnealune solidaarsuse vaimus koostöö tugineda eelkõige turupõhistele mehhanismidele.

(42) Maagaasi siseturu loomiseks peaksid liikmesriigid toetama oma riiklike turgude integratsiooni ning süsteemihaldurite vahelist ühenduse tasandi ja piirkondliku tasandi koostööd.

(43) Reguleerivad asutused peaksid teavitama turgu ka selleks, et komisjon saaks täita oma ülesannet jälgida ja kontrollida maagaasi siseturgu ning selle lühikese, keskmise ja pika aja arengut, sealhulgas selliseid aspekte nagu pakkumine ja nõudlus, edastamise ja jaotamise infrastruktuur, piiriülene kauplemine, investeringud, hulgimüük ja tarbijahinnad, turu likviidsus, edusammud keskkonnakaitse ja tõhususe alal.

(44) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hästitoimiva maagaasi siseturu loomist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seetõttu on seda parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (45) Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määruse (EÜ) nr .../2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ⁽¹⁾ alusel võib komisjon vastu võtta suuniseid vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised, mis on siduvad rakendusmeetmed, kujutavad endast ka käesoleva direktiivi teatavate sätete puhul kasulikke vahendeid, kuna neid saab vajaduse korral kiiresti kohandada.
- (46) Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele nr 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused ⁽²⁾.
- (47) Komisjonile tuleks eelkõige anda volitus vastu võtta vajalikud suunised, et tagada käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. Kuna need on üldmeetmed ja nende eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda uute vähemoluliste sätetega, tuleb need vastu võtta vastavalt otsuse 1999/468/EÜ artiklis 5a sätestatud kontrollliga regulatiivmenetlusele.
- (48) Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe ⁽³⁾ punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.
- (49) Lähtuvalt direktiivi 2003/54/EÜ muudatuste kohaldamisalast on selguse ja otstarbekohasuse huvides soovitatav asjaomased sätted uuesti sõnastada esitades nad ühtse tekstina uues direktiivis.
- (50) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Sisu, reguleerimisala ja mõisted

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ühiseeskirjad maagaasi ülekande, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise kohta. Selles sätestatakse eeskirjad, mis on seotud maagaasisektori korraldamise ja toimimisega, juurdepääsuga turule, maagaasi ülekande-, jaotus-, tarne- ja hoiustamislubade väljastamise ning võrkude kasutamise nõuete ja korraga.

⁽¹⁾ ELT L ...

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

⁽³⁾ ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

2. Käesolevas direktiivis kehtestatakse eeskirjad maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi kohta kehtivad ka biogaasile, biomassist saadavale gaasile ja muud liiki gaasile sel määral, kui neid gaase saab tehniliselt ja ohutult sisestada maagaasivõrku ja selle kaudu transportida.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „maagaasiettevõtja” — füüsiline või juriidiline isik, kelle vähemalt üks ülesanne on maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi tootmine, ülekande, jaotamine, tarnimine, ostmise või hoiustamine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste ja/või hooldusküsimuste eest, välja arvatud lõpptarbijaid;
- 2) „tootmisetapi torustik” — torujuhe või torustik, mida kasutatakse ja/või ehitatakse osana nafta või maagaasi tootmisest või mida kasutatakse maagaasi edastamiseks ühest või mitmest sellise tootmise paigast töötlusettevõttesse, terminali või lõplikku maabumisterminali;
- 3) „ülekanne” — maagaasi transportimine kõrgsurvetorustiku, välja arvatud tootmisetapi torustiku kaudu tarbijatele, kaasamata tarnimist;
- 4) „ülekandesüsteemi haldur” — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab ülekande ülesannet ja vastutab ülekandesüsteemi kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel ülekandesüsteemi ehitamise teatud paikkonnas, ning vajadusel gaasivõrkude vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust gaasi transportimise järele;
- 5) „jaotamine” — maagaasi transportimine kohalike või piirkondlike torustike kaudu tarbijatele, välja arvatud tarnimine;
- 6) „jaotussüsteemi haldur” — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab jaotamise ülesannet ja vastutab jaotussüsteemi kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel jaotussüsteemi ehitamise teatud paikkonnas, ning vajadusel gaasivõrgu vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust gaasi jaotamise järele;
- 7) „tarnimine” — maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijale;
- 8) „tarneettevõtja” — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab tarnimise ülesannet;
- 9) „gaasihoidla” — maagaasi hoidmiseks kasutatav rajatis, mis kuulub ja/või mida kasutab maagaasiettevõtja, kaasa arvatud selle veeldatud maagaasi hoidmiseks kasutatav osa, kuid välja arvatud selle tootmisteggevuseks kasutatav osa ja välja arvatud ka eranditult ülekandesüsteemi halduri poolt nende ülesannete täitmisel kasutatav osa;

- 10) „hoidlatevõrgu haldur” — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab gaasi hoiustamise ülesannet ja vastutab gaasihoidla kasutamise eest;
- 11) „maagaasi veeldusjaam” — terminal, mida kasutatakse maagaasi veeldamiseks või veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks ja taasgaasistamiseks, kaasa arvatud taasgaasistamiseks ja selle järel ülekandesüsteemi toimetamiseks vajalikud abiteenused ja ajutised hoidlad, kuid välja arvatud kõik hoidlatena kasutatavad veeldatud maagaasi terminalide osad;
- 12) „maagaasi veeldusjaamade haldur” — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab maagaasi veeldamise või impordi, mahalaadimise ja taasgaasistamise ülesannet ning vastutab maagaasi veeldusjaama kasutamise eest;
- 13) „võrk” — ülekandevõrk, jaotusvõrk, maagaasi veeldusjaamad ja/või gaasihoidlad, mis kuuluvad ja/või mida kasutab maagaasiettevõtja, sealhulgas torujuhtmete pakett ja selle abiteenuste rajatised ning sidusettevõtjate rajatised, mida vajatakse juurdepääsuks ülekandele, jaotamisele ja veeldatud maagaasi käsitlemisele;
- 14) „abiteenused” — kõik teenused, mida on vaja juurdepääsuks ülekandevõrkudele, jaotusvõrkudele, maagaasi veeldusjaamadele ja/või gaasihoidlatele, kaasa arvatud koormuse tasakaalustus- ja segamisseadmed, kuid välja arvatud eranditult ülekandesüsteemi haldurite poolt nende ülesannete täitmisel kasutatavad rajatised;
- 15) „torujuhtmete pakett” — gaasi hoiustamine survestamise teel gaasi ülekande- ja jaotussüsteemides, välja arvatud ülekandesüsteemi haldurite ülesannete täitmisel kasutatavad rajatised;
- 16) „ühendatud võrk” — mitu omavahel ühendatud võrku;
- 17) „ühendustoru” — ülekandetoru, mis ületab kas maa või õhu kaudu liikmesriikide vahelist piiri ja mille ainus otstarve on ühendada nende liikmesriikide siseriiklikke ülekandevõrke;
- 18) „otsetoru” — ühendatud võrku täiendav maagaasitorujuhe;
- 19) „integreeritud maagaasiettevõtja” — vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;
- 20) „vertikaalselt integreeritud ettevõtja” — maagaasiettevõtja või maagaasiettevõtjate rühm, mille üle samal isikul või samadel isikutel on otsene või kaudne kontroll ja kus asjaomase ettevõtja või ettevõtjate rühma vähemalt üks ülesanne on maagaasi ülekande, jaotamine, maagaasi veeldamine või hoiustamine ning teine ülesanne maagaasi tootmine või tarnimine;
- 21) „horisontaalselt integreeritud ettevõtja” — ettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on maagaasi tootmine, ülekande, jaotamine, tarnimine või hoiustamine, ja teatav ülesanne väljaspool maagaasisektorit;
- 22) „sidusettevõtjad” — sidusettevõtjad nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ (mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g ^(*)) ja käsitleb konsolideeritud aastaaruandeid ⁽¹⁾) artikli 41 tähenduses ja/või sidusettevõtjad selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses ja/või samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõtted;
- 23) „võrgukasutajad” — kõik füüsilised või juriidilised isikud, kes tarnivad maagaasi võrku või kellele võrgust maagaasi tarnitakse;
- 24) „tarbijad” — maagaasi hulgimüüjad või lõpptarbijad ja maagaasi ostvad maagaasiettevõtjad;
- 25) „kodutarbijad” — tarbijad, kes ostavad maagaasi oma majapidamise tarbeks;
- 26) „mitte-kodutarbijad” — tarbijad, kes ostavad maagaasi, et tarvitada seda väljaspool oma majapidamist;
- 27) „lõpptarbijad” — tarbijad, kes ostavad maagaasi oma tarbeks;
- 28) „vabatarbijad” — tarbijad, kes saavad vabalt osta gaasi oma valitud tarnijatelt artikli 36 tähenduses;
- 29) „hulgimüüjad” — füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad maagaasi selle edasimüügiks kas oma asukohavõrgust või väljaspoolt seda, välja arvatud ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid;
- 30) „pikaajaline planeerimine” — maagaasiettevõtjate tarne- ja transpordimahu pikaajaline planeerimine, et rahuldada nõudlust maagaasi järele võrgus, mitmekesistada allikaid ja tagada tarded tarbijatele;
- 31) „tekkiv turg” — liikmesriik, kus esimese pikaajalise maagaasi tarnelepingu esimene kaubanduslik tarne tehti maksimaalselt kümme aastat tagasi;
- 32) „turvalisus” — nii varustuskindlus kui ka tehniline töökindlus;
- 33) „uus infrastruktuur” — infrastruktuur, mille ehitamine ei ole käesoleva direktiivi jõustumise ajaks lõpetatud;
- 34) „gaasitarneleping” — maagaasiga varustamist käsitlev leping, kuid mitte maagaasi tuletisinstrument;
- 35) „maagaasi tuletisinstrument” — finantsinstrumentide turge käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ ⁽²⁾ I lisa C jao punktides 5, 6 või 7 nimetatud finantsinstrument, mis on seotud maagaasiga;
- 36) „kontroll” — õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või ühiselt ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:
 - a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;

(*) Direktiivi 83/349/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdamis lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

⁽¹⁾ EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 145, 30.4.2004, lk 1.

- b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid.

II PEATÜKK

Sektori korralduse üldeeskirjad

Artikkel 3

Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et maagaasiettevõtjad tegutsesid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva maagaasituru loomise nimel ning et ettevõtjate vahel ei tehtaks vahet seoses nende õiguste ja kohustustega.

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada maagaasisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ühenduse maagaasiettevõtjatele võrdse juurepääsu liikmesriikide tarbijatele. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid ja tagada tarbijakaitse kõrge tase, ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse, sealhulgas kohased meetmed võrgust väljajäämise vältimiseks. Sellega seoses võivad nad võtta asjakohaseid meetmeid, et kaitsta gaasivõrguga ühendatud ääremaade tarbijaid. Liikmesriigid võivad gaasivõrguga ühendatud tarbijatele määrata viimasena vastutava taseme tarnija. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingute üldtingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. Liikmesriigid tagavad vabatarbijatele tarnija vahetamiseks tõhusad võimalused. Vähemalt kodutarbijatega seotult peaksid need meetmed sisaldama I lisas sätestatud meetmeid.

4. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid, mis võivad hõlmata kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku

võrgu-infrastruktuuri, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, hooldamiseks ja ehitamiseks.

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et gaasi jaotamise suhtes ei kohaldata artikli 4 sätteid, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt maagaasiettevõtjatele pandud üldist majandushuvi esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et see otsus ei mõjuta kaubanduse arengut sellisel määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega. Kooskõlas käesoleva direktiiviga ja asutamislepingu artikliga 86 hõlmavad ühenduse huvid muu hulgas ka konkurentsi vabatarbijate leidmiseks.

6. Käesoleva direktiivi jõustumisel teavitavad liikmesriigid komisjoni kõigist avalike teenuste osutamise kohustuste täitmisega seoses võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja keskkonnakaitse meetmed, ning nende võimalikust mõjust siseriiklikule ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas need meetmed nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist. Seejärel teavitatakse komisjoni iga kahe aasta tagant kõigist nende meetmete muutustest, olenemata sellest, kas nad nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist.

Artikkel 4

Lubade väljastamise kord

1. Kui maagaasirajatiste ehitamiseks ja kasutamiseks on vaja luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), annavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused vastavalt lõigetele 2–4 loa selliste rajatiste, torustike ja nende juurde kuuluvate seadmete ehitamiseks ja/või kasutamiseks oma territooriumil. Liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused võivad samadel alustel anda loa maagaasi tarnijatele ja hulgimüüjatele.

2. Kui liikmesriikides kehtib lubade andmise kord, tuleb neil sätestada objektiivsed ja mittediskrimineerivad nõuded, mida peavad täitma maagaasirajatiste ehitamiseks ja/või kasutamiseks või maagaasi tarnimiseks luba taotlejad ettevõtjad. Lubade andmise mittediskrimineerivad nõuded ja kord avalikustatakse.

3. Liikmesriigid tagavad, et loa andmisest keeldutakse objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel põhjustel, millest taotlejale teatatakse. Keeldumise põhjustest teatatakse ka komisjonile. Liikmesriigid kehtestavad korra, mille alusel taotleja saab keeldumise peale edasi kaevata.

4. Ilma et see piiraks artikli 37 kohaldamist, võivad liikmesriigid selliste piirkondade arendamiseks, kuhu on alles hakatud maagaasi tarnima, ja võrgu üldise toimimise tõhustamiseks keelduda uute lubade andmisest jaotustorustike ehitamiseks ja kasutamiseks teatavas piirkonnas, kui selliseid torustikke on sinna juba ehitatud või hakatakse ehitama ja kui olemasolevat või kavandatud mahtu ei ole veel täiel määral kasutusele võetud.

Artikkel 5

Varustuskindluse järelevalve

Liikmesriigid tagavad järelevalve varustuskindluse küsimuste üle. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, võivad nad selle ülesande delegeerida artikli 44 lõikes 1 osutatud reguleerivatele asutustele. Järelevalve peab eelkõige hõlmama pakkumise/nõudmise tasakaalu siseriiklikul turul, eeldatava tulevikunõudluse ja olemasolevad tarned, tulevikuks ettenähtavad planeeritavad või ehitatavad lisavõimsused ning võrkude kvaliteedi ja hooldustaseme, kuid ka tippnõudluse rahuldamise meetmed ja tegevuskava ühe või mitme tarnija väljalangemise korral. Pädevad asutused avaldavad igal aastal 31. juuliks aruande, milles käsitletakse nende küsimuste üle teostatava järelevalve tulemusi ja samuti võetud või kavandatavaid meetmeid nendega tegelemiseks, ning edastavad selle aruande seejärel komisjonile.

Artikkel 6

Piirkondlik solidaarsus

1. Maagaasi siseturul varustuskindluse tagamiseks teevad liikmesriigid koostööd, et edendada piirkondlikku ja kahepoolset solidaarsust.

2. Selline koostöö hõlmab olukordi, mis lühiajaliselt tulenevad või võivad tuleneda liikmesriigi tõsisest varustushäirest. See sisaldab järgmist:

- a) nõukogu 26. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/67/EÜ, mis käsitleb maagaasitarvete kindluse tagamise meetmeid ⁽¹⁾, artiklis 8 osutatud riiklike eriolukorra meetmete kooskõlastamine;
- b) vastastikuste elektri- ja maagaasiühenduste määratlemine ja vajaduse korral väljaarendamine või ajakohastamine ja
- c) vastastikuse abi andmise tingimused ja praktiline kord.

3. Komisjoni teavitatakse sellest koostööst.

4. Komisjon võib piirkondliku solidaarsuse vaimus koostöö kohta vastu võtta suunised. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 7

Piirkondliku koostöö edendamine

1. Liikmesriigid teevad omavahel koostööd, et integreerida oma siseriiklikud turud vähemalt piirkondlikul tasandil. Eelkõige edendavad liikmesriigid ülekandesüsteemi haldurite piirkondliku tasandi koostööd ning tugevdavad oma õigusliku ja reguleeriva raamistiku järjepidevust. Sellise piirkondliku koostööga hõlmatud geograafilised piirkonnad sisaldavad koostööd geograafilistes piirkondades, mis on määratud kindlaks vastavalt määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 12 lõikele 3. Selline koostöö võib hõlmata teisi geograafilisi piirkondi.

⁽¹⁾ ELT L 127, 29.4.2004, lk 92.

2. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi rakendamisega, et ülekandesüsteemi halduritel on võimsuse jaotamiseks ja võrgu turvalisuse kontrollimiseks piirkondlikul tasandil üks või mitu integreeritud süsteemi, mis hõlmavad kahte või rohkemat liikmesriiki.

3. Kui vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi haldurid osalevad sellise koostöö rakendamiseks loodud ühissettevõttes, siis kehtestab ja rakendab nimetatud ühissettevõtte nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimiseks. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetset kohustused diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimise eesmärgi saavutamiseks. Programm esitatakse heakskiitmiseks ametile. Programmi nõuetele vastavust jälgivad sõltumatult vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi halduri järelevalveametnikud.

Artikkel 8

Tehnilised eeskirjad

Liikmesriigid tagavad, et määratletakse tehnilised ohutusnõuded ning koostatakse ja tehakse üldkättesaadavaks tehnilised eeskirjad, mis kehtestavad maagaasi veeldusjaamade, gaasihoidlate ning muude ülekande- ja jaotussüsteemidega ühendamise projekteerimise ja kasutamise tehnilised miinimumnõuded. Need tehnilised eeskirjad peavad tagama võrkude koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad. Eeskirjadest teatatakse komisjonile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord) ⁽²⁾ artiklile 8.

III PEATÜKK

Ülekanne, hoiustamine ja veeldatud maagaas

Artikkel 9

Ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et alates ... (*):

a) tegutsevad kõik ülekandesüsteemi omavad ettevõtjad ülekandesüsteemi halduritena;

b) sama isik või samad isikud ei või:

- i) otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega kaudset kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi, või teostada nende üle mis tahes õigusi, või

⁽²⁾ EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37.

(*) Käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev pluss üks aasta, s.t 30 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

- ii) otseselt ega kaudselt kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi ning otseselt või kaudset kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, või teostada selle üle mis tahes õigusi;
- c) ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla samaaegselt õigust määrata tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat või teostada selle üle mis tahes õigusi, ja
- d) ei ole samal isikul õigust olla nii tootmis- või tarneülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liige.
2. Lõike 1 punktides b ja c osutatud õigused on eelkõige järgmised:
- a) hääleõigus või
- b) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid.
3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel hõlmab väljend „tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja” väljendit „tootmis- või tarneülesandeid täitev ettevõtja” Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiivi 2009/.../EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju) ⁽¹⁾ tähenduses ning terminid „ülekandesüsteemi haldur” ja „ülekandesüsteem” hõlmavad termineid „edastusvõrgu haldur” ja „edastusvõrk” direktiivi 2009/.../EÜ tähenduses.
4. Liikmesriikidel on lubatud teha lõike 1 punktide b ja c erandeid kuni ... (*), tingimusel, et ülekandesüsteemi haldurid ei moodusta osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast.
5. Käesoleva artikli lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui kaks või rohkem ülekandesüsteemi omavat ettevõtjat on loonud ühisettevõtte, mis tegutseb asjaomaste ülekandesüsteemide haldurina kahes või rohkemas liikmesriigis. Mitte ükski teine ettevõtja ei tohi ühisettevõttesse kuuluda, välja arvatud juhul, kui ettevõtja on artikli 15 alusel heaks kiidetud sõltumatu süsteemihaldurina või sõltumatu ülekandesüsteemi haldurina peatüki IV tähenduses.
6. Käesoleva artikli rakendamisel, juhul kui lõike 1 punktis b, c ja d osutatud isik on liikmesriik või avalik-õiguslik asutus, ei tohi kaks erinevat avalik-õiguslikku asutust, kes teostavad kontrolli ühelt poolt ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi

üle ja teiselt poolt tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja üle, olla sama isik või samad isikud.

7. Liikmesriigid tagavad, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olnud ülekandesüsteemi halduri käsutuses olevat artiklis 16 osutatud tundlikku äriteavet ei edastata tootmis- ja tarneülesandeid täitvatele ettevõtjatele ning sellise ülekandesüsteemi halduri töötajaid ei viida üle tootmis- ja tarneülesandeid täitvasse ettevõttesse.

8. Kui ... (**) kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas

- a) määrab sõltumatu süsteemihalduri vastavalt artiklile 14 või
- b) järgib IV peatüki sätteid.

9. Kui ... (**) kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning kui on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätteid, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

10. Enne ettevõtja heakskiitmist ja ülekandesüsteemi halduriks määramist lõike 9 kohaselt, peab ta olema sertifitseeritud käesoleva direktiivi artikli 10 lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud korras, mille kohaselt komisjon kontrollib, et olemasolev kord tagab ülekandesüsteemi haldurile selgelt suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätteid.

11. Igal juhul ei takistata vertikaalselt integreeritud ettevõtjaid, kes omavad ülekandesüsteemi, võtmast lõikes 1 sätestatud nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.

12. Tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatel ettevõtjatel ei tohi mingil juhul olla võimalik otseselt või kaudselt kontrollida eraldatud ülekandesüsteemi haldureid või teostada nende üle mis tahes kontrolli lõiget 1 kohaldavates liikmesriikides.

Artikkel 10

Ülekandesüsteemi haldurite määramine ja sertifitseerimine

1. Enne ettevõtja heakskiitmist ja ülekandesüsteemi halduriks määramist peab ta olema sertifitseeritud käesoleva artikli lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud korras.

2. Liikmesriigid tunnistavad ja määravad ülekandesüsteemi halduriks ettevõtjad, kes omavad ülekandesüsteemi ja kelle riiklik reguleeriv asutus on kooskõlas sertifitseerimismenetlusega artiklis 9 sätestatud nõuetele vastavana sertifitseerinud. Ülekandesüsteemi haldurite määramine tehakse teatavaks komisjonile ning avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

⁽¹⁾ ELT L ...

(*) Käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev pluss kaks aastat, s.t 42 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(**) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

3. Ülekandesüsteemi haldurid teavitavad reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus üle vaadata selle ettevõtja vastavus artiklis 9 sätestatud nõuetele.

4. Reguleerivad asutused jälgivad pidevalt ülekandesüsteemi haldurite vastavust artiklis 9 sätestatud nõuetele. Nad algatavad sellise vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluste:

- a) ülekandesüsteemi halduri poolt lõike 3 kohaselt esitatud teatise alusel;
- b) omal algatusel, kui neile on teada, et õigustega seotud kavandatud muudatus või mõju ülekandesüsteemi omanikule või ülekandesüsteemi halduritele võib kaasa tuua artikli 9 rikkumise, või kui tal on alust uskuda, et selline rikkumine on toimunud, või
- c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.

5. Reguleerivad asutused võtavad vastu otsuse ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise kohta nelja kuu jooksul pärast seda, kui ülekandesüsteemi haldur on teda teavitanud või komisjon taotluse esitanud. Selle ajavahemiku lõppedes loetakse sertifitseerimine tehtuks. Reguleeriva asutuse otsene või kaudne otsus jõustub alles pärast lõikes 6 sätestatud menetluse lõpetamist.

6. Reguleeriv asutus edastab selgesõnalise või vaikiva otsuse ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise kohta koos nimetatud otsusega seotud asjakohase teabega viivitamata komisjonile. Komisjon tegutseb määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud korras.

7. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad taotleda ülekandesüsteemi haldurilt ja tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.

8. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Artikkel 11

Sertifitseerimine seoses kolmandate riikidega

1. Kui kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitav ülekandesüsteemi omanik või ülekandesüsteemi haldur taotleb sertifitseerimist, teavitab reguleeriv asutus sellest komisjoni.

Reguleeriv asutus teavitab samuti viivitamatult komisjoni mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle.

2. Ülekandesüsteemi haldurid teavitavad reguleerivat asutust mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle.

3. Reguleeriv asutus võtab ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise otsuse eelnõu vastu nelja kuu jooksul alates ülekandesüsteemi halduri teatise kuupäevast. Reguleeriv asutus keeldub sertifitseerimisest, kui ei ole tõendatud:

- a) et asjaomane isik täidab artiklis 9 sätestatud nõudeid ning
- b) reguleerivale asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale asutusele, et sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu liikmesriigi ja ühenduse energiaravustuse kindlust. Kõnealuse küsimuse kaalumisel võtab reguleeriv asutus või muu määratud pädev asutus arvesse:
 - i) neid õigusi ja kohustusi, mis ühendusel on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud kokkuleppest, mille osaline on ühendus ning mis puudutab energiaravustuse kindluse küsimust;
 - ii) neid õigusi ja kohustusi, mis liikmesriigil on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad kõnealuste kolmandate riikidega sõlmitud kokkulepetest, niivõrd kui need on kooskõlas ühenduse õigusega, ning
 - iii) muid konkreetse juhtumi või asjaomase kolmanda riigiga seotud fakte ja asjaolusid.

4. Reguleeriv asutus teavitab otsusest viivitamata komisjoni, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe.

5. Liikmesriigid näevad ette, et reguleeriv asutus ja/või lõike 3 punktis b osutatud määratud pädev asutus esitab enne reguleeriva asutuse poolt sertifitseerimisotsuse vastuvõtmist taotluse komisjoni arvamuse saamiseks seoses järgneva, kas:

- a) asjaomane isik täidab artiklis 9 sätestatud nõudeid ning
- b) sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu ühenduse energiaravustuse kindlust.

6. Komisjon vaatab lõikes 5 osutatud taotluse läbi kohe pärast selle kättesaamist. Komisjon esitab oma arvamuse kahe kuu jooksul taotluse kättesaamisest riiklikule reguleerivale asutusele või määratud pädevale asutusele, kui taotluse esitas kõnealune asutus.

Arvamuse koostamisel võib komisjon taotleda ameti, asjaomase liikmesriigi ja huvitatud poolte seisukohti. Juhul kui komisjon teeb sellise taotluse, pikendatakse kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

7. Selle hindamisel, kas kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolne kontroll seab ohtu ühenduse energiaravustuse kindluse, võtab komisjon arvesse:

- a) konkreetseid asjaolusid ja asjaomast kolmandat riiki või kolmandaid riike ning

b) kõnealuse kolmanda riigiga või kõnealuste kolmandate riikidega seotud ühenduse õigusi ja kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud kokkuleppest, mille osaline on ühendus ning mis puudutab varustuskindluse küsimust.

8. Riiklik reguleeriv asutus võtab kahe kuu jooksul pärast lõikes 6 osutatud ajavahemiku lõppu vastu oma lõpliku otsuse sertifitseerimise kohta. Riiklik reguleeriv asutus arvestab oma lõpliku otsuse vastuvõtmisel võimalikult suurel määral komisjoni arvamusega. Igal juhul jääb liikmesriikidele õigus sertifitseerimisest keelduda, kui sertifitseerimise võimaldamine seab ohtu liikmesriigi energiavarustuse kindluse. Kui liikmesriik on määranud muu pädeva asutuse teostama hindamist lõike 3 punkti b kohaselt, võib ta taotleda, et riiklik reguleeriv asutus võtaks oma lõpliku otsuse vastu vastavalt kõnealuse pädeva asutuse hinnangule. Reguleeriva asutuse lõplik otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.

9. Käesolev artikkel ei mõjuta kuidagi liikmesriikide õigust teostada siseriiklikke seaduslikke kontrollid, et kaitsta avaliku julgeoleku õigustatud huve, vastavalt ühenduse õigusele.

10. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

11. Käesolevat artiklit, v.a lõike 3 punkti a, kohaldatakse ka nende liikmesriikide suhtes, kellele kohaldatakse erandit vastavalt artiklile 48.

Artikkel 12

Hoidlahaldurite ja maagaasi veeldusjaama haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et maagaasiettevõtjad, kellele kuuluvad gaasihoidlad või maagaasi veeldusjaamad, määraksid kas ühe või mitu süsteemihaldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest.

Artikkel 13

Ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldurite ülesanded

1. Iga ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldur peab:

a) kasutama, hooldama ja arendama majandustingimustele vastavalt turvalist, töökindlat ja tõhusat ülekande- ja/või hoidlatevõrku ja/või maagaasi veeldusjaamu, võttes nõuetele kohaselt arvesse keskkonnakaitset;

b) hoiduma vahetegemisest võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ja eriti sidusettevõtjate eelistamist;

c) andma kõigile teistele ülekandesüsteemi halduritele, hoidlatevõrgu halduritele, maagaasi veeldusjaamade halduritele ja/või jaotussüsteemi halduritele küllaldast teavet, et tagada maagaasi transport ja hoiustamine kooskõlas ühendatud võrkude turvalise ja tõhusa kasutamisega, ja

d) andma võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet.

2. Ülekandesüsteemi haldurite vastuvõetavad gaasiülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjad peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad nende võrkude kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Ülekandesüsteemi haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 40 lõike 6 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

3. Liikmesriigid võivad nõuda ülekandesüsteemi haldurilt ülekandesüsteemi hooldamise ja arendamise, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumnõuete järgimist.

4. Ülekandesüsteemi haldurid muretsevad oma ülesannete täitmiseks vajalikku energiat läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel.

Artikkel 14

Sõltumatud süsteemihaldurid

1. Kui ülekandesüsteem kuulub ... (*) vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võivad liikmesriigid otsustada artikli 9 lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata ülekandesüsteemi omaniku ettepäneku alusel sõltumatu süsteemihalduri. Komisjon peab kõnealuse määramise heaks kiitma.

2. Liikmesriik võib sõltumatu süsteemihalduri heaks kiita ja määrata ainult järgmistel juhtudel:

a) haldurikandidaat on tõendanud, et ta vastab artikli 9 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetele;

b) haldurikandidaat on tõendanud, et tema käsutuses on artiklis 13 sätestatud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid;

c) haldurikandidaat kohustub järgima kümneaastast võrgu arengukava, mille üle teostab järelevalvet reguleeriv asutus;

(*) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

d) ülekandesüsteemi omanik on tõendanud, et ta suudab täita käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud kohustused. Selleks esitab ta kõik kandideeriva ettevõtja ning teiste asjaomaste isikutega sõlmitavate kokkulepete projektid;

e) haldurikandidaat on tõendanud, et ta suudab täita määrusest (EÜ) nr .../2009 tulenevaid kohustusi, sealhulgas kohustusi seoses ülekandesüsteemi haldurite koostööga Euroopas ja piirkondlikul tasandil.

3. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad sõltumatuteks süsteemihalduriteks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud artiklis 11 ja artikli 14 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 10 ja määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

4. Iga sõltumatu süsteemihaldur vastutab kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamise ja haldamise eest, sealhulgas juurdepääsutasude ja ülekoormustasude kogumise eest, ülekandesüsteemi haldamise, hooldamise ja arendamise eest, samuti selle eest, et investeerimiskavade abil tagatakse võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust. Sõltumatu süsteemihaldur vastutab ülekandesüsteemi arendamisel uue infrastruktuuri kavandamise (sh vastavate lubade väljastamise korra väljatöötamise), väljaehitamise ja kasutuselevõtmise eest. Selleks tegutseb sõltumatu süsteemihaldur käesoleva peatüki kohaselt ülekandesüsteemi haldurina. Ülekandesüsteemi omanik ei vastuta kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise ega investeringute kavandamise eest.

5. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peab ülekandesüsteemi omanik täitma järgmisi ülesandeid:

- a) pakkuma sõltumatule süsteemihaldurile tema ülesannete täitmiseks vajalikku koostööd ja tuge, sealhulgas eelkõige kogu vajalikku teavet;
- b) rahastama investeringuid, mille tegemise on otsustanud sõltumatu süsteemihaldur ja heaks kiitnud reguleeriv asutus, või andma nõusoleku nende rahastamiseks mõne huvitatud isiku poolt, kelleks võib olla ka sõltumatu süsteemihaldur. Asjakohase rahastamiskorra peab heaks kiitma reguleeriv asutus. Enne sellist heakskiitmist konsulteerib reguleeriv asutus ülekandesüsteemi omanikuga ja teiste huvitatud isikutega;
- c) tagab katte kohustustele, mis on seotud võrgu varadega, välja arvatud sellele osale kohustustest, mis on seotud sõltumatu süsteemihalduri ülesannetega, ja
- d) tagama, et lihtsustatakse võrgu laiendamise rahastamist, v.a need investeringud, mille puhul ta on vastavalt punktile b andnud nõusoleku rahastamise kohta huvitatud isiku, sealhulgas sõltumatu süsteemihalduri poolt.

6. Asjakohase liikmesriigi konkurentsiasutusele antakse tihedas koostöös reguleeriva asutusega kõik vajalikud volitused, et ta saaks tõhusalt jälgida lõikes 5 sätestatud kohustuste täitmist ülekandesüsteemi omaniku poolt.

Artikkel 15

Ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri eraldamine

1. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peavad ülekandesüsteemi omanikud ja hoidlatevõrgu haldurid, kes moodustavad osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, olema vähemalt juriidiliselt staatusest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatud muust ülekande, jaotamise ja hoiustamisega mitteseotud tegevustest.

Käesolevat artiklit kohaldatakse üksnes gaasihoidlatele, mis on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalikud, et tagada tarbijate varustamiseks tõhus võrgule juurdepääs vastavalt artiklile 32.

2. Et tagada ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri lõikes 1 osutatud sõltumatus, peavad täidetud olema järgmised miinimumnõuded:

- a) ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei ole tegevad vertikaalselt integreeritud maagaasiettevõtja äriühingustruktuuris, mis kas otseselt või kaudselt vastutab maagaasi toomise ja tarnimise igapäevase korraldamise eest;
- b) võetakse vajalikud meetmed ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri juhtimise eest vastutavate inimeste kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt,
- c) hoidlatevõrgu halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud maagaasiettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. See ei tohi takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad emattevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tüarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 40 lõikele 6. Eelkõige peab see võimaldama emattevõtjal kiita heaks hoidlatevõrgu halduri iga-aastane rahastamiskava või mis tahes samaväärne dokument ning määrata kindlaks oma tüarettevõtja võlgade ülempiir. See ei tohi lubada emattevõtjal sekkuda tüarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse gaasihoidlate ehitamise ja ajakohastamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi, ja
- d) ülekandesüsteemi omanik ja hoidlatevõrgu haldur kehtestavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagavad, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus esitab võetud meetmete aastaaruande reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

3. Komisjon võib võtta vastu suunised, et tagada käesoleva artikli lõike 2 täielik ja tõhus järgimine ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri poolt. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 16

Ülekandesüsteemi omanike ja ülekandesüsteemi haldurite konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli 29 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga ülekandevõrgu, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldur ning ülekandesüsteemi omanik säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriselt kasuliku teabe diskrimineerivat avalikustamist. Eelkõige mitte avalikustama mis tahes tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osalistele, kui see ei ole vajalik äritehingu tegemiseks. Selleks et tagada teabe eristamise eeskirjade täielik järgimine, tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi omanik, sealhulgas jaotussüsteemi haldur ühendhalduri puhul, ja äriühingu ülejäänud osad ei kasuta ühisteenuseid, nt ühiseid õigusteenuseid, välja arvatud üksnes haldus- või infotehnoloogialased teenused.

2. Ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldurid ei tohi sidusettevõtjate kaudu maagaasi müümisel ega ostmisel kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.

IV PEATÜKK

Sõltumatu ülekandesüsteemi haldur

Artikkel 17

Varad, seadmed, töötajad ja identiteet

1. Ülekandesüsteemi halduritel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks ja gaasi ülekandega seotud äritegevuseks vajalikud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid, eelkõige:

- a) gaasi ülekandega seotud äritegevuseks vajalikud varad, sh ülekandevõrk, kuuluvad ülekandesüsteemi haldurile;
- b) gaasi ülekandega seotud äritegevuseks, sh organisatsiooniliste ülesannete täitmiseks vajalikud töötajad on ülekandesüsteemi halduri teenistuses;

c) töötajate rentimine ning teenuste osutamine ja tarbimine vertikaalselt integreeritud ettevõtja mõnelt muult osalt või mõnele muule osale on keelatud. Ülekandesüsteemi haldur võib siiski osutada teenuseid vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, kui

i) kõnealuste teenuste osutamisel ei tehta süsteemi kasutajatel vahet, teenuste osutamine on kättesaadav kõigile süsteemi kasutajatele samadel tingimustel ning sellega ei piirata, moonutata ega takistata konkurentsi gaasi tootmisel ja tarnimisel, ning

ii) kõnealuste teenuste osutamise tingimused on kiitnud heaks reguleeriv asutus;

d) ilma et see piiraks artikli 20 kohaselt nõukogul otsuste tegemist, tehakse rahalised ressursid tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt ülekandesüsteemi halduri asjakohase taotluse alusel ülekandesüsteemi haldurile õigegaegselt kättesaadavaks.

2. Gaasi ülekandega seotud äritegevus hõlmab lisaks artiklis 13 loetletud ülesannetele vähemalt järgmist:

- a) ülekandesüsteemi halduri esindamine ning kolmandate osaliste ja reguleerivate asutustega ühenduse pidamine;
- b) ülekandesüsteemi halduri esindamine Euroopa ülekandesüsteemi haldurite võrgustikus;
- c) kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamine ja haldamine tegemata vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel;
- d) ülekandesüsteemiga seotud kõikide tasude kogumine, sh juurdepääsutasud, kõrvalteenuste eest võetavad tasakaalustavad tasud, näiteks gaasi töötlemine ja teenuste ostmine (tasakaalustuskulud, kadude energia);
- e) turvalise, tõhusa ja ökonoomse ülekandesüsteemi haldamine, hooldamine ja arendamine;
- f) investeeringute planeerimine, et tagada süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust ja tagada tarnekindlus;
- g) asjakohaste ühisettevõtete loomine, sh koos ühe või mitme ülekandesüsteemi halduritega, gaasibörsiga ning muud asjakohased näitajad, et saavutada eesmärk toetada piirkondlike turgude loomist või hõlbustada liberaliseerimise protsessi, ja
- h) kõik korporatiivteenused, sh õigusabi-, raamatupidamis- ja IT teenused.

3. Ülekandesüsteemi haldurite õiguslik vorm on aktsiaselts, nagu on märgitud nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ artiklis 1 (¹).

(¹) Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimene direktiiv 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT L 65, 14.3.1968, lk 8).

4. Ülekandesüsteemi haldur ei tohi oma äriidentiteedi, suhtlemise, kaubamärkide ja ruumidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja või mis tahes selle osa eraldiseisvusega.

5. Ülekandesüsteemi haldur ei jaga IT süsteeme ega seadmeid, hooneid ja turvasüsteeme ühegi vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaga ega kasuta samu konsultante ega välistöövõtjaid IT süsteemide või seadmete ning turvasüsteemide jaoks.

6. Ülekandesüsteemi halduri aruandeid auditeerib audiitor, kes ei auditeeri vertikaalselt integreeritud ettevõtjat ega tema ükskõik millist osa.

Artikkel 18

Ülekandesüsteemi halduri sõltumatus

1. Ilma et see piiraks järelevalveasutuse liikmete otsuseid vastavalt artiklile 20, on ülekandesüsteemi halduril:

- a) tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud vertikaalselt integreeritud ettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka ülekandesüsteemi arendamise osas, ja
- b) volitused hankida raha kapitaliturult, eelkõige laenamise ja kapitali suurendamise teel.

2. Ülekandesüsteemi haldur peab tegutsema kogu aeg selliselt, et ta tagab selliste vahendite olemasolu, mida ta vajab, et teostada ülekandeid nõuetekohaselt ja tõhusalt ning arendada ja hooldada tõhusat, turvalist ja ökonoomset ülekandesüsteemi.

3. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja tütarettevõtetel, mis täidavad tootmise või tarnimise ülesandeid, ei tohi olla otseseid ega kaudseid osalusi ülekandesüsteemi halduri aktsiakapitalis. Ülekandesüsteemi halduril ei tohi olla ühtki otsest ega kaudset osalust vertikaalselt integreeritud ettevõtja ühegi sellise tütarettevõtte aktsiakapitalis, mis täidab tootmise või tarnimise ülesandeid, ning ta ei saa selliselt tütarettevõttelt dividende ega mingit rahalist kasu.

4. Ülekandesüsteemi halduri üldine juhtimisstruktuur ja organisatsiooniline kord tagab ülekandesüsteemi halduri tõhusa sõltumatuse kooskõlas käesoleva peatükiga. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei määra otseselt ega kaudselt ülekandesüsteemi halduri konkurentsikäitumist seoses ülekandesüsteemi halduri igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ega seoses artikli 22 kohaselt arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.

5. Ülekandesüsteemi haldurid ei tee oma käesoleva direktiivi artikli 13 ja artikli 17 lõike 2 kohaste ülesannete täitmisel ning määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 13 lõike 1, artikli 14 lõike 1 punkti a, artikli 16 lõigete 2, 3 ja 5, artikli 18 lõike 6 ja artikli 21 lõike 1 järgimisel vahet eri isikutel ja üksustel ning ei piira,

moonuta ega takista konkurentsi maagaasi tootmisel ja tarnimisel.

6. Kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelised äri- ja rahandussuhted, sh ülekandesüsteemi halduri laenu vertikaalselt integreeritud ettevõtjale peavad vastama turutingimustele. Ülekandesüsteemi haldur peab üksik-asjalikku dokumentatsiooni selliste äri- ja rahandussuhete kohta ja teeb selle reguleerivale asutusele taotluse korral kättesaadavaks.

7. Ülekandesüsteemi haldur esitab reguleerivale asutusele heakskiitmiseks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtjaga tehtud kaubandus- ja rahanduslepingud.

8. Ülekandesüsteemi haldur teatab reguleerivale asutusele artikli 17 lõike 1 punktis d osutatud rahalised vahendid, mis on kättesaadavad tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks.

9. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja hoidub mis tahes tegevusest, mis tõkestaks või takistaks ülekandesüsteemi halduril oma käesoleva peatüki kohaste kohustuste täitmist, ning ei nõua, et ülekandesüsteemi haldur taotleks kõnealuste kohustuste täitmiseks luba vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt.

10. Asjaomane liikmesriik kiidab heaks ja määrab ülekandesüsteemi halduriks ettevõtja, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud käesolevas peatükis sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 10 ja määruse (EÜ) nr .../2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

Artikkel 19

Ülekandesüsteemi halduri töötajate ja juhtkonna sõltumatus

1. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametisse nimetamist ja selle pikendamist, töötingimusi, sh ette nähtud tasu ja ametist vabastamist käsitlevad otsused teeb ülekandesüsteemi halduri nõukogu, mis nimetatakse ametisse kooskõlas artikliga 20.

2. Ülekandesüsteemi halduri tegevjuhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametisse nimetamise ja selle pikendamise eest vastutava nõukogu poolt ametisse nimetatud isikute nimed ja nende ametiajal kehtivad tingimused, ametiaja kestus ja ametist vabastamine ning iga sellise kavandatava ametist vabastamise põhjused teatatakse reguleerivale asutusele. Lõikes 1 nimetatud tingimused ja otsused on siduvad ainult siis, kui reguleeriv asutus ei ole kolme nädala jooksul pärast teavitamist vastuväiteid esitanud.

Reguleeriv asutus võib esitada lõikes 1 osutatud otsustele vastuväited, kui:

- a) ametisse nimetatud juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametialane sõltumatus tekitab kahtlusi või
- b) ennetähtaegse ametist vabastamise puhul on kahtlusi selle õigustatuses.

3. Ülekandesüsteemihalduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed, kelle suhtes käesolevat lõiku kohaldatakse, ei tohi kolme aasta jooksul enne ametisse nimetamist omada ametikohta või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle osas või seda kontrollivas aktsionäris, välja arvatud nimetatud ülekandesüsteemi halduris.

Esimest lõiku kohaldatakse enamike ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete suhtes.

Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed, kelle suhtes ei kohaldata esimese lõigu sätteid, ei tohi vähemalt kuue kuu jooksul enne nende nimetamist täita juhtimisfunktsiooni või muud olulist funktsiooni vertikaalselt integreeritud ettevõtjas.

4. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid muid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, muus vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas või seda kontrollivas aktsionäris.

5. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid huvisid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) või saada sellest rahalist kasu. Nende töötasu ei sõltu vertikaalselt integreeritud ettevõtja (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) tegevusest ja tulemustest.

6. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete kaebuste suhtes, mis käsitlevad nende ennetähtaegset ametist vabastamist, tagatakse tõhus reguleerivale asutusele kaebamise õigus.

7. Pärast ametist vabastamist ei tohi ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed vähemalt nelja aasta jooksul omada mingeid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) või seda kontrollivas aktsionäris.

8. Lõike 3 teist lõiku ja lõiget 7 kohaldatakse kõikide tegevjuhtkonda kuuluvate isikute ning neile otseselt alluvate selliste isikute suhtes, kes vastutavad võrgu haldamise, hooldamise ja arendamise eest.

Artikkel 20

Nõukogu

1. Ülekandesüsteemi halduril on nõukogu, mis vastutab otsuste eest, millel on oluline mõju ülekandesüsteemi halduri aktsionäride varade väärtusele, eriti otsuste eest, mis käsitlevad iga-aastaste ja pikemaajaliste rahastamiskavade heakskiitmist, ülekandesüsteemi halduri võlgnevuse taset ja aktsionäridele jaotatavat dividendisummat. Nõukogu pädevusse kuuluvate otsuste hulka ei kuulu need, mis on seotud ülekandesüsteemi halduri igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ning artikli 22 kohaselt arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.

2. Nõukogu koosneb vertikaalselt integreeritud ettevõtjat esindavatest liikmetest, kolmanda poole aktsionäre esindavatest liikmetest, ja juhul kui liikmesriigi õigusaktides on sätestatud, teisi huvitatud pooli, näiteks ülekandesüsteemi halduri töötajaid esindavatest liikmetest.

3. Artikli 19 lõike 2 esimest lõiku, artikli 19 lõike 3 esimest lõiku ning artikli 19 lõikeid 4 kuni 7 kohaldatakse vähemalt poolte nõukogu liikmete, miinus üks, suhtes.

Artikli 19 lõike 2 teise lõigu punkti a kohaldatakse kõigi nõukogu liikmete suhtes.

Artikkel 21

Nõuetele vastavuse programm ja järelevalveametnik

1. Liikmesriigid tagavad, et ülekandesüsteemi haldurid kehtestavad ja rakendavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ja tagatakse, et järelevalve selle programmi üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. See esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Ilma et see piiraks riikliku reguleeriva asutuse volitusi, jälgib järelevalveametnik programmi nõuetele vastavust sõltumatult.

2. Järelevalveametniku nimetab ametisse nõukogu. Järelevalveametniku suhtes kohaldatakse artikli 19 lõikeid 2 kuni 7. Reguleeriv asutus võib järelevalveametniku ametisse nimetamise suhtes esitada vastuväite sõltumatuse või kutsealase suutlikkuse puudumise tõttu.

3. Järelevalveametnik vastutab

a) nõuetele vastavuse programmi järelevalve eest;

b) aastaaruande, milles esitatakse nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetud meetmed, koostamise ja esitamise eest reguleerivale asutusele;

- c) nõukogule aruandmise eest ja nõuetele vastavuse programmi ja selle rakendamise kohta soovitude andmise eest;
- d) reguleeriva asutuse teavitamise eest nõuetele vastavuse programmi rakendamisega seotud olulistest rikkumistest ja
- e) reguleeriva asutuse teavitamise eest kõikidest vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelistest rahalistest ja ärisuhetest.

4. Järelevalveametnik esitab reguleerivale asutusele kavandatavad otsused võrkudesse tehtavate investeeringute kava või üksikinvesteeringute kohta. See toimub hiljemalt siis, kui ülekandesüsteemi halduri juhatuse ja/või pädev haldusorgan esitab need nõukogule.

5. Kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja üldkoosolekul või selle poolt ametisse nimetatud nõukogu liikmete hääletusel takistatakse otsuse vastuvõtmist, mille tulemusena takistatakse või lükatakse edasi võrkudesse investeerimist, teatab järelevalveametnik sellest reguleerivale asutusele.

6. Järelevalveametniku volitusi või teenistustingimusi reguleerivad tingimused kiidab heaks reguleeriv asutus ja need tagavad järelevalveametniku sõltumatuse.

7. Järelevalveametnik annab korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru reguleerivale asutusele ning tal on õigus anda korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru ülekandesüsteemi halduri nõukogule.

8. Järelevalveametnik võib osaleda ülekandesüsteemi halduri juhatuse või haldusorganite kõikidel koosolekudel, nõukogu koosolekudel ja üldkoosolekul. Järelevalveametnik võib osaleda kõikidel koosolekudel, millel käsitatakse järgmisi küsimusi:

- a) võrkudele juurdepääsu tingimused, nagu on määratletud määruses (EÜ) nr .../2009, eelkõige seoses tariifide, kolmandate isikutele juurdepääsu teenuste, võimsuse jaotamise, ülekooormuse juhtimise, läbipaistvuse, tasakaalustamise ja järelturuga;
 - b) ülekandesüsteemi juhtimise, hooldamise ja arendamise eesmärgil algatatud projektid, sh investeeringud uutesse transpordiühendustesse, võimsuse laiendamisse ja olemasoleva võimsuse optimeerimisse;
 - c) ülekandesüsteemi juhtimiseks vajalikud energia müügi- või ostutehingud.
9. Järelevalveametnik jälgib ülekandesüsteemi halduri vastavust artiklis 16 esitatud nõuetele.

10. Järelevalveametnikul on juurdepääs ülekandesüsteemi halduri kogu asjakohasele teabele ja kogu teabele, mis on vajalik oma ülesannete täitmiseks.

11. Pärast reguleeriva asutuse eelnevat heakskiitu võib nõukogu järelevalveametniku ametist vabastada.

12. Järelevalveametniku juurdepääs ülekandesüsteemi halduri ametiruumidele tagatakse etteteatamiseta.

Artikkel 22

Võrkude arendamine ja volitused teha investeerimisotsuseid

1. Pärast konsulteerimist kõikide asjaomaste sidusrühmadega esitavad ülekandesüsteemi haldurid igal aastal reguleerivale asutusele 10-aastase võrgu arengukava, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel. Kava sisaldab tõhusaid meetmeid, et tagada süsteemi piisav võimsus ja tarnekindlus.

2. 10-aastane võrgu arengukava eelkõige:

- a) näitab turuosalistele peamise ülekandefrakstruktuuri, mida tuleb järgmise kümne aasta jooksul ehitada või uuendada;
- b) sisaldab kõik otsustatud investeeringud ja määrab kindlaks uued investeeringud, mida tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul, ja
- c) esitab investeerimisprojektide ajakava.

3. 10-aastase võrgu arengukava väljatöötamisel kasutab ülekandesüsteemi haldur mõistlikke prognoose tootmise, tarnimise ja tarbimise kohta ning kaubanduse kohta teiste riikidega, võttes arvesse piirkondlikke ja ühenduseüleseid investeerimiskavu ning samuti gaasihoidlate ja veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste investeerimiskavu.

4. Reguleeriv asutus konsulteerib 10-aastase võrgu arengukava suhtes selgel ja läbipaistval viisil kõikide tegelike või võimalike süsteemi kasutajatega. Isikult või ettevõtelt, kes väidavad enda olevat võimalikud võrgu kasutajad, võib nõuda oma väite põhjendamist. Reguleeriv asutus avaldab konsulteerimise tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

5. Reguleeriv asutus analüüsib, kas 10-aastane võrgu arengukava hõlmab kõiki konsulteerimisel kindlaks määratud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas 10-aastase mittesiduva ühenduseülese võrgu arengukavaga, millele viidatakse määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 8 lõike 3 punktis b. Kui tekib kahtlus kooskõla suhtes 10-aastase mittesiduva ühenduseülese võrgu arengukavaga, konsulteerib reguleeriv asutus ametiga. Reguleeriv asutus või nõuda ülekandesüsteemi haldurilt kava muutmist.

6. Reguleeriv asutus jälgib ja hindab 10-aastase võrgu arengukava rakendamist.

7. Kui ülekandesüsteemi haldur ei tee 10-aastases võrgu arengukavas ettenähtud investeeringut, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, muudel kui väljaspool tema kontrolli olevatel ülekaalukatel põhjustel, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et tagada kõnealuse investeeringu tegemine, kui kõnealune investeering on endiselt oluline viimase 10-aastase võrgu arengukava kohaselt:

- a) nõuda ülekandesüsteemi haldurilt kõnealuse investeeringu tegemist;
- b) korraldama kõnealuse investeeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetluse või
- c) kohustama ülekandesüsteemi haldurit suurendama kapitali vajaliku investeeringu rahastamiseks ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.

Kui reguleeriv asutus on oma volitusi esimese lõigu punkti b alusel kasutanud, võib ta kohustada ülekandesüsteemi haldurit nõustuma ühe või mitme järgmise tingimusega:

- a) rahastajaks on kolmas osapool;
- b) ehitajaks on kolmas osapool;
- c) vastavad uued varad hangitakse ise;
- d) vastavat uut vara kasutatakse ise.

Ülekandesüsteemi haldur annab investoritele kogu vajaliku teabe investeeringu tegemiseks, ühendab uued varad ülekandevõrku ja teeb oma parima investimisprojekti elluviimise hõlbustamiseks.

Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus.

8. Kui reguleeriv asutus on oma volitusi lõike 7 esimese lõigu alusel kasutanud, katab asjaomane tariifikorraldus kõnealuse investeeringu kulud.

Artikkel 23

Volitused teha otsuseid gaasihoidlate, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste ja tööstustarbivate ülekandesüsteemi ühendamise kohta

1. Ülekandesüsteemi haldurid peavad kehtestama ja avaldama selged ja tõhusad menetlused gaasihoidlate, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste ja tööstustarbivate mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ühendamiseks ning vastavad tariifid. Menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele.

2. Ülekandesüsteemi haldurid ei tohi keelduda uue gaasihoidla, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatise või tööstustarbija võrku ühendamise põhjendusega, et tulevikus võivad kasutatavad võrgu võimsused olla piiratud või et vajaliku võimsuse suurendamisega seoses tekivad lisakulud. Ülekandesüsteemi haldur peab uue ühenduse jaoks tagama piisava sisse- ja väljavooluvõimsuse.

V PEATÜKK

Jaotamine ja tarnimine

Artikkel 24

Jaotussüsteemi haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et maagaasiettevõtjad, kellele kuuluvad jaotussüsteemid, määraksid kas ühe või mitu jaotussüsteemi haldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest, ning tagavad, et need haldurid tegutseksid vastavalt artiklitele 25, 26 ja 27.

Artikkel 25

Jaotussüsteemi haldurite ülesanded

1. Iga jaotussüsteemi haldur peab kasutama, hooldama ja arendama majandustingimustele vastavalt turvalist, töökindlat ja tõhusat võrku, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset.

2. Jaotussüsteemi haldur ei tohi kunagi teha vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ega eelistada sidusettevõtjaid.

3. Iga jaotussüsteemi haldur annab mis tahes teisele jaotussüsteemi ja/või ülekandesüsteemi ja/või maagaasi veeldusjaama ja/või hoidlatevõrgu haldurile küllaldast teavet, et tagada maagaasi transport ja hoiustamine kooskõlas ühendatud võrgu turvalise ja tõhusa kasutamisega.

4. Iga jaotussüsteemi haldur annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks vajalikku teavet.

5. Kui jaotussüsteemi haldur vastutab gaasi jaotussüsteemi tasakaalustamise eest, peavad tema vastuvõetud sellealased eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad võrgu kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Jaotussüsteemi haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 40 lõike 6 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

Artikkel 26

Jaotussüsteemi haldurite sõltumatuse tagamine

1. Kui jaotussüsteemi haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peab ta olema vähemalt juriidiliselt staatusest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust gaasijaotusega mitteseotud tegevusest. See ettekirjutus ei tähenda kohustust eraldada jaotussüsteemi vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.

2. Lisaks lõikes 1 nimetatud nõuetele peab vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olev jaotussüsteemi haldur olema sõltumatu nii organisatsiooniliselt kui ka otsuste tegemises muust gaasijaotusega mitteseotud tegevusest. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumnõuetele:

a) jaotussüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad vertikaalselt integreeritud maagaasiettevõtja äriühingustruktuuris, mis kas otseselt või kaudselt vastutab maagaasi tootmise, ülekande ja tarnimise igapäevase juhtimise eest;

b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotussüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate inimeste kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt;

c) jaotussüsteemi halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud maagaasiettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise suhtes. Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotussüsteemi halduri käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, rahalised ja füüsilised ressursid. See ei tohi takistada vajalike koostööstusmehhanismide toimimist, mis tagavad emaettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 40 lõikele 6. Eelkõige peab see võimaldama emaettevõtjal kiita heaks jaotussüsteemi halduri iga-aastast rahastamiskava või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada emaettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse jaotusliinide ehitamise ega uuendamise seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi, ja

d) jaotussüsteemi haldur peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või organ, jaotussüsteemi halduri järelevalveametnik, esitab võetud meetmete aastaaruande artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse. Jaotussüsteemi halduri järelevalveametnik on täiesti sõltumatu ning tal on juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotussüsteemi halduri ja tema sidusettevõtjate andmetele.

3. Kui jaotussüsteemi haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peavad liikmesriigid tagama, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige ei tohi vertikaalselt integreeritud jaotussüsteemi

haldurid oma suhtlemise ja kaubamärkidega tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.

4. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata integreeritud maagaasiettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat.

Artikkel 27

Jaotussüsteemi haldurite konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli 29 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga jaotussüsteemi haldur säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat kasutamist.

2. Jaotussüsteemi haldurid ei tohi maagaasi müümisel ega ostmisel sidusettevõtjate poolt kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.

Artikkel 28

Ühendhaldur

Artikli 26 lõige 1 ei takista ülekandesüsteemi, jaotussüsteemi, gaasihoidla ja veeldusjaama ühendhalduri tegevust tingimuse, et kõnealune haldur vastab artikli 9 lõikes 1 või artiklites 14 ja 15 või IV peatükis sätestatud nõuetele või tema suhtes kohaldatakse artikli 48 lõiget 6.

VI PEATÜKK

Eristamine ja raamatupidamise läbipaistvus

Artikkel 29

Raamatupidamisele juurdepääsu õigus

1. Liikmesriikidel või kõigil nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleerivatel asutustel ja artikli 33 lõikes 3 nimetatud vaidlusi lahendavatel asutustel on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda maagaasiettevõtjate artikli 30 kohaselt sätestatud raamatupidamisega.

2. Liikmesriigid ja kõik määratud pädevad asutused, sealhulgas artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleerivad asutused ja vaidlusi lahendavad asutused säilitavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad sätestada erandeid nimetatud teabe avalikustamiseks, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 30

Raamatupidamisarvestuste eristamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada maagaasiettevõtjate raamatupidamise vastavus käesoleva artikli lõigetele 2 kuni 5. Kui maagaasiettevõtjatele tehakse artikli 48 lõigete 2 ja 4 alusel erand nimetatud sättest, peab vähemalt nende sisemine raamatupidamine vastama käesolevale artiklile.

2. Maagaasiettevõtjad, olenemata nende omandivormist või juriidilisest staatusest, koostavad, esitavad auditeerimiseks ja avaldavad oma raamatupidamise aastaaruanded vastavalt siseriiklikele õigusnormidele piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g (*) ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid (¹).

Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust avaldada oma raamatupidamise aastaaruandeid, hoiavad ühe aruandeksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. Maagaasiettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust oma ülekande-, jaotamis-, veeldatud maagaasiga seotud ja hoiustamistegevuse kohta, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust ka teiste gaasialaste tegevuste kohta, mis ei ole seotud ülekande, jaotamise, veeldatud maagaasi ega hoiustamisega, mis võib olla konsolideeritud. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta vabatarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele. Ülekande- või jaotusvõrgu omandist saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi välja toodud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust muu, gaasiga mitteseotud tegevuse kohta. Sisemine raamatupidamine peab sisaldama kõigi tegevuste bilanssi ja kasumiaruannet.

4. Lõikes 2 nimetatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kindlaks teha, kas lõikes 3 nimetatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.

5. Ilma et see piiraks siseriiklikult kohaldatavaid raamatupidamiseskirju, kehtestavad ettevõtjad oma sisemise raamatupidamise eeskirjad varade ja kohustuste ning kulude ja tulude jaotamise ning amortisatsiooni kohta, mida nad järgivad lõikes 3 nimetatud eraldi arvepidamistes. Neid sise-eeskirju võib muuta ainult erandjuhul. Muudatused tuleb ära märkida ja nõuetekohaselt põhjendada.

6. Aastaaruande lisas tuleb esitada kõik teatava suurusega tehingud sidusettevõtjatega.

(*) Direktiivi 78/660/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdamis lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõikele 3.

(¹) EÜTL 222, 14.8.1978, lk 11.

VII PEATÜKK

Võrgule juurdepääsu korraldamine

Artikkel 31

Kolmandate isikute juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse kolmandate isikute ülekande- ja jaotussüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele juurdepääsu süsteem, mis põhineb kõigile vabatarbijatele, sealhulgas tarneettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva meetoodika heaks enne nende jõustumist vastavalt artiklile 40 ning et need tariifid ja meetoodika, kui heaks kiidetakse üksnes meetoodika, avaldatakse enne nende jõustumist.

2. Ülekandesüsteemi halduritel peab olema juurdepääs teiste ülekandesüsteemi haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas piiriülese gaasiülekandega seotud ülesannete täitmiseks.

3. Käesoleva direktiivi sätteid ei takista pikaajaliste lepingute sõlmimist niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus ühenduse konkurentsieeskirjadega.

Artikkel 32

Juurdepääs hoiustamisele

1. Selleks et korraldada juurdepääsu gaasihoidlatele ja torujuhtmete pakatile, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tarbijate varustamisel tõhusat juurdepääsu võrgule, ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu abiteenustele, võivad liikmesriigid toimida kas ühe või mõlema lõigetes 3 ja 4 käsitletud menetluse kohaselt. Neid menetlusi rakendatakse objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel. Liikmesriigid määratlevad ja avaldavad kriteeriumid, mille alusel võib teha kindlaks, kas juurdepääs gaasihoidlatele ja torujuhtmete pakatile on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tarbijate varustamisel tõhus juurdepääs võrgule. Liikmesriigid avalikustavad või kohustavad gaasihoidlate ja ülekandesüsteemide haldureid avalikustama, milliseid gaasihoidlaid või nende osi või torujuhtmete pakette lõigetes 3 ja 4 osutatud erinevate menetluste kohaselt pakutakse.

2. Lõike 1 sätteid ei kohaldata abiteenuste ja ajutise hoiustamise suhtes, mis on seotud maagaasi veeldusjaamadega ning on vajalikud taasgaasistamisel ja seejärel gaasi ülekandesüsteemi toimetamisel.

3. Läbiraakimistel põhineva juurdepääsu korral võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et ühendatud võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevad maagaasiettevõtjad ja vabatarbijad võiksid pidada läbiraakimisi gaasihoidlatele ja torujuhtmete pakatile juurdepääsu saamiseks, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tõhusat juurdepääsu võrgule ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu muudele abiteenustele. Läbiraakimiste pidamisel gaasihoidlatele, torujuhtmete pakatile ja teistele abiteenustele juurdepääsu saamiseks peavad osalised toimima heauskelt.

Gaasihoidlate, torujuhtmete paketi ja muude abiteenuste kasutamise lepingute üle peetakse läbirääkimisi asjaomase hoidlatevõrgu halduri või maagaasiettevõtjatega. Liikmesriigid nõuavad, et hoidlatevõrgu haldurid ja maagaasiettevõtjad avaldaksid oma põhilised gaasihoidlate, torujuhtmete paketi ja abiteenuste kasutamist käsitlevad kaubandustingimused ... (*) ning seejärel kord aastas.

4. Reguleeritud juurdepääsu korral võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et anda ühendatud võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevatele maagaasiettevõtjatele ja vabatarbijatele niisugune juurdepääsuõigus gaasihoidlatele, torujuhtmete pakstile ja muudele abiteenustele, mis põhineb avaldatud tariifidel ja/või muudel nende gaasihoidlate ja torujuhtmete kasutamise tingimustel ja kohustustel, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tõhusat juurdepääsu võrgule ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu muudele abiteenustele. Vabatarbijatele võib anda juurdepääsuõiguse selle kaudu, et neil võimaldatakse sõlmida tarnelepinguid konkureerivate maagaasiettevõtjatega, kes ei ole võrgu või sidusettevõtte omanikud ja/või haldurid.

Artikkel 33

Juurdepääs tootmisetapi torustikule

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, tagamaks et maagaasiettevõtjatel ja vabatarbijatel oleks käesoleva artikli kohaselt nende asukohast olenemata juurdepääs tootmisetapi torustikule, sealhulgas juurdepääsuga seotud tehnilisi teenuseid osutavatele rajatistele, välja arvatud need võrgu osad ja rajatised, mida kasutatakse gaasimaardlate kohapeal toimivas tootmises. Meetmetest teatatakse komisjonile artiklis 53 sätestatud korras.

2. Liikmesriigid otsustavad lõikes 1 nimetatud juurdepääsu tingimused kooskõlas asjakohaste õigusaktidega. Liikmesriigid püüavad tagada õiglase ja avatud juurdepääsu, saavutada konkurentsivõimelise maagaasituru loomise ja vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, võttes arvesse varustuskindlust ja tarnete korrapärasust, olemasolevat või realselt saavutatavat tootmisvõimsust ning keskkonnakaitset. Arvesse võib võtta ka järgmist:

- a) vajadus keelata juurdepääs, kui tehnilisi nõudeid ei ole võimalik mõistlikul viisil täita;
- b) vajadus vältida raskusi, mida ei ole võimalik mõistlikul viisil ületada ning mis võivad ohustada süsivesinike praeguse ja planeeritava tootmise tõhusust, sealhulgas vähese rentaablu-sega maardlates;
- c) vajadus arvestada tootmisetapi torustiku omaniku või halduri nõuetekohaselt põhjendatud mõistliku vajadusega gaasi transportimiseks ja töötlemiseks ning kõigi teiste tootmisetapi torustiku või sellega seotud töötlus- või käitlusrajatiste kasutajate huvidega, keda see võib mõjutada, ning

(*) Kuus kuud pärast direktiivi 2003/55/EÜ artikli 33 lõikes 1 osutatud rakendamise tähtpäeva.

d) vajadus kohaldada tootmiseks ja tootmisetappide arendamiseks lubade andmisel liikmesriigi seadusi ja haldusmenetlusi kooskõlas ühenduse õigusega.

3. Liikmesriigid tagavad vaidluste lahendamise korra ja osalistest sõltumatu asutuse, kelle on juurdepääs asjakohasele teabele, et lahendada kiiresti tootmisetapi torustikule juurdepääsuga seotud vaidlused, võttes arvesse lõikes 2 esitatud kriteeriume ja nende võrkude kasutamist käsitlevatel läbirääkimistel osalejate võimalikku arvu.

4. Piiriülesed vaidlused lahendatakse selles liikmesriigis kehtiva vaidluste lahendamise korra kohaselt, kelle jurisdiktsiooni alla kuulub tootmisetapi torustik, millele ei võimaldata juurdepääsu. Kui piiriüleste vaidluste korral kuulub asjaomane torustik rohkem kui ühe liikmesriigi alluvusse, konsulteerivad need liikmesriigid omavahel, et tagada käesoleva direktiivi sätete järjekindel kohaldamine.

Artikkel 34

Juurdepääsu võimaldamisest keeldumine

1. Maagaasiettevõtjad võivad võrgule juurdepääsu võimaldamisest keelduda, kui neil puudub vajalik võimsus või kui taotleja juurdepääs võrgule takistaks neid täitmast neile pandud artikli 3 lõikes 2 nimetatud avalike teenuste osutamise kohustusi või kui neil on tõsiseid majanduslikke ja rahalisi raskusi seoses võta-võimaksa lepingutega, võttes arvesse artiklis 47 sätestatud kriteeriume ja menetlusi ning liikmesriigi poolt vastavalt kõnealuse artikli lõike 1 kohaselt tehtud valikut. Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

2. Liikmesriigid võivad võtta asjakohaseid meetmeid, tagamaks et maagaasiettevõtja, kes on võimsuse või ühenduse puudumise tõttu võrgule juurdepääsust keeldunud, teeks vajalikud parandused, kui need on majanduslikult otstarbekad või kui võimalik tarbija on nõus nende eest maksma. Liikmesriigid peavad võtma nimetatud meetmed juhul, kui nad kohaldavad artikli 4 lõiget 4.

Artikkel 35

Uus infrastruktuur

1. Tähtsama maagaasi uue infrastruktuuri, st ühendustorude, maagaasi veeldusjaamade ja gaasihoidlate suhtes võidakse vastava taotluse korral piiratud aja jooksul mitte kohaldada artikleid 9, 31, 32 ja 33 ning artikli 40 lõikeid 6, 7 ja 8, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) investering peab suurendama gaasivarustuse konkurentsi ning parandama varustuskindlust;

- b) investeringul on niisugune riskitase, et seda ei tehtaks, kui nimetatud vabastus ei kehtiks;
- c) infrastruktuuri omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes on vähemalt juriidiliselt staatusest eraldatud nendest süsteemihalduritest, kelle võrgus seda infrastruktuuri ehitatakse;
- d) selle infrastruktuuri kasutajatelt tuleb võtta tasu;
- e) vabastus ei tohi kahjustada konkurentsi, maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega selle reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega infrastruktuur ühendatakse.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasoleva infrastruktuuri võimsuse olulise suurenemise korral ning sellise infrastruktuuri ümberehituse korral, mis võimaldab uute gaasi tarneallikate kasutuselevõttu.

3. VIII peatükis osutatud reguleeriv asutus võib teha igal üksikjuhul eraldi otsuse lõigetes 1 ja 2 osutatud vabastuse kohta.

4. Kui kõnealune infrastruktuur asub rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, täidab amet käesoleva artikliga asjaomaste liikmesriikide reguleerivatele asutustele pandud ülesandeid. Seda kohaldatakse üksnes juhul, kui:

- a) siis kui asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul vabastuse taotlemise kuupäevast viimase kõnealuse reguleeriva asutuse poolt või
- b) asjaomaste reguleerivate asutuse ühise taotluse alusel.

Asjaomased reguleerivad asutused võivad taotleda ühiselt, et esimese lõigu punktis a viidatud ajavahemikku pikendataks kõige rohkem kuue kuu võrra.

5. Vabastus võib kehtida uue infrastruktuuri või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva infrastruktuuri kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Vabastusotsuse tegemisel kaalutakse iga juhu puhul eraldi, kas on vaja kehtestada vabastuse kestuse ja infrastruktuurile mitte-diskrimineeriva juurdepääsu tingimused. Otsustades kõnealuste tingimuste üle, võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust ja olemasoleva võimsuse muutmist, projekti tähtaega ja siseriiklikke tingimusi.

Enne vabastuse andmist teeb reguleeriv asutus otsuse võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjade ja mehhanismide kohta. Nende eeskirjadega nähakse ette, et kõiki potentsiaalseid infrastruktuuri kasutajaid kutsutakse üles teatama enne uue infrastruktuuri võimsuse jaotamist oma huvist võimsust omandada, sealhulgas oma tarbeks. Reguleeriv asutus nõuab, et ülekoormuse juhtimise eeskirjades sätestataks kohustus pakkuda kasutamata võimsust turul ning et infrastruktuuri kasutajatelt oleks õigus omandatud

võimsusega järelturul kaubelda. Käesoleva artikli lõike 1 punktides a, b ja e osutatud kriteeriume hinnates võtab reguleeriv asutus arvesse võimsuse jaotamise menetluse tulemusi.

Vabastusotsus, sealhulgas kõigi käesoleva lõike neljandas lõigus nimetatud tingimuste kehtestamine tuleb nõuetekohaselt põhjendada ning avaldada.

6. Liikmesriigid võivad vaatamata lõikele 3 sätestada, et vastavalt olukorrale reguleeriv asutus või amet esitab ametliku otsuse tegemiseks liikmesriigi asjaomasele asutusele oma arvamuse vabastustaotluse kohta. See arvamus avaldatakse koos otsusega.

7. Reguleeriv asutus edastab viivitamata komisjonile kõikide vabastustaotluste koopiad kohe pärast nende saamist. Pädev asutus teatab otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:

- a) üksikasjalikud põhjused, mille alusel reguleeriv asutus või liikmesriik andis vabastuse, sealhulgas finantsteave, mis põhjendab vabastust;
- b) analüüs, mis on tehtud vabastuse andmise mõju kohta konkurentile ja maagaasi siseturu tõhusale toimimisele;
- c) vabastuse tähtaja põhjendus ja vabastuse saanud maagaasi infrastruktuuri tervikvõimsuses osalemise ulatus;
- d) ühendustoruga seotud vabastuse puhul asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemused;
- e) infrastruktuuri panus gaasivarustuse mitmekesistamisse.

8. Kahe kuulise ajavahemiku jooksul, mis hakkab kulgema teatise saamisele järgnevalt, võib komisjon võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et reguleeriv asutus muudaks või tühistaks vabastusotsuse. Seda kahekuulist ajavahemikku võib pikendada täiendava kahekuulise ajavahemiku võrra, kui komisjon soovib lisateavet. See täiendav ajavahemik algab lõpliku teabe kättesaamisele järgnevalt päevast. Algset kahekuulist ajavahemikku võib pikendada komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul.

Kui taotletud teavet ei esitata taotluses ettenähtud aja jooksul, loetakse teatis tagasivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne selle ajavahemiku lõppu on seda aega komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul pikendatud või kui reguleeriv asutus on komisjonile teatanud nõuetekohaselt põhjendatud teadaandes, et ta käsitleb teatist lõplikuna.

Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsust vabastusotsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

Komisjon säilitab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Komisjoni heakskiit vabastusotsusele lõpeb kaks aastat pärast otsuse vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole infrastruktuuri ehitamist alustatud, ja viis aastat pärast otsuse vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole infrastruktuuri kasutusele võetud.

9. Komisjon võib võtta vastu suunised käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimuste kohaldamiseks ja sätestada menetluse, mida tuleb järgida käesoleva artikli lõigete 3, 5, 7 ja 8 kohaldamisel. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 36

Turu avanemine ja vastastikkus

1. Liikmesriigid tagavad, et vabatarbijad on:
 - a) kuni 1. juulini 2004 vabatarbijad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/30/EÜ (maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta) ⁽¹⁾ artikli 18 tähenduses. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks vabatarbija määratluse kriteeriumid;
 - b) alates 1. juulist 2004 kõik mitte-kodutarbijad;
 - c) alates 1. juulist 2007 kõik tarbijad.
2. Tasakaalustamatuse vältimiseks gaasiturude avanemisel:
 - a) ei tohi keelata tarnelepinguid teise liikmesriigi vabatarbijaga, kui tarbija vastab mõlema asjaomase võrgu tingimustele, ja
 - b) juhul kui punktis a kirjeldatud tehingust keeldutakse seetõttu, et tarbija vastab vaid ühe võrgu tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes kohustada keelduvat osalist soovitud gaasitarnet täitma, kui seda taotleb üks kahest asjaomase võrgu asukoha-liikmesriigist.

Artikkel 37

Otsetorud

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et:
 - a) vabatarbija territooriumil asutatud maagaasiettevõtja tarniks neile gaasi otsetoru kaudu ja
 - b) kõik oma territooriumil asuvad vabatarbijad saaksid maagaasiettevõtjalt gaasi vastu võtta otsetoru kaudu.

⁽¹⁾ EÜTL 204, 21.7.1998, lk 1.

2. Kui otsetorude ehitamiseks ja kasutamiseks on vaja luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), sätestavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused kriteeriumid, mille alusel antakse luba selliste otsetorude ehitamiseks või kasutamiseks nende territooriumil. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.

3. Liikmesriigid võivad otsetoru ehitamiseks anda loa, mis sõltub kas võrgule juurdepääsust keeldumisest artikli 34 alusel või vaidluste lahendamismenetluse algatamisest vastavalt artiklile 40.

VIII PEATÜKK

Riiklikud reguleerivad asutused

Artikkel 38

Reguleerivate asutuste määramine ja sõltumatus

1. Iga liikmesriik määrab siseriiklikul tasandil ühe riikliku reguleeriva asutuse.
2. Käesoleva artikli lõige 1 ei piira teiste reguleerivate asutuste nimetamist piirkondlikul tasandil mõningates liikmesriikides, tingimusel et on olemas üks stabiilne esindaja esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse tasandil ühenduse pidamiseks reguleerivate asutuste nõukogus kooskõlas määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 13 lõikega 1.
3. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võib liikmesriik määrata reguleerivad asutused väikeste gaasisüsteemide jaoks, mis paiknevad geograafiliselt eraldi aladel, mille tarbimine moodustab 2008. aastal alla 3 % asjaomase liikmesriigi kogu tarbimisest. Nimetatud erand ei piira ühe stabiilse esindaja nimetamist esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse pidamiseks ühenduse tasandil reguleerivate asutuste nõukogus kooskõlas määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 13 lõikega 1.
4. Liikmesriigid tagavad reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta teostab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et reguleeriv asutus, täites käesoleva direktiiviga ja sellega seotud õigusaktidega talle määratud reguleerimisvolitusi ja -ülesandeid:
 - a) on õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatud kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest,
 - b) tagab, et tema töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud
 - i) tegutsevad turuhuvidest sõltumatult ning
 - ii) reguleerimisülesandeid täites ei küsi ega võta vastu otse- või üheltki riigiasutusest ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult isikult. Nimetatud nõue ei piira vajadusel tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike asutustega ega valitsuse poliitilisi üldsuuniseid, mis ei ole seotud artikli 40 kohaste regulatiivülesannetega.

5. Reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et:

- a) reguleeriv asutus saab vastu võtta kõikidest poliitilistest organitest sõltumatuid otsuseid ja tal on iseseisvus eelarve täitmisel ning oma ülesannete täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid,
- b) reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse vähemalt viieks aastaks ning teda tohib selle aja jooksul ametist vabastada ainult juhul, kui ta enam ei vasta käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või on vastavalt siseriiklikule õigusele süüdi tõsisel üleastumises.

Artikkel 39

Reguleeriva asutuse üldeesmärgid

Käesolevas direktiivis täpsustatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning piiramata nende pädevust, saavutada artiklis 40 sätestatud ülesannete ja volituste raames järgmised eesmärgid:

- a) edendada tihedas koostöös ameti, teiste liikmesriikide reguleerivate asutuste ning komisjoniga konkurentsivõimelist, turvalist ja keskkonnasäästlikku maagaasi siseturgu ühenduses ning turu tõhusat avamist kõikidele tarbijatele ja tarnijatele ühenduses;
- b) arendada ühenduses konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid piirkondlikke turge, et saavutada punktis a nimetatud eesmärgid;
- c) kaotada liikmesriikidevahelised maagaasiga kauplemise piirangud, sealhulgas arendada nõudluse rahuldamiseks ja siseriiklike turgude integratsiooni tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid ülekandevõimsusi, mis võib hõlbustada maagaasi voogude kulgemist kogu ühenduses;
- d) edendada turvaliste, usaldusväärsete ja tõhusate mittediskrimineerivate võrkude arendamist ja võrgu piisavust;
- e) soodustada uute tootmisvõimsuste juurdepääsu võrgule, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis takistavad uusi turulesenejaid;
- f) tagada, et süsteemi halduritele ja süsteemi kasutajatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaseid stiimuleid süsteemi jõudluse tõhustamiseks ja turgude integreerimise soodustamiseks;
- g) tagada oma riigi turu tõhus toimimine ning edendada tõhusat konkurentsi ja tarbijakaitset;
- h) aidata kaasa sellele, et tagada avalike maagaasiteenuste kõrge tase, kaitsetumate tarbijate kaitse ja I lisas sätestatud tarbijakaitsemeetmete tõhusus.

Artikkel 40

Reguleeriva asutuse ülesanded ja volitused

1. Reguleerivatel asutustel on järgmised ülesanded:

- a) tagada, et ülekandesüsteemi ja jaotussüsteemi haldurid ning vajaduse korral süsteemiomanikud ja samuti maagaasiettevõtjad täidaksid oma käesolevast direktiivist ja muudest ühenduse õigusaktidest tulenevaid kohustusi, sealhulgas seoses piiriüleste küsimustega;
- b) teha reguleeriva asutuse või asjaomaste liikmesriikide asutustega koostööd piiriülestes küsimustes;
- c) täita ja rakendada ameti ja komisjoni kõiki asjakohaseid õiguslikult siduvaid otsuseid;
- d) esitada igal aastal aruanne oma tegevuse ja ülesannete täitmise kohta liikmesriikide asjaomastele asutustele, ametile ja komisjonile. Sellised aruanded hõlmavad iga käesolevas artiklis loetletud ülesande osas võetud meetmeid ja saavutatud tulemusi;
- e) tagada, et ülekande-, jaotus-, hoiustamis- ja tarnetegevuste ning veeldatud maagaasi käitlemise puhul ei esine ristsubsidieerimist;
- f) jälgida ülekandesüsteemi haldurite investeerimiskavasid ning esitada oma aastaaruandes ülekandesüsteemi haldurite investeerimiskavade hinnang, pidades silmas nende vastavust 10-aastasele mittesiduvale üleeuroopalisele võrgu arengukavale, millele viidatakse määruse (EÜ) nr .../2009 artikli 8 lõike 3 punktis b);
- g) jälgida võrgu turvalisust ja usaldusväärsust käsitlevate eeskirjade ning võrguteenuse kvaliteedi standardite ja nõuete täitmist;
- h) jälgida läbipaistvuse taset ning tagada, et maagaasiettevõtjad täidaksid läbipaistvuskohustusi;
- i) jälgida turu avamise ja konkurentsi taset hulgi- ja jaemüügitasandil, sealhulgas maagaasibörse, hindu kodutarbijatele, liitumis- ja eraldustasusid ning kodutarbijate kaebusi, ning mis tahes konkurentsimoonutusi või -piiranguid, andes muu hulgas kogu vajaliku teabe asjaomastele konkurentsiasutustele ja juhtides asjaomaste konkurentsiasutuste tähelepanu asjaomastele juhtumitele;
- j) jälgida aega, mis ülekande- ja jaotussüsteemi halduritel kulub ühenduste rajamiseks ja parandustöödeks;
- k) jälgida artiklis 32 sätestatud juurdepääsutingimusi gaasihoidlatele, torujuhtmete paketele ja muudele abiteenustele ning vaadata need läbi. Kui gaasihoidlatele juurdepääsu kord määratakse kindlaks artikli 32 lõike 3 kohaselt, ei sisalda käesolev ülesanne tariifide läbivaatamist;
- l) avaldada vähemalt kord aastas soovitusi tarnetariifide vastavuse kohta artiklile 3;

- m) tagada juurdepääs tarbijate tarbimisandmetele, siseriiklikul tasandil vabatahtlikuks kasutamiseks tarbimisandmete ühtlustatud vormi sätestamine ning juurdepääs andmetele I lisa punkti h kohaselt;
- n) jälgida ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, tarnijate ja tarbijate ning teiste turuosaliste rollide ja vastutusega seotud eeskirjade rakendamist vastavalt määrusele (EÜ) nr .../2009;
- o) jälgida nende kriteeriumide õiget kohaldamist, millega määratakse kindlaks, kas gaasihoidla kuulub artikli 32 lõike 3 või 4 alla, ja
- p) jälgida kaitsemeetmete rakendamist artiklis 45 sätestatud korras.

2. Juhul kui liikmesriigis nii ette nähakse, võivad lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused, kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.

Säilitades oma iseseisvust, ilma et see piiraks tema endi eripädevust ning kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõttega, konsulteerib reguleeriv asutus lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmisel vajaduse korral ülekandesüsteemi halduritega ja teeb vajaduse korral tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega.

Mis tahes heakskiit, mille reguleeriv asutus või amet annab käesoleva direktiivi kohaselt, ei piira reguleeriva asutuse nõuetekohaselt põhjendatud volituste kasutamist tulevikus vastavalt käesolevale artiklile või karistuste määramist teiste asjaomaste asutuste või komisjoni poolt.

3. Kui artikli 14 alusel on määratud sõltumatu süsteemihaldur, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõikega 1 määratud ülesannetele:

- a) jälgima käesoleva artikli kohaste kohustuste täitmist ülekandesüsteemi omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri poolt ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike 4 punktile d;
- b) jälgima sõltumatu süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku vahelisi suhteid ja teabevahetust, tagamaks, et sõltumatu süsteemihaldur täidab oma kohustusi, ning eelkõige heaks kiitma lepinguid ja tegutsema sõltumatu süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku vahelisi vaidlusi lahendava asutusena nende poolt lõike 9 kohaselt esitatud kaebuste korral;
- c) ilma et see piiraks artikli 14 lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma esimese 10-aastase võrgu arengukava osas heaks investeerimiskava ja võrgu mitmeaastase arengukava, mille sõltumatu süsteemihaldur igal aastal esitab;

d) tagama, et sõltumatute süsteemihaldurite kogutavad võrgule juurdepääsu tariifid sisaldavad võrgu omanikule või omanikele ette nähtud tasu, mille suurus on piisav võrguvarade eest ning neisse tehtud võimalike uute investeeringute eest tasumiseks, tingimusel, et need tariifid on majanduslikult põhjendatud ja tõhusalt koostatud, ja

e) omama volitusi teostada kontrolli, sealhulgas ette teatamata kontrolli ülekandesüsteemi omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri valdustes.

4. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõigetes 1, 3 ja 6 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:

a) teha otsuseid, mis on maagaasiettevõtjatele siduvad;

b) uurida gaasiturgude toimimist ja otsustada milliseid vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja turu nõuetekohase toimimise tagamiseks ning kõnealuseid meetmeid kehtestada. Vajaduse korral on reguleerival asutusel samuti volitus teha konkurentsioigusega seotud uurimisel koostööd riikliku konkurentsiasutusega või komisjoniga;

c) taotleda maagaasiettevõtjalt mis tahes andmeid, mis on talle tema ülesannete täitmiseks vajalikud;

d) määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi maagaasiettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist ega reguleeriva asutuse või ameti asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, või taotleda pädevalt kohtult selliste sanktsioonide määramist. See hõlmab volitust määrata käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste mittetäitmise eest ülekandesüsteemi haldurile karistusi, mille suurus on kuni 10 % tema aastakäibest, või vertikaalselt integreeritud ettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % tema aastakäibest, või taotleda selliste karistuste määramist, ja

e) omada kohaseid uurimisõigusi ning asjaomaseid volitusi vaidluste lahendamise korraldamiseks vastavalt lõigetele 9 ja 10.

5. Lisaks lõigete 1 ja 4 alusel antud ülesannetele ja volitustele, kui ülekandesüsteemi haldur on nimetatud kooskõlas IV peatükiga, antakse reguleerivale asutusele vähemalt järgmised ülesanded ja volitused:

a) määrata karistusi kooskõlas lõike 4 punktiga d diskrimineeriva käitumise eest vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides;

b) jälgida ülekandesüsteemi halduri ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja vahelist teabevahetust tagamaks, et ülekandesüsteemi haldur täidab oma kohustusi;

c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vaheliste lõike 9 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana;

- d) jälgida vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelisi äri- ja rahandussuhteid, sealhulgas laenugevust;
- e) kiita heaks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelised kaubandus- ja rahanduslepingud, tingimused, et need on kooskõlas turutingimustega;
- f) taotleda vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt põhjendust, kui järelevalveametnik on seda märkinud kooskõlas artikli 21 lõikega 4. Nimetatud põhjendus peab sisaldama eelkõige tõendeid, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides ei ole toimunud diskrimineerivat käitumist;
- g) teha kontrolle, sealhulgas ette teatamata kontrolle vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri ruumides, ja
- h) määrata ülekandesüsteemi halduri kõik või konkreetsed ülesanded artikli 14 kohaselt nimetatud sõltumatule süsteemihaldurile, kui ülekandesüsteemi haldur ei täida süstemaatilist temale käesoleva direktiiviga antud kohustusi, eelkõige korduva diskrimineeriva käitumise korral vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides.
6. Reguleerivad asutused vastutavad tingimuste või vähemalt nende arvestamise või kehtestamise aluseks oleva meetoodika määramise või heakskiitmise eest enne tingimuste jõustumist järgmistel juhtudel:
- a) siseriiklike võrkudega ühendamine ja juurdepääs neile, sealhulgas ülekande ja jaotamise tariifid, ning maagaasi veeldusjaamadele juurdepääsu tingimused ja tariifid. Kõnealused tariifid või kõnealune meetoodika peavad võimaldama teha võrkudesse ja maagaasi veeldusjaamadesse vajalikke investeeringuid nii, et need investeeringud tagaksid võrkude ja maagaasi veeldusjaamade rentabluse;
- b) tasakaalustamisteenuste osutamine.

7. Tariife või meetoodikat kehtestades või heaks kiites tagavad reguleerivad asutused, et ülekandesüsteemi haldureid ja võrguhaldureid stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaselt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgu integreerimist ja varustuskindlust ning toetada seonduvaid teadusuuringuid.

8. Vajaduse korral on reguleerivatel asutustel õigus taotleda ülekandesüsteemi, gaasihoidla, maagaasi veeldusjaamade ja jaotussüsteemi halduritelt tingimuste, sealhulgas käesolevas artiklis osutatud tariifide ja meetoodika muutmist, et tagada nende proportsionaalsus ja mittediskrimineeriv kohaldamine. Kui gaasihoidlatele juurdepääsu kord määratakse kindlaks artikli 32 lõike 3 kohaselt, ei sisalda käesolev ülesanne tariifide muutmist.

9. Iga osaline, kes soovib esitada kaebuse ülekande-, jaotussüsteemi, gaasihoidla või maagaasi veeldusjaama halduri kohta seoses lõigetes 1 kuni 8 nimetatud küsimustega, võib saata kaebuse reguleerivale asutusele, mis vaidlusi lahendava asutusena väljastab otsuse kahekuulise ajavahemiku jooksul pärast kaebuse saamist. Seda ajavahemikku võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab lisateavet. Pikendatud ajavahemikku

võib kaebuse esitaja nõusolekul veel pikendada. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, kui ja kuni see ei kaota kehtivust seoses edasikaebamisega.

10. Osaline, kelle huve on kahjustatud ja kellel on õigus esitada kaebus seoses käesoleva artikli kohaselt meetoodika kohta tehtud otsusega, või kui reguleeriv asutus on kohustatud konsulteerima seoses kavandatud meetoodikaga, võib hiljemalt kahe kuu jooksul pärast otsuse või otsuse projekti avaldamist või liikmesriikide poolt kehtestatud lühema tähtaja jooksul esitada kaebuse, milles nõutakse otsuse läbivaatamist. Kõnealune kaebus ei peata otsuse täitmist.

11. Liikmesriigid kehtestavad reguleerimiseks, kontrollimiseks ning läbipaistvuse tagamiseks sobivad ja tõhusad mehhanismid, et vältida eriti tarbijaid kahjustavat turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide puhul tuleb arvesse võtta asutamislepingu sätteid ja eelkõige selle artiklit 82.

12. Liikmesriigid tagavad asjakohaste meetmete võtmise, sealhulgas siseriiklike õigusaktidega ettenähtud haldus- ja kriminaalmenetluste algatamise füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, juhul kui ei järgita käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusnõudeid.

13. Lõigetes 9 ja 10 nimetatud kaebuste esitamine ei tohi piirata edasikaebamise õigust ühenduse ja/või siseriikliku õiguse alusel.

14. Reguleeriva asutuse otsused peavad olema põhjendatud ja õigustatud, mis võimaldab rakendada kohtulikku kontrolliläbivaatamist.

15. Liikmesriigid tagavad sellised sobivad mehhanismid riigi tasandil, mille kohaselt reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osalisel on õigus otsus edasi kaevata asjaomastest osalistest sõltumatule isikule.

Artikkel 41

Piiriüleseid küsimusi reguleeriv kord

1. Reguleerivad asutused peavad üksteisega tihedaid läbirääkimisi ja teevad omavahel koostööd ning annavad üksteisele ja ametile teavet, mis on vajalik nende käesolevast direktiivist tulenevate ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teavet vastu võttev asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.

2. Reguleerivad asutused teevad koostööd vähemalt piirkondlikul tasandil, et toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis võimaldab võrgu optimaalse haldamise, edendab ühiseid gaasibörse ja piiriüleste võimsuste jaotamist ning võimaldab saavutada piirkonnas ja piirkondade vahel vastastikuse ühendamise võimsuse minimaalse taseme, sealhulgas võrkude uute vastastikuste ühendamiste abil, et võimaldada tõhusa konkurentsi arengut ja varustuskindluse paranemist.

3. Lõikes 2 nimetatud tegevus toimub vajaduse korral tihe- dates läbirääkimistes teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.

4. Komisjon võib võtta vastu suunised reguleerivate asutuste kohustuste ulatuse kohta seoses nende omavahelise ja ametiga tehtava koostööga. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 42

Suunistele vastavus

1. Reguleeriv asutus ja komisjon võivad taotleda ameti arva- must selle kohta, kas reguleeriva asutuse tehtud otsus on vasta- vuses käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr .../2009 osutatud suunistega.

2. Amet esitab oma arvamuse vastavalt arvamust küsinud reguleerivale asutusele või komisjonile ja kõnealuse otsuse vastu võtnud reguleerivale asutusele nelja kuu jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.

3. Kui otsuse teinud reguleeriv asutus ei täida ameti ettekirju- tusi nelja kuu jooksul alates nimetatud arvamuse kättesaamisest, teavitab amet sellest komisjoni.

4. Kui reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsus piiriülese kaubanduse suhtes ei vasta käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr .../2009 osutatud suunistele, on mis tahes reguleerival asutusel õigus teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest.

5. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses reguleeriva asutuse otsuse vastavusega käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr .../2009 sätestatud suunistele, on komisjonil õigus teha otsus juhtumit täiendavalt uurida ametilt lõike 3 alusel või regu- leerivalt asutuselt lõike 4 alusel saadud teabe kättesaamisest kahe kuu ning omal algatusel kolme kuu jooksul alates otsuse tege- mise kuupäevast. Sel juhul kutsub ta reguleerivat asutust ja regu- leerivale asutusele esitatud menetluse osalisi üles esitama märkusi.

6. Kui komisjon teeb otsuse juhtumit täiendavalt uurida, teeb ta nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse

a) mitte esitada vastuväiteid reguleeriva asutuse otsuse kohta või

b) nõuda asjaomaselt reguleerivalt asutuselt otsuse tühistamist, kui komisjon leiab, et otsus ei vasta suunistele.

7. Kui komisjon ei ole otsustanud juhtumit täiendavalt uurida või teinud lõppotsust vastavalt lõigetes 5 ja 6 sätestatud täht- aegade jooksul, siis loetakse, et komisjon pole reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.

8. Reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude otsuse tühistamise kohta kahe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

9. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse reguleerivate asutuste, ameti ja komisjoni järgitava menetluse üksikasjad seoses reguleerivate asutuste poolt võetud otsuste vastavusega käesolevas artiklis viidatud suunistele. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 43

Andmete säilitamine

1. Liikmesriigid nõuavad tarneettevõtjatelt, et nad hoiaksid riiklike ametiasutuste, sealhulgas reguleeriva asutuse, riikliku konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks nende ülesannete täitmise eesmärgil vähemalt viis aastat kättesaadavana kogu asjakohase teabe, mis on seotud kõikide tehingutega gaasitarnelepingute ja maagaasi tuletisinstrumentide osas hulgimüüjatega ja ülekande- süsteemi halduritega ning samuti gaasihoidlate ja maagaasi veel- dusjaamade halduritega.

2. See teave hõlmab vastavate tehingute üksikasjalikke andmeid, nagu tähtaeg, tarne- ja maksetingimused, maht, täit- mise kuupäevad ja kellajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgi- müüja andmed, ning üksikasjalikke andmeid kõikide lõpule viimata gaasitarnelepingute ja maagaasi tuletisinstrumentide kohta.

3. Reguleeriv asutus võib otsustada need andmed osaliselt turuosalistele kättesaadavaks teha, kui ei avaldata konkreetsete turuosaliste või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet. Seda lõiget ei kohaldata teabe suhtes, mis käsitleb direktiivi 2004/39/EÜ reguleerimisalasse jäävaid finantsinstru- mente.

4. Käesoleva artikli ühtse kohaldamise tagamiseks võib komisjon vastu võtta suunised, milles määratakse kindlaks andmete säilitamise meetodid ja kord, samuti säilitatavate andmete vorm ja sisu. Meetmed, mille eesmärk on muuta käes- oleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiiv- menetlusele.

5. Tarneettevõtjate ning hulgimüüjate ja ülekandesüsteemi haldurite ning samuti gaasihoidlate ja maagaasi veeldusjaamade haldurite vaheliste maagaasi tuletisinstrumentide tehingute suhtes kohaldatakse käesolevat artiklit alles siis, kui komisjon on vastu võtnud lõikes 4 osutatud suunised.

6. Käesoleva artikli sätteid ei tekita lisakohustusi lõikes 1 osutatud asutuste ees üksuste jaoks, mis jäävad direktiivi 2004/39/EÜ reguleerimisalasse.

7. Kui lõikes 1 osutatud asutused vajavad juurdepääsu andmetele, mida säilitavad direktiivi 2004/39/EÜ reguleerimisalasse jäävad üksused, esitavad kõnealuse direktiivi alusel vastutavad asutused neile vajalikud andmed.

IX PEATÜKK

Jaemüügiturud

Artikkel 44

Jaemüügiturud

Et soodustada hästi toimivate ja läbipaistvate jaemüügiturgude teket ühenduses, tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, tarneettevõtjate ja tarbijate ning vajaduse korral ka teiste turuosaliste rollid ja kohustused oleksid määratletud seoses lepinguliste suhetega, kohustusega tarbijate ees, andmevahetusega ja arvelduseeskirjadega, andmete omandiõigusega ja mõõtmiskohustusega.

Need eeskirjad avalikustatakse, koostatakse eesmärgiga hõlpsata tarbijatele ja tarnijatele juurdepääsu võrkudele, ning vaadatakse läbi reguleerivate asutuste või teiste asjaomaste riiklike ametiasutuste poolt.

X PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 45

Kaitsemeetmed

1. Kui energiaturul tekib ootamatu kriis või kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste turvalisus või võrgu puutumatuse, võib liikmesriik võtta asjakohaseid ajutisi kaitsemeetmeid.

2. Need meetmed peavad võimalikult vähe häirima siseturu toimimist ega tohi olla laiema ulatusega, kui on vältimatult vajalik ootamatute raskuste kõrvaldamiseks.

3. Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust ühishuve kahjustaval viisil.

Artikkel 46

Võrdsed võimalused

1. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võtta käesoleva direktiivi kohaselt võrdsete võimaluste tagamiseks, peavad olema kooskõlas EÜ asutamislepinguga, eelkõige selle artikliga 30, ning ühenduse õigusaktidega.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad. Kõnealuseid meetmeid võib jõustada üksnes pärast komisjoni teavitamist ja komisjoni nõusolekul.

3. Komisjon reageerib lõikes 2 osutatud teavitamisele kahe kuu jooksul alates kõnealuse teate kättesaamisest. Nimetatud ajavahemik algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Kui komisjon ei ole kõnealuse kahe kuu jooksul reageerinud, siis loetakse, et komisjon ei ole teada antud meetmete kohta vastuväiteid esitanud.

Artikkel 47

Võta-või-maksa kohustustega seotud erandid

1. Kui maagaasiettevõtjal on tekkinud või tõenäoliselt tekivad tõsised majanduslikud või rahalised raskused seoses ühe või mitme gaasitarnelepingu raames võetud võta-või-maksa kohustusega, võib ta asjaomasele liikmesriigile või selleks määratud pädevale asutusele esitada taotluse ajutise erandi tegemiseks artiklist 31. Taotlused esitatakse üksikjuhtumite kaupa vastavalt liikmesriigi valikule kas enne või pärast võrgule juurdepääsu keelamist. Liikmesriigid võivad lasta ka maagaasiettevõtjal valida, kas esitada avaldus enne või pärast võrgule juurdepääsu keelamist. Kui maagaasiettevõtja on võrgule juurdepääsu võimaldamisest keeldunud, esitatakse avaldus viivitamata. Avaldusele lisatakse kogu vajalik teave probleemi olemuse ja ulatuse kohta ning maagaasiettevõtja jõupingutuste kohta selle lahendamisel.

Kui teisi mõistlikke lahendusi ei leita, võib liikmesriik või määratud pädev asutus lõiget 3 arvestades otsustada erandit lubada.

2. Liikmesriik või määratud pädev asutus teatab komisjonile erandi lubamise otsusest viivitamata ja lisab kogu erandit käsitleva vajaliku teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Komisjon võib kaheksa nädala jooksul pärast teate saamist nõuda liikmesriigilt või määratud pädevalt asutuselt erandi lubamise otsuse muutmist või tühistamist.

Kui liikmesriik või määratud pädev asutus ei täida nõudmist nelja nädala jooksul, tehakse lõplik otsus viivitamata vastavalt artikli 50 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele.

Komisjon säilitab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

3. Otsuse tegemisel lõikes 1 nimetatud erandite lubamise kohta võtab liikmesriik või määratud pädev asutus eelkõige arvesse järgmisi kriteeriume:

- a) konkurentsivõimelise gaasituru loomise eesmärk;
- b) vajadus täita avalike teenuste osutamise kohustusi ja tagada varustuskindlus;

- c) maagaasiettevõtja seisund gaasiturul ja tegelik konkurents sellel turul;
- d) maagaasiettevõtjate ja ülekandeettevõtjate või vabatarbijate majanduslike ja rahaliste raskuste tõsidus;
- e) kõnealuse lepingu või kõnealuste lepingute tingimused ja allkirjastamise kuupäev või kuupäevad, sealhulgas selles või nendes arvesse võetud turumuudatuste ulatus;
- f) probleemi lahendamiseks tehtud jõupingutused;
- g) millisel määral oleks ettevõtte võinud käesoleva direktiivi sätteid arvestades eeldada tõsiste raskuste tekkimist võta-või-maksa kohustuste võtmisel;
- h) võrku ühendatuse tase teiste võrkudega ja nende võrkude koostalitlusvõime ning
- i) erandi lubamise oletatav mõju käesoleva direktiivi õigele kohaldamisele, pidades silmas maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist.

Enne ... (*) võta-või-maksa lepingutega seotud eranditaotluste kohta tehtud otsus ei tohi põhjustada olukorda, kus ei ole võimalik leida teisi rentableid turustusvõimalusi. Tõsisteks raskusteks ei peeta mingil juhul olukorda, mille puhul maagaasi müük ei lange allapoole võta-või-maksa gaasitarnelepingutes sisalduvat tarbimise garanteeritud miinimummäära või kui kõnealust võta-või-maksa gaasitarnelepingut saab kohandada või kui maagaasiettevõtja suudab leida teisi turustusvõimalusi.

4. Maagaasiettevõtjad, kelle suhtes ei lubata teha käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud erandit, ei tohi gaasitarnelepinguga võetud võta-või-maksa kohustuste tõttu võrgule juurdepääsu keelata ega jätkata selle keelamist. Liikmesriigid tagavad VII peatüki asjakohaste sätete, nimelt artiklite 31–44 kohaldamise.

5. Kõiki eespool esitatud sätete alusel lubatud erandeid tuleb nõuetekohaselt põhjendada. Komisjon avaldab otsuse *Euroopa Liidu Teatajas*.

6. Komisjon esitab ... (**) aruande käesoleva artikli kohaldamisel saadud kogemuste kohta, et Euroopa Parlament ja nõukogu saaksid õigeaegselt kaaluda vajadust seda kohandada.

Artikkel 48

Tekkivad ja isoleeritud turud

1. Liikmesriigid, kes ei ole otseselt seotud mõne teise liikmesriigi ühendatud võrguga ja kellel on ainult üks põhiline välistarnija, võivad teha erandeid artiklites 4, 9, 36 ja/või 37. Põhitarnijaks peetakse tarneettevõtjat, kelle turuosa ületab 75 %. Kõik sellised erandid kaotavad automaatselt kehtivuse siis, kui vähe-

malt üks käesolevas lõigus osutatud tingimus ei ole enam täidetud. Kõigist sellistest eranditest teatatakse komisjonile.

Küprosele võib teha erandeid artiklites 4, 9, 36 ja/või 37. Käesolev erand kaotab kehtivuse kohe, kui Küprost ei käsitleta enam isoleeritud turuna.

Artikleid 4, 9, 36 ja/või 37 ei kohaldata Eesti, Läti ja/või Soome suhtes, kuni mis tahes kõnealustest liikmesriikidest on otseselt ühendatud muu liikmesriigi kui Eesti, Läti, Leedu ja Soome ühendatud võrku. Käesoleva lõigu kohaldamine ei piira käesoleva lõike esimese lõigu kohaste erandite kohaldamist.

2. Tekkiva turuna käsitatav liikmesriik, kellele käesoleva direktiivi rakendamine põhjustaks olulisi probleeme, võib teha erandeid artiklites 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 2, artiklites 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklites 26, 30 ja 31, artikli 36 lõikest 1 ja/või artiklist 37. Sellised erandid kaotavad automaatselt kehtivuse siis, kui liikmesriiki ei käsitata enam tekkiva turuna. Kõigist sellistest eranditest teatatakse komisjonile.

Küprosele võib teha erandeid artiklites 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 2, artiklites 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklites 26, 30 ja 31, artikli 36 lõikest 1 ja/või artiklist 37. Käesolev erand kaotab kehtivuse kohe, kui Küprost ei käsitleta enam tekkiva turuna.

3. Lõike 2 esimese lõigus nimetatud erandite kehtetuks muutumise kuupäeval tuleb turg vabatarbija määratlusest tingituna avada vähemalt 33 % ulatuses siseriikliku gaasituruaastasest gaasi kogutarbimisest. Sellele järgneva kahe aasta jooksul kohaldatakse artikli 36 lõike 1 punkti b ja kolme järgneva aasta jooksul artikli 36 lõike 1 punkti c. Artikli 36 lõike 1 punkti b kohaldamise ajal võivad käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud liikmesriigid otsustada mitte kohaldada artikli 31 kohaseid taasgaasistamise abiteenuseid ja ajutist hoiustamist ning sellele järgnevat ülekandesüsteemi toimetamist käsitlevaid sätteid.

4. Kui käesoleva direktiivi rakendamine põhjustaks olulisi, eelkõige ülekande- ja tähtsama jaotusinfrastruktuuri arendamisega seotud probleeme liikmesriigi geograafiliselt piiratud alal, võib liikmesriik investeringute soodustamiseks ja selle piirkonna arendamiseks taotleda komisjonilt ajutist erandit artiklites 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 2, artiklites 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklites 26, 30 ja 31, artikli 36 lõikest 1 ja/või artiklist 37.

5. Komisjon võib lubada lõikes 4 nimetatud erandite tegemist, võttes arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume:

— vajadus selliste infrastruktuuriinvesteringute järele, mis ei oleks konkurentsile rajatud turukeskkonnas majanduslikult tasuvad;

— vajalike investeringute maht ja tasuvuse väljavaated;

(*) Direktiivi 2003/55/EÜ jõustumiskuupäev.

(**) Viis aastat pärast direktiivi 2003/55/EÜ jõustumiskuupäeva.

- asjaomase piirkonna gaasivõrgu suurus ja arengutase;
- asjaomase gaasituru tulevikuväljavaated;
- asjaomase ala või piirkonna geograafiline suurus ja omadused ning sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid.

Muu gaasiinfrastruktuuri kui jaotusinfrastruktuuri puhul võib erandeid lubada üksnes juhul, kui sellel alal ei ole veel asutatud gaasiinfrastruktuuri või see on seal olnud vähem kui 10 aastat. Ajutine erand ei tohi kehtida kauem kui 10 aastat pärast esmakordset gaasi tarnimist sellele alale.

Jaotusinfrastruktuuri kohta tohib lubada erandit ajavahemikuks, mis ei ületa 20 aastat nimetatud infrastruktuuri kaudu gaasi esmakordsest tarnimisest sellele alale.

6. Artiklit 9 ei kohaldata Küprose, Luksemburgi ja/või Malta suhtes.

7. Komisjon teatab liikmesriikidele taotlustest, mis on tehtud vastavalt lõikele 4, enne lõike 5 kohase otsuse tegemist, võttes arvesse konfidentsiaalsuse säilitamist. See otsus ning lõigetes 1 ja 2 nimetatud erandid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

8. Kreeka võib teha erandeid käesoleva direktiivi artiklitest 4, 24, 25, 26, 31, 36 ja/või 37 nende geograafiliste alade suhtes ja tähtaegadega, mis on märgitud vastavalt direktiivile 98/30/EÜ enne 15. märtsi 2002 väljastatud riigi tegevuslubades teatavate geograafiliste alade arendamiseks ja jaotusvõrkude eksklusiivseks kasutamiseks.

Artikkel 49

Läbivaatamise kord

Kui komisjon jõuab artikli 51 lõikes 3 nimetatud aruandes järeldusele, et arvestades võrkudele juurdepääsu läbiviimise tulemuslikkust liikmesriigis, mis on võrkudele täieliku, mittediskrimineeriva ja takistusteta juurdepääsu aluseks, ei ole teatavad käesoleva direktiiviga ettevõtjatele pandavad kohustused (sealhulgas jaotussüsteemi haldurite juriidilise eraldamisega seonduv) püstitatud eesmärgiga kooskõlas, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile taotluse kõnealusest kohustusest vabastuse saamiseks.

Taotlusest teatab liikmesriik viivitamata komisjonile, lisades kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tõestamiseks, et aruande järeldus tulemuslikust võrgule juurdepääsu tagamisest kehtib ka edaspidi.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist võtab komisjon vastu otsuse asjaomase liikmesriigi taotluse kohta ning teeb vajadusel ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi vastavate sätete muutmiseks. Käesoleva direktiivi muutmise ettepane-

kute hulgas võib komisjon teha ettepaneku vabastada asjaomane liikmesriik teatavatest nõuetest, kui kõnealune liikmesriik rakendab vajadusel teisi sama tulemuslikke meetmeid.

Artikkel 50

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artiklit 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

Artikkel 51

Aruandlus

1. Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab üldise arenguaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule esimest korda ... (*) ning seejärel igal aastal. Arenguaruanne hõlmab vähemalt järgmist:

- a) saadud kogemused ja edasimineku täieliku ja hästitoimiva maagaasi siseturu loomisel ning sellega seotud ületamist nõudvad takistused, sealhulgas turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid;
- b) käesoleva direktiiviga lubatud erandid, sealhulgas artikli 26 lõikes 2 sätestatud erandi rakendamine, pidades silmas osaluskindluse võimalikku korrigeerimist;
- c) käesolevas direktiivis sisalduvate eristamise ja tarifitseerimise nõuete tulemuslikkus ühenduse gaasivõrgule õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ja võrdväärse konkurentsitaseme tagamisel ning samuti gaasituru tarbijatele avamise majanduslikud, keskkonnavalased ja sotsiaalsed tagajärjed;
- d) ühenduse maagaasivõrgu võimsuse tasemete ja varustuskindlusega seotud küsimused, eriti olemasolev ja eeldatav pakku-mise ja nõudmise tasakaal, mille puhul võetakse arvesse aladevahelise kaubavahetuse füüsilist mahtu ja gaasi hoiustamise arengutaset (sealhulgas küsimus selle valdkonna turureguleerimise proportsionaalsusest);
- e) erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide meetmetele tipp-nõudluse rahuldamiseks ja ühe või mitme tarnija väljalangemise korvamiseks;

(*) Direktiivi 2003/55/EÜ jõustumisaastale järgneva aasta 31. detsember.

f) üldine hinnang kahepoolsete suhete arengule gaasi eksportivate või transportivate kolmandate riikidega, sealhulgas nende riikide turu integratsiooni, kaubanduse ja võrkudele juurdepääsu areng;

g) vajadus võimalike ühtlustusnõuete järele, mis ei ole seotud käesoleva direktiivi sätetega.

Arenguaruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi ja meetmeid, et avaldada vastutoimet turgu valitseva seisundi ja turu koondumise mõju.

2. Iga kahe aasta tagant peab lõikes 1 osutatud arenguaruanne sisaldama ka meetmete analüüsi, mida liikmesriigid võtavad avalike teenuste osutamise kohustuste täitmiseks, koos nende meetmete tulemuslikkuse vaatlusega eelkõige nende mõju suhtes gaasiturul esinevale konkurentsile. Aruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi meetmete kohta, mida tuleks võtta siseriiklikul tasandil avalike teenuste osutamise kõrge standardi saavutamiseks, või meetmete kohta, mis on mõeldud turu sulgumise vältimiseks.

3. Mitte hiljem kui ... (*) esitab komisjon üldise läbivaatamise käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku eriaruande sellest, millises ulatuses on IV peatüki kohaste eristamisnõuetega õnnestunud tagada ülekandesüsteemi haldurite täielik ja tõhus sõltumatus, kasutades võrdlusalusena tõhusat ja toimivat eristamist.

4. Lõikes 3 nimetatud hindamisel võtab komisjon arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume: õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs, tõhus reguleerimine, võrgu arendamine, et vastata turu vajadustele, moonutamata investeerimisstiimulid, võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, tõhus konkurents ühenduse energiaturgudel ja varustuskindluse olukord ühenduses.

5. Vajaduse korral ja eelkõige juhul, kui lõikes 3 nimetatud üksikasjalikus eriaruandes märgitakse, et lõikes 4 nimetatud tingimused ei ole tegelikkuses tagatud, esitab komisjon ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et tagada täielikult ülekandesüsteemi haldurite tõhus sõltumatus varem kui ... (**).

6. Hiljemalt 1. jaanuariks 2006 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku aruande maagaasi siseturu loomise üldise arengu kohta. Eelkõige käsitletakse aruandes järgmist:

- võrgule mittediskrimineeriva juurdepääsu olemasolu;
- tõhus reguleerimine;
- gaasivõrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, transiiditingimused ja varustuskindluse seisund ühenduses;

(*) Kahe aasta jooksul pärast artikli 53 lõike 1 esimeses lõigus viidatud kuupäeva, s.t 42 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(**) Kolme aasta jooksul pärast artikli 53 lõike 1 esimeses lõigus viidatud kuupäeva, s.t 54 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

— millisel määral saavad väikeettevõtjad ja kodutarbijad kasu turu avanemisest, eriti seoses avalike teenuste osutamise standarditega;

— millisel määral on turud tegelikult avatud tulemuslikule konkurentsile, kaasa arvatud turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turvallusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid;

— tarbijapoolse tarnijate vahetamise ja tariifide üle peetavate läbiraakimiste tegelik ulatus;

— hinnasuundumused, sealhulgas tarnehinnad seoses turgude avanemise määraga;

— kas kolmandatel isikutel on tegeliku ja mittediskrimineeriv juurdepääs gaasihoidlatele, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik võrgule tõhusa juurdepääsu võimaldamiseks;

— käesoleva direktiivi kohaldamisel saadud kogemused, mis käsitlevad süsteemihaldurite tegelikku sõltumatust vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, ning tegevuslikust sõltumatusest ja raamatupidamisarvestuste eristamisest erinevate meetmete rakendamine, millel on juriidilise eristamisega võrdväärne mõju.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige avalike teenuste osutamise kõrgete standardite tagamiseks.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige selleks, et tagada jaotussüsteemi haldurite täielik ja tõhus sõltumatus enne 1. juulit 2007. Vajadusel ja kooskõlas konkurentsioigusega käsitlevad need ettepanekud ka turgu valitseva seisundi, turu koondumise ning turvallusliku ja konkurentsivastase käitumise küsimustega tegelevate meetmeid.

Artikkel 52

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2003/55/EÜ tunnistatakse alates ... (***) kehtetuks, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nimetatud direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise ja kohaldamise tähtaegadega. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt II lisa vastavustabelile.

Artikkel 53

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... (***). Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates ... (***), välja arvatud artiklit 11, mida hakatakse kohaldama alates ... (****).

(***) 18 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(****) 42 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

Kui liikmesriigid kõnealused meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 54

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub järgmisel kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 55

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

...

Euroopa Parlamendi nimel

president

...

Nõukogu nimel

eesistuja

...

I LISA

TARBIJAKAITSEMEETMED

Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevaid ühenduse eeskirju, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ (tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral) ⁽¹⁾ ning nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) ⁽²⁾, võetakse artiklis 3 osutatud meetmeid selleks, et tagada tarbijatele:

- a) õigus sõlmida gaasiteenuse osutajaga leping, milles tuuakse välja:
- tarnija nimi ja aadress;
 - osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseadmise aeg;
 - kui neid on, siis pakutavate hooldusteenuste liigid;
 - ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tariifide ja hooldustasu liikide kohta;
 - lepingu kestus, teenuste ja lepingu pikendamise ja lõpetamise tingimused, lepingust taganemise õiguse olemasolu;
 - võimalikud hüvitised ja tagasimakse kord juhul, kui teenuse kvaliteet ei vasta kokkulepitule ning
 - punkti f kohase vaidlusküsimuste lahendamise menetluse algatamise kord.
- Tingimused peavad olema õiglasel ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul peaks see teave olema tarbijale kättesaadav enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab teave käesolevas punktis sätestatud küsimuste kohta samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;
- b) õigeaegne teavitamine lepingutingimuste kõigist kavandatavatest muudatustest ning taganemisõiguse teatavastegemine teate saamisel. Teenuse osutajad peavad nendega liitunud tarbijatele ise õigeaegselt teatama kõigist tasu suurendamistest hiljemalt ühe arve esitamise normaaltähtaja jooksul pärast suurenemise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel oleks vabadsus lepingutest taganeda, kui nad ei nõustu neile gaasiteenuse osutaja poolt teatatud uute tingimustega;
- c) läbipaistva teabe saamine gaasiteenustele juurepääsu ja kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tariifide ja üldtingimuste kohta;
- d) tasumisviiside lai valik. Iga muudatus tingimustes peab kajastama erinevatest maksesüsteemidest tarnijale tulenevaid kulusid. Üldtingimused peavad olema õiglasel ja läbipaistval. Need peavad olema selged ja arusaadavad. Tarbijaid tuleb kaitsa ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest;
- e) tasuta tarnijavahetus;
- f) läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Need menetlused peavad võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist ning kui olukord seda tingib, rakendada kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni 30. märtsi 1998. aasta soovitus 98/257/EÜ (kohtuvälise tarbijakaitsevaidluste lahendamise eest vastutavate asutuste suhtes kohaldatavate põhimõtete kohta) ⁽³⁾ sätestatud põhimõtteid;
- g) kes on gaasivõrku ühendatud, teave nende õiguse kohta saada siseriiklikult kohaldatavate õigusaktide kohaselt kindla kvaliteediga maagaasi mõistliku hinna eest.
- h) nende tarbimisandmete kättesaadavus ning võimalus anda igale tarnelitsentsiga ettevõtjale konkreetse kokkuleppe alusel tasuta juurdepääs oma mõõteandmetele. Andmehalduse eest vastutav isik on kohustatud need andmed kõnealusele ettevõtjale andma. Liikmesriigid määravad kindlaks andmete vormingu ning korra, mille alusel tarnijad ja tarbijad andmetele juurde pääsevad. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;
- i) nõuetekohane teavitamine tegelikust gaasitarbimisest ja kuludest, mis toimub piisava sagedusega, et võimaldada tarbijal oma gaasitarbimist reguleerida. Teave peab olema esitatud piisavalt varakult, et võtta arvesse tarbija mõõteseadmete võimalusi. Nõuetekohaselt tuleb arvesse võtta selliste meetmete kulutõhusust. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;
- j) võimalus vahetada tarnijat kogu aasta jooksul ning tarbijal on õigus saada lõpparve hiljemalt kolme kuu jooksul alates kõnealuse eelmise tarnija viimasest tarnest.

⁽¹⁾ EÜT L 144, 4.6.1997, lk 19.

⁽²⁾ EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29.

⁽³⁾ EÜT L 115, 17.4.1998, lk 31.

II LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2003/55/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
Artikkel 6	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 9
Artikkel 7 (osaliselt)	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikkel 7 (osaliselt)	Artikkel 12
Artikkel 8	Artikkel 13
—	Artikkel 14
—	Artikkel 15
Artikkel 10	Artikkel 16
—	Artikkel 17
—	Artikkel 18
—	Artikkel 19
—	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
Artikkel 11	Artikkel 24
Artikkel 12	Artikkel 25
Artikkel 13	Artikkel 26
Artikkel 14	Artikkel 27
Artikkel 15	Artikkel 28
Artikkel 16	Artikkel 29
Artikkel 17	Artikkel 30
Artikkel 18	Artikkel 31
Artikkel 19	Artikkel 32
Artikkel 20	Artikkel 33
Artikkel 21	Artikkel 34

Direktiiv 2003/55/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 22	Artikkel 35
Artikkel 23	Artikkel 36
Artikkel 24	Artikkel 37
Artikli 25 lõike 1 esimene ja teine lause	Artikkel 38
—	Artikkel 39
Artikkel 25 (ülejäänud)	Artikkel 40
—	Artikkel 41
—	Artikkel 42
—	Artikkel 43
—	Artikkel 44
Artikkel 26	Artikkel 45
—	Artikkel 46
Artikkel 27	Artikkel 47
Artikkel 28	Artikkel 48
Artikkel 29	Artikkel 49
Artikkel 30	Artikkel 50
Artikkel 31	Artikkel 51
Artikkel 32	Artikkel 52
Artikkel 33	Artikkel 53
Artikkel 34	Artikkel 54
Artikkel 35	Artikkel 55
A lisa	I lisa

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 19. septembril 2007 ettepaneku direktiivi vastuvõtmiseks, mis põhineb asutamislepingu artikli 47 lõikel 2 ning artiklitel 55 ja 95, millega muudetakse direktiivi 2003/55/EÜ ning mis on osa paketist, mis koosneb veel neljast ettepanekust, mis käsitlevad energia siseturgu.
2. Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitasid oma arvamused kogu paketi kohta vastavalt 10. aprillil ⁽¹⁾ ja 22. aprillil 2008 ⁽²⁾.
3. Euroopa Parlament võttis oma arvamuse ⁽³⁾ vastu esimesel lugemisel 9. juulil 2008, millega kiideti heaks 122 muudatusettepanekut. Komisjon ei esitanud muudetud ettepanekut.
4. Nõukogu võttis 9. jaanuaril 2009 aastal vastu ühise seisukoha vastavalt asutamislepingu artiklile 251, tehes seda uuestisõnastatud direktiivi vormis.

II. ETTEPANEKU EESMÄRK

5. Ettepanek on osa energia siseturu kolmandast paketist ning seda koos määrusega maagaasiedastusvõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta, direktiiviga elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta, määrusega, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses ning määrusega, millega luuakse energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostöömehhanismid. Ettepaneku eesmärk on viia lõpule maagaasi siseturu loomine, kehtestades eelkõige:
 - sätted, mis käsitlevad tarne- ja tootmistegevuse tõhusat eraldamist ülekandevõrkudega seotud tegevusest ning ühenduse ja kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimismenetlust;
 - sätted, mille eesmärk on tugevdada siseriiklike energeetikasektorit reguleerivate asutuste sõltumatust ning ühtlustada nende pädevust ühenduse tasandil;
 - sätted, mille eesmärk on parandada piirkondlikku solidaarsust ja koostööd;
 - sätted, mis tõhustavad energiaturu läbipaistvust ja toimimist.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

6. Üldised märkused

- 6.1. Nõukogu seisukoht on, et direktiivi sätete uuestisõnastamine on vajalik, et saavutada suurem tõhusus, läbipaistvus ja kooskõla direktiiviga 2003/55/EÜ ning et muuta see lugejasõbralikumaks. Lisaks on nõukogu lähtunud üldpõhimõttest täielikult järgida komisjoni muutmissettepanekut, mis tähendab et nõukogu ei ole avanud ühtegi komisjoni ettepanekusse mittekuuluvat sätet, välja arvatud kui muudatused olid vajalikud, tulenevalt nõukogu poolt ettepanekusse tehtud muudatustest, artiklite numeratsiooni muutmise tulenevate viidete muutmise jne. Nõukogu on võimalikult suures ulatuses järginud komisjoni lähenemisviisi seoses elektri- ja gaasisektori võrdse kohtlemisega.

Komisjon on heaks kiitnud kõik nõukogu poolt ettepanekusse tehtud muudatused.

- 6.2. Mis puudutab *Euroopa Parlamendi vastuvõetud 122 muudatusettepanekut*, järgis nõukogu komisjoni:

- kiites heaks järgmised 20 muudatusettepanekut:

täielikult (mõnikord uue sõnastusega): 50, 98 ja 103;

osaliselt/põhimõtteliselt/sisuliselt: 11, 12, 63, 64, 68, 78/125/135/138, 91–96, 98, 101, 104 ja 107;

ning

- lükates tagasi järgmised 44 muudatusettepanekut: 1, 4, 10, 14, 15, 18, 19, 22, 30, 37–39, 41, 43, 47, 54, 57–59, 62, 65–67, 70–72, 82, 83, 89, 90, 97, 105, 106, 108–110, 113, 114, 116/137, 123, 126, 128, [129], 131 ning 133 sisu ja/või vormi tõttu.

⁽¹⁾ ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.

⁽²⁾ ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.

⁽³⁾ Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata.

6.3. Nõukogu kaldus komisjoni seisukohast kõrvale:

— kiites heaks ühe muudatusettepaneku: 79

ning

— lükates tagasi järgmised 59 muudatusettepanekut: 2, 3, 5–9, 13, 16, 17, 20, 21, 23–29, 31–36, 40, 45, 46, 48, 49, 51–53, 55, 56, 60, 61, 69, 73–77, 80, 81, 84–88, [93/129 + 94–96] (osaliselt), 99, 100, 102, 111, 112, 118, 120, 132, 136.

7. Erimärkused

7.1. Mis puudutab *Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid*, mille puhul nõukogu kaldus komisjoni seisukohast kõrvale:

a) kiitis nõukogu heaks muudatusettepaneku 79, kuna ta jagab Euroopa Parlamendi seisukohta, et jaotussüsteemi haldurite tegevuste ja sõltumatuse osas otsuste vastuvõtmisel ei ole asjakohane kasutada komiteemenetlust.

b) lükkas nõukogu tagasi punktis 6.3 loetletud 59 muudatusettepanekut, tehes seda järgmistel põhjustel:

i) muudatusettepanekud käsitlevad sätteid, mis ei ole komisjoni ettepaneku osaks; need muudatusettepanekud on tagasi lükatud põhimõtetel kaalutlustel (vt punkt 6.1): muudatusettepanekud 6, 13, 21, 23, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 45, 46, 48, 49, 51, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 111 (esimene osa), 118, 120, 132.

ii) muudatusettepanekud ei anna lisandväärtust, peamiselt kuna küsimused on (osaliselt) piisavalt hõlmatud teksti teiste osadega: muudatusettepanek 2 nõrgendaks põhjenduses 6 tehtud rõhuasetust; muudatusettepanek 7 kordab teisi sätteid; muudatusettepanek 87 on osaliselt hõlmatud põhjendusega 15; muudatusettepanek 20 on (osaliselt) hõlmatud põhjendusega 29 ja 31; muudatusettepanek 26 ei ole vajalik; muudatusettepanek 60: küsimus on piisavalt reguleeritud artikliga 9; muudatusettepanek 61: küsimus on reguleeritud artikliga 51, mis käsitleb aruandlust; muudatusettepanek 81 vähendaks artikli 35 lõike 1 määratluse selgust; muudatusettepanek 85 muudab artikli 35 lõike 3 raskemini arusaadavaks; muudatusettepanek 87: sõnastuse üksikasjalikus ei ole vajalik; muudatusettepanek 88 nõrgendaks liialt artikli 35 lõike 8 viienda lõigu teksti muudatusettepanek 136 on (osaliselt) piisavalt reguleeritud artikli 40 lõikega 15.

iii) muudatusettepanekutega lisatakse tekst, mis ei ole käesolevas direktiivis asjakohane ega vajalik või mis ei ole kooskõlas direktiivi reguleerimisalaga: 5, 9, 16, 17, 36, 53, 56, 80, 81, 85, 86, 96 ei ole (osaliselt) asjakohane seoses artikliga 40, 99, 100, 111 (teine osa), 112.

iv) muudatusettepanekutega lisatakse põhjendus, millele ei vasta ükski artikkel: muudatusettepanekud 24 ja 29.

v) nõukogu on seisukohal, et ühise seisukoha artiklis 40 esitatud reguleerivate asutuste ülesannete ja volituste loetelu on piisav; järgmised muudatusettepanekud ületavad (osaliselt) ülesandeid, mida nõukogu on reguleerivatele asutustele seadnud: muudatusettepanekud 93–95.

vi) muudatusettepanekutega lisatakse tekst, mis ei ole kooskõlas rolliga, mida nõukogu on koostööametile seadnud: 28, 55 (teine osa), 84.

vii) nõukogu seisukoht on, et ühine seisukoht kajastab piisavalt piirkondliku solidaarsuse ja koostöö eesmärki: seetõttu ei ole vajalikud muudatusettepanekud 3, 27, 52 ja 55 (esimene osa).

7.2 Mis puudutab komisjoni ettepanekut, tegi nõukogu teatud teisi (sisulisi ja/või vormilisi) muudatusi; peamised muudatused on esitatud allpool.

a) Tarne- ja tootmistevõime tõhus eraldamine võrguhaldusest

Lisaks kahele komisjoni kavandatud võimalusele (omandisuhete eraldamine ja sõltumatu süsteemihaldur) leidis nõukogu kokkuleppel komisjoniga, et asjakohane on lisada kolmas võimalus, milleks on sõltumatu ülekandesüsteemi haldur, juhul kui direktiivi jõustumise ajal on ülekandesüsteemi haldur vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa (uus IV peatükk artiklitega 17–23 ning vastavad põhjendused 13, 15 ja 16). Kolm võimalust on võrdsetel alustel ning neid kohaldatakse nii elektri- kui ka gaasisektori suhtes.

Sõltumatu ülekandesüsteemi halduri sätetega tagatakse ettevõtja tõhus sõltumatus (artiklid 17 ja 18), selle juhtkonna (artikkel 19) ja nõukogu (artikkel 20) tegelik sõltumatus ning huvide konfliktide vältimine. Selle eesmärgi saavutamisele aitab samuti kaasa vastavuse programmi ja järelevalveametniku loomine (artikkel 21). Lisaks tagatakse moonutamata investeerimisstiimulid ja võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine (artikkel 22) ning õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs (artikkel 23).

Artikli 40 lõikega 5 on reguleerivatele asutustele antud täiendavad volitused ja ülesanded, et tagada IV peatüki sätete järgimine. Lisaks on artiklile 7 lisatud lõige, mis käsitleb piirkondlikku koostööd sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite osalusel. Lõpetuseks sätestatakse aruandlust käsitleva artikli 51 lõigetes 3–5, et komisjon hindab kahe aasta möödumisel direktiivi ülevõtmise kuupäevast üldise läbivaatamise käigus sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite võimaluse elluviimist, võttes aluseks teatud kriteeriumid.

Ühise seisukoha sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite sätete eesmärk on tasakaalustada sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite võimaluse ulatuse, tähtaja ja rakendatavuse suhtes esitatud kahtlusi, tagades selle toimimise ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja finantshuvide kaitsmise. See on üheks põhjuseks, miks nõukogu ei pidanud asjakohaseks lisada usaldusisikut käsitlevaid sätteid.

Selliste juhtumite arvessevõtmiseks, kus olemasoleva korralduse kohaselt kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, mis tagab IV peatüki sätetest tõhusamalt sõltumatuse ülekandesüsteemi haldurist, on artikli 9 lõikele 9 lisatud täiendavad sätted.

b) Võrdsed võimalused

Sellela, et tulevikus on ühenduse turul kolm erinevat eraldamise mudelit, on seotud ka nn võrdsete võimaluste klausli sätestamine artiklis 46 koos vastava põhjendusega 17. Kõnealuses klauslis esitatakse mitmed kriteeriumid seoses meetmetega, mida liikmesriigid võivad võtta võrdsete võimaluste tagamiseks.

c) Ühenduse ja kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimine

Ühises seisukohas on kaks artiklit, mis käsitlevad ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimist: esimene neist on üldsäte (artikkel 10) ning teine käsitleb kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimist (artikkel 11) ning millega on asendatud komisjoni ettepaneku artikkel 7a. Artikliga 11 tagatakse ühelt poolt, et kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurid peavad järgima ühenduse ülekandesüsteemi halduritega samu eraldamiseskirju; teiselt poolt kehtestatakse sellega liikmesriikide ja ühenduse energia varustuskindluse kriteerium, mida tuleb sertifitseerimisel arvesse võtta.

Lisaks pidas nõukogu asjakohaseks viia selle osa sertifitseerimismenetlusest, milles sätestatakse komisjoni roll, üle gaasimääruse uude artiklisse 3. Lisaks jääb sertifitseerimise osas lõplik otsustusõigus riiklikele reguleerivatele asutustele ning komisjonil palutakse selles küsimuses esitada oma arvamus. Riiklikud reguleerivad asutused peavad kõnealust arvamust võimalikult suurel määral arvestama.

d) Reguleerivad asutused

Nõukogu on lisanud artiklile 38 kaks täiendavat lõiget, millega tagatakse, et põhimõtte riikliku taseme ühest reguleerivast asutusest, kes on ainuesindaja (nt koostööametis), on kooskõlas mõnede liikmesriikide olukorraga, kus praegu on olemas reguleerivad asutused piirkondlikul tasandil või nende territooriumi väikestes või eraldatud osades (artikli 38 lõiked 2 ja 3).

Tagades reguleerivate asutuste sõltumatuse, täpsustatakse ühise seisukoha tekstiga ühtlasi, et see ei tähenda, et reguleerivate asutuste suhtes ei kehti kohtulik kontroll või et parlamentaarne järelevalve (põhjendus 26) või et nad võiksid eirata laiemaid eesmärgi, nagu keskkonnasäästlikkus või avaliku teenindamise kohustus (artikli 38 lõige 4).

Ühise seisukohaga on samuti tagatud, et oma kohustuste täitmisel on reguleerivatel asutustel võimalus teha vajaduse korral tihedat koostööd teiste ametiasutustega, näiteks konkurentsiasutustega, säilitades seejuures oma sõltumatuse ning dubleerimata tavaliselt muude asutuste poolt täidetavaid ülesandeid (nt seire) (artikli 40 lõige 2).

e) *Piiriüleseid küsimusi reguleeriv kord*

Koostööameti rolli sätestavad lõiked (artikli 41 lõige 3 ja osaliselt lõige 4) on viidud õiguslikel põhjustel üle koostööameti määrusesse (uus artikkel 8). Koostööamet kaasatakse piiriülestes küsimustes viimase võimalusena riiklike reguleerivate asutuste taotlusel või kui riiklikud reguleerivad asutused ei jõua teatud aja jooksul kokkuleppele.

f) *Uue infrastruktuuri suhtes tehtavad erandid*

Seoses erandite andmisega uuele piiriülesele infrastruktuurile (artikkel 35) on nõukogu pidanud asjakohaseks kaasata koostööamet vaid neil juhtudel, mil asjaomased riiklikud reguleerivad asutused ei jõua kokkuleppele või esitavad koostööametile ühise taotluse (lõige 4). Lisaks peaks liikmesriikidel olema soovi korral võimalik kehtestada, et erandi andmise osas võtab *ametliku* otsuse vastu liikmesriigi teine asjaomane asutus, tehes seda reguleeriva asutuse arvamuse alusel (lõige 6).

g) *Jaemüügiturud*

Nõukogu pidas asjakohaseks sõnastada ümber jaemüügiturge käsitlev artikkel ja jätta muu hulgas välja viide piiriülestele turgudele ning viia see gaasimäärusest (komisjoni ettepaneku artikkel 8a) üle direktiivi teksti (uus artikkel 44).

h) *Erandid*

Võttes arvesse uuestisõnastamist pidas nõukogu asjakohaseks ajakohastada artikkel 48, eelkõige seoses erandiga, mis on tekkivate või isoleeritud turgudega liikmesriikidele kehtestatud eraldamist käsitlevate sätete osas.

i) *Muud küsimused*

- Nõukogu pidas asjakohaseks mitte välistada tootja või tarnija *vähemusosalust* eraldatud omandisuhetegaülekandesüsteemi haldurites tingimusel, et sellega ei kaasne ühe omaniku kontrolli ega mingit ühe omaniku mõju teise omaniku üle ning see ei too endaga kaasa huvide konflikti (artikli 9 lõige 2).
 - Ühises seisukohas on *riikliku omandi* küsimuses esitatud võimalus saavutada omandisuhete eraldamine kahe erineva riikliku asutuse raames sätte abil, millega tunnistatakse, et kahte erinevat riiklikku asutust võiks omandisuhete eristamise korral lugeda kaheks isikuks (artikli 9 lõige 6).
 - Tehtud on mõned tehnilised muudatused, et täpsustada sätet, mis käsitleb *ühendhaldureid* (artikkel 28). Käesoleva sättega võimaldatakse, et ühendhaldur võib tegutseda eraldatud omandisuhetega haldurina, sõltumatu süsteemihaldurina või sõltumatu põhivõrguettevõtjana.
 - Põhjendusega 29 kehtestatakse ja selgitatakse *gaasituru vabastamisprogrammide* mõistet, mis on üks võimalik meede, millega edendada tõhusat konkurentsi.
 - Lõpetuseks on nõukogu kooskõlas uuestisõnastatud vormiga lisanud uue artikli, millega tunnistatakse kehtiv õigusakt *kehtetuks* (artikkel 52).
-